Muzej Đakovštine Đakovo i Matica slovačka Josipovac Punitovački

"Svugdje na svijetu susresti ćeš brata Slovaka. Žalosni događaji u njegovoj domovini ne dopuštaju mu, da ondje živi od rada ruku svojih, pa ga nesmiljena sudbina tjera širom svijeta, da si u znoju lica svoga služi svagdanji kruh. I stari i novi svijet vidješe ga, ali ni u starom ni u novom nema zemlje, na koju nije stupila njegova noga".
(Slovačka naselja u Srijemu, Vienac 12.11.1887.godine)

JOSIPOVAC
PUNITOVAČKI
slovačko selo u Đakovštini

Josipovec Punitovský, slovenská dedina v Ďakovštine

Na kraji Jozipovca tri ružičky stoja,
ešte som daleko, už mi jedna vonia.
(stih iz narodne pjesme)

SELO JOSIPOVAC

Dr.sc. Andrija Šuljak

Josipovac je smješten na sjeveru valovite Đakovštine, na početku prostrane ravni rijeke Vuke. Okružuju ga sela Punitovci sa sjevera, Jurjevac i Široko polje s istoka, Tomašanci s juga te Gorjani sa zapada. U blizini su mu gradovi Osijek, udaljen 26 km sjeveroistočno i Đakovo 13 km južno. Leži na cesti koja se preko Tomašanaca odvaja od regionalnog puta Đakovo-Osijek te prolazeći kroz Josipovac, Punitovce, Jurjevac i Beketince ponovno izlazi na isti put prema Osijeku. Selo je položeno dužno sjever-jug s dvije male bočne ulice i novim naseljem Drljak. Potpuno je spojeno s općinskim i župnim selom Punitovci.

Josipovac je mlado selo. Utemeljio ga je 1881. godine veliki đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer (1815.-1905.), te po njemu nosi i ime. Danas ima oko 800 stanovnika.

Autor teksta, Dr.sc. Andrija Šuljak
Autor textu, Dr. Sc. Andrej Šuljak

DEDINA JOSIPOVEC

Josipovec je umiestnený na severe briežkovitého ďakovského kraja, na začiatku rozsiahleho údolia rieky Vuka. Okružujú ho nasledovné dediny: Punitovci zo severnej strany, Jurjevec a Široké Pole z východnej, Tomašanci z južnej a Gorjany zo západnej strany. V blízkosti sa nachádza mesto Osijek, vzdialené 26 km v smere severovýchod a mesto Ďakovo vzdialené iba 13 km smerom na juh. Leží na ceste, ktorá sa cez Tomašance oddeľuje od regionálnej cesty Ďakovo- Osijek a prechádzajúc cez Josipovec, Punitovce, Jurjevec a Beketince znovu vychádza na tú istú cestu, smerujúcu k Osijeku. Dedina je rozložená do dĺžky, v smere sever-juh s dvomi malými bočnými ulicami a novým osídlením Drľak. Josipovec je v úplnosti spojený s obecnou a župnou dedinou Punitovci.

Je to mladá dedina. Založil ju 1881. roku veľký ďakovský biskup Josip Juraj Strossmayer (1815.-1905.), preto táto dedina na znak vďaky i nesie meno podľa jej zakladateľa.

Totiž, v druhej polovici 19. storočia storočným veľkostatkárstvom ďakovských biskupov riadil neúnavný biskup Josip Juraj Strossmayer (1815.-1905.). Počas vyše 50 rokov jeho veľmi živej prítomnosti vo verejnom živote Chorvátska a Katolíckej cirkvi rozvil svoju chýrečnú mecénsku činnosť, takže mu domovina dala názov Otec domoviny. A jediným zdrojom materiálnych prostriedkov pre jeho veľké štátne a cirkevné podujatia činil veľkostatkársky majetok ďakovských biskupov. Ale, ani tento majetok nebol nevyčerpajúci a bol vtkaný do kríz a nevládností hospodárskeho života svojho času a priestoru.

Druhá polovica 19. storočia bola obdobím veľkých spoločenských, politických a hospodárskych vrení a kríz ako v Európe a Rakúsko uhorskej monarchii , tak i u nás, v Chorvátsku a Slavónsku. V Slavónii vzniká drevársky priemysel, narastá vývoz drevárskych výrobkov do iných štátov ako prospešné hospodárske odvetvie, rozvíja sa potravinársky priemysel, stavajú sa trate, no

Naime, u drugoj polovici 19. stoljeća stoljetnim vlastelinstvom đakovačkih biskupa upravlja neumorni biskup Josip Juraj Strossmayer (1850.-1905.).

Kroz više od 50 godina vrlo žive prisutnosti u javnom životu Hrvatske i Katoličke crkve razvio je čuvenu svoju mecenatsku djelatnost, te mu je domovina dala ime Otac domovine. A jedini izvor materijalnih dobara za velike njegove domovinske i crkvene pothvate bilo mu je stoljetno vlastelinsko dobro đakovačkih biskupa. No ni ovo imanje nije bilo neiscrpno, a bilo je i utkano u krize i nemoć gospodarskog života svoga vremena i prostora.

Druga polovica 19. stoljeća bila je razdoblje velikih društvenih, političkih i gospodarskih previranja i kriza kako u Europi i u Austrougarskoj Monarhiji tako i kod nas u Hrvatskoj i Slavoniji. U Slavoniji se rađa drvno gospodarstvo, raste izvoz drvne građe u druge zemlje kao unosna gospodarska grana, razvija se prehrambena industrija, grade se pruge, ali događa se i kriza seoskog života. Kako je biskup Strossmayer upravo tada bio u najvećem zamahu svoje djelatnosti, trebalo mu je mnogo materijalnih sredstava. Zato se odlučuje na krčenje zrelih hrastovih šuma i prodaju drvne građe. U Zagrebu utemeljuje Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti 1861. godine, Moderno hrvatsko sveučilište 1874., Galeriju slika 1884. godine, a uz to i mnogi drugi njegovi pothvati. U isto vrijeme gradi velebnu katedralu u Đakovu (1866.-1882.). Vlastelinstvo mu je godišnje davalo lijepe prihode, između 150.000 i 300.000 forinti, ali to je ipak bilo nedostatno.

1870-ih godina ruši zrele hrastove šume u općinama Gorjani i Punitovci, i to najprije Svrakovnjak i Panjik, a zatim se odlučuje na rušenje većih kompleksa. Za taj pothvat bilo mu je potrebno odobrenje Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu, kako je zakon o šumama iz 1858. godine zahtijevao, da se ne bi naglo i nepromišljeno uništilo slavonsko šumsko blago.

Početkom 1879. godine Uprava Biskupskog vlastelinstva obraća se Kraljevskoj zemaljskoj vladi, Odjelu za bogoštovlje i nastavu i moli dopuštenje za

nastáva i kríza života na dedine. Keďže biskup Strossmayer bol práve vtedy v najväčšom rozmachu svojej činnosti, bolo mu potrebné mnoho materiálnych prostriedkov. Preto sa rozhoduje pre klčovanie zrelých dubových lesov a predaj materiálu z dreva. V Záhrebe zakladá Chorvátsku akadémiu vedy a umenia 1861. roku, Modernú chorvátsku univerzitu 1874., Galériu obrazov 1884. roku, a pritom pracuje i na početných iných veľkých podujatiach. V tom istom čase pracuje i na budovaní veľkolepej katedrály v Ďakove (1866.-1882.). Z veľkostatkárstva mal pekné ročné príjmy, medzi 150.000 300.000 forintov, no to predsa nepostačovalo.

V 1870.-ych rokoch klčuje zrelé dubové lesy v obciach Gorjany a Punitovci,

Marijan Sušec, ak.slikar: Josip Juraj Strossmayer
bista u dvorištu nove škole
busta vo dvore novej školy

krčenje šuma Cerovac, Branjevina, Pašina i Krndija, te da iskrčene šume smije pretvoriti u oranicu ili pašnjake. Vlada to dopušta, jer je šuma već zrela, ali traži da Vlastelinstvo u roku od tri mjeseca izradi i Vladi dostavi plan preuređenja krčevina, te kraljevsku podžupaniju u Đakovu zaduži da nadzire provođenje plana. Uprava vlastelinstva pod vodstvom nadzornika biskupskih posjeda Huga Sudarevića izradi elaborat po kojem odredi koje će se krčevine pretvoriti u plodne oranice, a dvije trećine krčevina morat će se zbog nemelioriziranog a vrlo podvodnog terena jednostavno pretvoriti u pašnjake. Došlo se do zaključka da taj plan Biskupsko vlastelinstvo sa svojim redovnim prihodima ne će moći ostvariti, nego da treba ove krčevine izdati u zakup. Ali, kome izdati u zakup, kad je Đakovština ionako slabo naseljena?

U to vrijeme na sjevernim područjima prostrane Austrougarske Monarhije, u Karpatima, odnosno u sjevernoj Slovačkoj na siromašnoj i škrtoj zemlji bilo je mnogobrojne radne snage. Da prežive i prehrane svoje brojne obitelji ljudi su obilazili cijelu Monarhiju i kao sezonska radna snaga zarađivali kruh svagdanji i vraćali se svojim siromašnim i brojnim obiteljima.

U sjeverozapadnom dijelu Slovačke, brdoviti kraj Kysuce bio je napose siromašan. Bili su to uglavnom seljaci, gorštaci -

Krnja karta današnje Slovačke, označeno područje Kysuce

Neúplná karta dnešného Slovenska vyznačené územie Kysúc

Svrakovňak a Panik a potom sa rozhoduje i pre klčovanie väčších lesných komplexov. Pre tento čin mu bolo potrebné schválenie Kráľovskej zemnej vlády v Záhrebe, lebo Zákon o lesoch z 1858. roku dbal o to, aby sa náhle a nepremyslene neničil slavónsky lesný poklad.

Začiatkom 1879. roku, Správa Biskupského veľkostatkárstva oslovuje Kráľovskú zemnú vládu, Oddelenie pre bohoslovie a výučbu a prosí o dopustenie pre klčovanie lesov Cerovac, Branevina, Pašina a Krndija, s cieľom aby sa priestory vyklčovaných lesov mohli zmeniť v ornice a pasienky. Vláda dáva svoje dopustenie, lebo les už bol zrelý, no požaduje Veľkostatkárstvo, aby v lehote troch mesiacov vypracovalo a Vláde doručilo plán upravenia vyklčovaných plôch, pričom kráľovskú podžupu v Ďakove zadlžil, aby konala dozor pri prevádzke plánu. Veľkostatkárska správa pod vedením dozorcu biskupských majetkov Huga Sudarevića vypracovala elaborát, podľa ktorého sa určilo, ktoré vyklčované časti sa premenia do plodných orných plôch, pričom sa dve tretiny pôdy na mieste vyklčovaných lesov museli pre veľmi podvodný terén pozmeniť na pasienky. Prišlo sa k uzáveru, že takýto plán Biskupské veľkostatkárstvo so svojimi riadnymi príjmami nebude v možnosti realizovať, ale že treba túto vyklčovanú pôdu dať do prenájmu. Ale, bolo otázne komu dať túto pôdu do prenájmu, keďže ďakovský kraj bol v tých časoch veľmi málo zaľudnený?

V tých časoch, v severných oblastiach priestrannej Rakúsko uhorskej monarchie, v Karpatoch, čiže v severnom Slovensku, na chudobnej a neúrodnej pôde bolo početnej pracovnej sily. Aby prežili a uživili si svoje mnohočlenné rodiny títo ľudia obchádzali hľadajúc si prácu celú monarchiu, ako sezónni robotníci zarábali si pre chlieb svoj každodenný a potom sa vracali k svojim chudobným, mnohočlenným rodinám.

V severozápadnej časti Slovenska, briežkovitý kraj Kysuce bol veľmi chudobným. Žili tam hlavne sedliaci, horali horňaci. Pozemky obrábali na veľmi primitívny spôsob, drevenými pluhmi,

Stanje šumskih površina na području sela Vuka 1760.-1890., (Poviest sela Vuka, M.Cepelić), kao ilustracij sječe šuma u vrijeme nastanka sela Josipovac na području u neposrednoj blizini, lijevo od prikazanog područja.

Stav lesných plôch na území dediny Vuka 1760. – 1890., (*Poviest sela Vuka, M. Cepelić*), ako ilustrácia exploatácie lesov v čase vzniku dediny Josipovec v jeho bezprostrednej blízkosti, vľavo od znázorneného územia.

hornjaci. Zemlju su obrađivali vrlo primitivno drvenim plugovima, sve uglavnom ručnom obradom, a sijali su krumpir, repu, kupus i povrće, a od voća uglavnom jabuke i šljive. Uz nešto obradive zemlje bilo je najviše šuma i pašnjaka. K tome u drugoj polovici 19. stoljeća redale su se velike nerodice. Poznate su gladne godine koje su zahvatile cijele krajeve 1882., 1889., 1892. i 1894. godine. Da zlo bude još veće godine 1872/73. pojavila se kolera. Doista, u Trenčinskoj stolici (županiji) harala je velika glad.

Upravo se u to vrijeme dogodilo nešto zanimljivo. Opisao nam je to punitovački župnik Stjepan Lukić (1946.-1951.) u svojoj spomenici *Povijest slovačkog sela Josipovac*. On je iz razgovora sa starim Josipovčanima saznao pojedinosti koje nisu nigdje zapisane. Doznao je da su se prvi josipovački Slovaci doselili najprije, vjerojatno oko 1850. godine, u blizinu Orahovice i tamo osnovali nekoliko naselja: Zokov Gaj, Duga međa, Petrovo polje i Podruminu. U Dugoj međi i Podrumini podigli su kapelice i nabavili su po jedno zvono. Trebalo je ta zvona blagosloviti. Kako je taj kraj tada pripadao zagrebačkoj nadbiskupiji, trebali su ići u Zagreb i nositi zvona nadbiskupu na

celková práca na poli sa konala hlavne ručným spracovaním. Pokiaľ ide o zeleniny sadili si hlavne zemiaky, repu, kapustu a z ovocia tu boli zastúpené hlavne jablká a slivky. Vedľa trochy obrábateľnej pôdy tu bolo najviac lesov a pasienkov. K tomu, v druhej polovici 19. storočia, rok za rokom sa opakovali veľmi neúrodné roky. Známe sú hladové roky, ktoré navštívili celé kraje, v rokoch: 1882., 1889., 1892. a 1894. Aby nanajvýš zle bolo v rokoch 1872 a 1873 keď sa zjavila cholera. V trenčianskej stolici dozaista v tom čase vládla veľká hlad.

Práve v tom čase sa stalo niečo zaujímavé. Opísal nám to punitovský župný farár Stjepan Lukić (1946.-1951.) v svojej pamätnici *Dejiny slovenskej dediny Josipovec*. On sa, totiž, z rozhovoru so starými Josipovčanmi dozvedel o mnohých detailoch, ktoré nikde inde nie sú zapísané. Dozvedel sa tak, že sa tí prví josipovskí Slováci prisťahovali asi okolo 1850. roku do blízkosti Orahovice a tam si založili niekoľko osídlení: Zokov Gaj, Dugu Među, Petrovo Pole a Podruminu. V osadách Duga Međa a Podrumina vystavili si i kaplnky a zadovážili po jeden zvon. Bolo potrebné potom tie zvony i požehnať. Keďže v tie časy ten kraj prislúchal Záhrebskému arcibiskupstvu,

blagoslov. To im je bilo daleko. Netko ih je savjetovao da im je bliže otići u Đakovo i zamoliti đakovačkog biskupa J. J. Strossmayera da im on blagoslovi zvona, jer on je poznati prijatelj Slovaka. I doista tako su i učinili. Predvodili su ih Vavrin Kanisek i Stjepan Zelnik. I Strossmayer im blagoslovi zvona. Zadržao ih je i u kratkom razgovoru. Saznao je da rade u šumama grofa Gutmanna i da im je vrlo teško. Biskup im je ponudio čišćenje krčevina u punitovačkoj i gorjanskoj općini. Njima je to bio zanimljiv prijedlog. I nedugo poslije toga evo ih u punitovačkom i gorjanskom kraju. Počeli su se naseljavati privremeno u ovim selima. Biskup Strossmayer je nenadano imao rješenje za pretvaranje krčevina u plodne njive i dopuštenje za dalje krčenje zrelih šuma, a to znači i za ostvarivanje svojih velikih mecenatskih planova.

OSNUTAK JOSIPOVCA 1881.

Već početkom siječnja 1881. Uprava vlastelinstva izrađuje uvjete, kao zajednički privremeni ugovor između Vlastelinstva i naseljenika. Doseljenici dolaze da očiste krčevine Pašine, Suševine i Branjevine. A postupat će se na sljedeći način:

1.Od križa u Branjevini, na raskrižju kod Drljaka, uzduž obje strane ceste prema Tomašancima izmjerit će se svakoj obitelji 20 hvati u širinu i 80 hvati u duljinu za potkućnicu. Tu mogu graditi kuću, pretvoriti zemljište u vrt, za šljivik ili nešto drugo. Od toga jutra ne će ništa davati Vlastelinstvu, nego će to kasnije moći otkupiti.

2.Svaka obitelj će biti dužna tijekom ugovorenog vremena, a to je 15 godina, 15 jutara krčevine kultivirati u oranicu.

3.Svakoj obitelji će Vlastelinstvo od 15 jutara kultivirane oranice prodati 5 jutara i 1 jutro potkućnice uz cijenu od 5o forinti po jutru i to će na trošak Vlastelinstva na njih gruntovno prevesti.

4.Svaki zakupnik je dužan vlastitom silom čistiti krčevinu, sam si alat nabaviti kao

museli ísť so zvonmi do Záhrebu, aby ich biskup požehnal. To im, však, bolo ďaleko. Niekto im poradil, aby so zvonmi šli do bližšieho Ďakova a aby poprosili ďakovského biskupa J. J. Strossmayera, aby im tie zvony požehnal, keďže je on známym priateľom Slovákov. A tak i urobili. Na požehnanie zvonov občanov viedli Vavrin Kanisek a Stjepan Zelnik. A Strossmayer im tie zvony i požehnal. Zdržal sa s nimi i v kratšom rozhovore. Dozvedel sa tak, že pracujú v lesoch grófa Gutmanna a že im je veľmi ťažko. Biskup im ponúkol čistenie vyklčovaných priestorov v punitovskom a gorjanskom kraji. Sedliaci poslúchli a začali sa tu dočasne i osídľovať. Biskup Strossmayer tak mal znenazdania riešenie pre pretváranie klčovísk do plodných orníc a dopustenie pre ďalšie klčovanie zrelých lesov, čo znamenalo i možnosť realizácie svojich veľkých mecénskych plánov.

ZALOŽENIE JOSIPOVCA 1881.

Už začiatkom januára 1881. roku, Správa Veľkostatkárstva vypracúva podmienky, ako spoločnú dočasnú zmluvu medzi Veľkostatkárstvom a prisťahovalcami. Prisťahovalci prichádzajú vyčistiť klčoviská Pašiny, Suševiny a Braneviny. A konať sa to bude na nasledovný spôsob:

1.Od kríža v Branevine, na križovatke pri Drľaku, pozdĺž oboch strán cesty, ktorá vedie k osade Tomašanci, vymeria sa pre každú rodinu 20 siah do šírky a 80 siah do dĺžky pre záhumienok. Tu si môžu vybudovať dom, urobiť si záhradku, ovocný sad, alebo niečo podobné. Od toho jutra pozemku sa nebude nič dávať Veľkostatkárstvu, než to budú môcť neskôr odkúpiť.

2.Každá rodina bude musieť počas dohodnutého času, a je to 15 rokov, z 15 jutier klčoviska kultivovať do 15 jutier ornej pôdy.

3.Každej rodine Veľkostatkárstvo z 15 jutier kultivovanej ornej pôdy predá 5 jutier a 1 jutro záhumnia po cene od 50 forintov po jutre a potom to na trovu Veľkostatkárstva na nich úradne i prevedie do Pozemkovej knihy.

i građu za kuću.

5.Zakupnik je Vlastelinstvu dužan dati 1 hvat drva po svakom jutru krčevine koju će očistiti. Ostalo drvo što se na krčevini nađe može zadržati sebi.

6.Vlastelinstvo će zakupniku prve godine posuditi sjeme da zasije pripravljenu zemlju. To će sjeme vratiti kad pobere plodine.

7.Vlastelinstvo predaje navedenu zemlju zakupniku na 15 godina s time da će naseljenik prvih 10 godina svake godine davati Vlastelinstvu od svakog obradivog jutra po 50 kg, a ostalih 5 godina po 100 kg od godišnjeg uroda.

8.Zemlju mogu obrađivati po volji.

9.Naseljenici se smiju drvariti besplatno iz svih krčevina određenih za čišćenje.

10.Zakupnici će smjeti na svim spomenutim krčevinama napasivati svoju marvu, uz plaćanje po 50 novčića od goveda, a od teleta, konja, ovce, svinje i koze po 25 novčića.

11.Naseljenici mogu privremeno stanovati u jednoj sobi vlastelinskih slugu, a mogu si preurediti i polovicu vlastelinskog svinjca.

12.Ovi uvjeti će postati pravovaljani, ako se nastani najmanje 20 obitelji i kad ih biskup odobri.

Na prvi pogled izgledaju ovi uvjeti dosta zamamno, međutim kad se uzme da na tom prostoru od Tomašanaca do Punitovaca nije bilo ničeg: ni kanala, čak ni običnog jarka, samo utabana cesta kroz iskrčenu šumu, a sve okolo samo šikara i poneka bara, samo divljina, i kad se zamisli da su amo došli tek s pokojim grlom kravice, kakvog mršavog konja ili svinjčetom, onda to uistinu strašno djeluje. Izgledalo je to tako i samom biskupu Strossmayeru koji je na poleđini lista Uvjeta zabilježio ove riječi: *Neka se pokuša, ali dvojim da će ti ljudi uspjeti.*

No volja za životom i poznata slovačka radinost vidjela je samo uspjeh obiteljski dom i obradivu i plodnu zemlju od koje se može živjeti. Istina, mnogi će odustati i poći tražiti dalje, ali tu će se roditi selo okruženo

4.Každý nájomník je povinný vlastnými silami čistiť klčovisko, sám si zadovážiť náčinie potrebné pre prácu, ako i materiál pre budovanie domu.

5.Nájomník je povinný Veľkostatkárstvu dať 1 siahu dreva po každom jutre klčoviska, ktoré vyčistí. Ostatné drevo z klčoviska, ktoré nájde, môže si ponechať sebe.

6.Veľkostatkárstvo nájomníkovi prvého roku požičia semeno pre siatie, aby ním vysial prichystaný pozemok. To množstvo vypožičaného semena vráti keď ukončí zber plodín.

7.Veľkostatkárstvo predáva spomenutý pozemok nájomníkovi na 15 rokov, za podmienky, že prisťahovalec počas prvých 10 rokov bude Veľkostatkárstvu dávať od každého jutra ornice po 50 kg a počas ostatných 5 rokov po 100 kg od ročnej úrody.

8.Pozemok si môžu obrábať podľa vlastnej vôle.

9.Prisťahovalci nesmú brať drevo bez úhrady zo všetkých klčovísk určených pre čistenie.

10.Nájomníci budú smieť na všetkých spomenutých klčoviskách pásť svoj dobytok, čo budú nahrádzať s 50 peniažkov po hoviadku, pokým od teliatka, koňa, ovci, ošípanej a kozy budú platiť úhradu vo výnose 25 peniažkov.

11. Prisťahovalci môžu dočasne bývať v jednej izbe šľachtických sluhov, alebo si môžu zariadiť i polovičku zo šľachtického chlieva.

12. Tieto podmienky budú právoplatné, ak sa prisťahuje najmenej 20 rodín a keď to biskup schváli.

Na prvý pohľad tieto podmienky sa zdajú naozaj príťažlivo, no keď sa zoberie do úvahy, že na priestore od osady Tomašanci po osadu Punitovci nebolo ničoho, ani kanálu, ani len obyčajnej priekopy, iba ušliapaná cesta cez vyklčovaný les a všetko vôkol bola sama húština, mláky, sama divočina a keď sa k tomu pripočíta, že sem prišli iba len s daktorou kravičkou, alebo chudým koňom, so zopár ošípaných, vtedy to naozaj vyzerá celkom inak, až straší. Vyzeralo to tak i

plodnim i bogatim njivama.

Kad su im *Uvjeti* predočeni prihvaćaju ih sa strahom, ali odlučno. I predvođeni vlastelinskim nadzornikom Hugom Sudarevićem 18. siječnja 1881. godine "po snijegu do koljena" ide 44 Slovaka cestom iz Tomašanaca prema Punitovcima da im nadzornik podijeli potkućnice. Počevši od raskrižja prema Gorjanima uzduž ceste od Punitovaca prema Tomašancima podijeljene su 44 potkućnice. Bili su to prvi Josipovčani, a njihova imena donosimo prema popisu, kako ih je slušajući njihov izgovor, bez priloženih osobnih dokumenata, nadzornik zabilježio:

Štefan Kasak, Jano Urban, Adam Krha, Martin Čavajda, Martin Lach, Jano Kandjera, Jano Čiko, Jano Vavreček, Jano Slivka, Jano Žovin, Jozo Šuljak, Jozo Fedor, Štefan Cepeli, Štefan Baničin, Jozo Pajeska, Ignac Šuljak, Štefan Strapač, Jano Maculjak, Vavrin Kanisek, Stipan Zelnik, Imro Kraljik, Jozo Laban, Štefan Kniha, Martin Mlinari, Jano Fojtik, Štefan Držjak, Martin Kraljik, Štefan Kraljik, Matej Kristek, Martin Krha, Jano Minarek, Mišo Kresović, Pavo Kerhat, Martin Mazur, Adam Škorvaga, Andro Vakula, Mihal Oškrobani, Jozo Nemec, Jozo Mihalek, Jano Talabka, Venzel Polak, Jozo Čavajda i Jano Lieskovan.

Od ovih prvih Josipovačana zadržalo se u Josipovcu samo 7 obitelji, i to: Adam Krha, Jano Žovin,, Jozo Pajeska, Ignac Šuljak, Vavrin Kanisek, Stipan Zelnik, Matej Kristek i Martin Krha. Svi ostali su odustali i otišli dalje tražiti svakdanjeg kruha, nadajući se da će biti lakši. Ovaj je uistinu bio pretežak.

Međutim već iste godine na mjesta onih koji su odustali počinju dolaziti drugi. Tijekom prve godine uz čišćenje šikare i pripremanje zemlje za obradu trebalo je podići i kakvu takvu kućicu. I već ujesen 1881. godine uz cestu Punitovci-Tomašanci stoji pedesetak kućica, istina od nabijene zemlje i drva te blatom mazanih, ali za sada je najvažnije imati barem krov nad glavom i topli kutak za umorno tijelo i sitnu djecu.

Već 1883. godine imamo upravo samému biskupovi Strossmayerovi, ktorý na opačnej strane Podmienok zaznamenal tieto slová: *Nech sa pokúsia, ale obávam sa, že sa to tým ľuďom podarí.*

Ale, chuť za životom a povestná slovenská usilovnosť videla iba úspech rodinný dom a obrábateľnú plodnú zem z ktorej sa dá žiť. Pravda, mnohí sa vzdali a odišli si hľadať nový dom inde, ale tu sa zrodila dedina okrúžená plodnými a bohatými roľami.

Keď im boli prezentované *Podmienky*, prijali ich so strachom, no rozhodne. A tak, vedení veľkostatkárskym dozorcom Hugom Sudarovićom, 18. januára 1881. roku "po snehu po kolená" šlo 44 Slovákov cestou z Tomašaniec k Punitovcom, aby im dozorca udelil záhumienky. Počnúc od križovatky smerom ku Gorjanom, pozdĺž cesty od Punitoviec k Tomašncom rozdelené sú 44 záhumienky. Boli to prví Josipovčania a ich mená uvádzame podľa súpisu, ako ich, počúvajúc ich hovor, bez doložených osobných dokumentov, dozorca zaznamenal:

Štefan Kasak, Jano Urban, Adam Krha, Martin Čavajda, Martin Laach, Jano Kandera, Jano Čiko, Jano Vavreček, Jano Slivka, Jano Žovin, Jozo Šuľak, Jozo Fedor, Štefan Cepeli, Štefan Baničin, Jozo Pajeska, Ignác Šuľak, Štefan Strapač, Jano Maculak, Vavrin Kanisek, Stipan Zelnik, Imro Králik, Jozo Laban, Štefan Kniha, Martin Mlinari, Jano Fojtík, Štefan Držiak, Martin Králik, Štefan Králik, Matej Kristek, Matin Krha, Jano Minárek, Mišo Kresoviť, Pavo Kerhat, Martin Mazur, Adam Škorvaga, Andro Vakula, Michal Oškrobani, Jozo Nemec, Jozo Mihalek, Jano Talabka, Venzel Polak, Jozo Čavajda a Jano Lieskovan.

Z týchto prvých Josipovčanov v Josipovci zostalo iba 7 rodín, a sú to: Adam Krha, Jano Žovin, Jozo Pajeska, Ignac Šuľak, Vavrin Kanisek,Stipan Zelnik, Matej Kristek a Martin Krha. Všetci ostatní sa vzdali a odišli inde hľadať chleba každodenného, v nádeji, že im inde bude ľahšie. Táto cesta, ktorou sa podobrali ísť prví Josipovčania bola naozaj priťažká.

No, už toho istého roku na miesta

statistički obrađene točne podatke o josipovačkim naseljenicima. To je *Popis žitelja naselnika u Josipovcu*. Popis je učinjen 6. listopada 1883. godine, a čuva se u Biskupijskom arhiv u Đakovu.

Na ovom popisu već imamo točno označene kućne brojeve koji su bili na snazi do poslije drugog svjetskog rata, zatim ime i prezime, odakle je došao, kakve dokumente ima sa sobom, koje je vjere, koje je narodnosti, je li zakonito oženjen, kakva je ponašanja, koliko je jutara iskrčio, te opaska.

Ovaj popis počinje od raskrižja prema Gorjanima:

1.Stipo Dančo, iz Đakova, ima vojni list, rkt vjere, Mađar, oženjen je i uljudan.

2.Pali Kovač, iz Našica, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen je i uljudan.

3.Janko Stratjeni, iz Čepina, nema dokumenata, Slovak, oženjen je i uljudan.

4.Janoš Gjeri, iz Čepina, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen je i uljudan.

5.Stipo Kolar, iz Čepina, nema dokumenata, rkt, Mađar, neoženjen i uljudan.

6.Ignjac Kolar, iz Čepina, nema dokumenata, rkt, Mađar, neoženjen i uljudan.

7.Janko Šmehil, Nova Bistrica, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen je i uljudan.

8.Martin (Mato) Šimunić, iz Čepina, nema dokumenata, rkt, Hrvat, oženjen je i uljudan.

9.Georg Eling, iz Punitovaca, nema dokumenata, rkt, Nijemac, oženjen je i uljudan, knez naselbine.

10.Janko Žovin, iz St. Bistrice, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

11.Martin Krha, iz St. Bistrice, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen, ali nepokoran.

12.Jozef Petraš, iz Satnice, ima dobre dokumente, rkt, Čeh, oženjen je i uljudan.

13.Ignac Šuljak, iz Podrumine (Stara Bistrica), ima dobre dokumente, rkt, Slovak,

tých, ktorí odišli začínajú sa prisťahúvať iní. Behom prvého roku, vedľa čistenia húštiny a prípravy role pre obrábanie bolo potrebné vystavať si i aký taký domec. Už v jeseni 1881. roku, vedľa cesty Punitovci Tomašanci stálo asi päťdesiat domov, pravda, upletených z prútia, ktoré zamazali blatom, no pre túto prvú dobu bolo najdôležitejšie mať iba strechu nad hlavou, teplý kútik pre ustaté telo a útulok pre drobné deti.

1883. roku už máme i štatistické presné údaje o josipovských prisťahovalcoch. Ide o *Súpis obyvateľov prisťahovalcov v Josipovci*. Súpis bol vypracovaný 6. októbra 1883. roku a chráni sa v Biskupskom archíve v Ďakove.

V tomto súpise máme presne vyznačené domové čísla, ktoré platili do konca Druhej svetovej vojny, naďalej tu bolo meno a priezvisko, informácia o tom skadiaľ prisťahovalec prišiel, aké dokumenty priniesol sebou, ktorého je vierovyznania, ktorej národnostnej príslušnosti, či je zákonne ženatý, akého je správania, koľko jutier zeme vyklčoval a poznámka.

Tento súpis sa začína od križovatky ku Gorjanom:

1.Stipo Dančo, z Ďakova, má vojenský list, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

2.Pali Kováč, z Našíc, nemá dokumenty, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

3.Janko Stratjeni, z Čepínu, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

4.Janoš Gjeri, z Čepínu, nemá dokumenty, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

5.Stipo Kolar, z Čepínu, nemá dokumenty, rkt, Maďar, neženatý a zdvorilý.

6.Igňac Kolar, z Čepínu, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý je a zdvorilý.

7.Janko Šmehil, Nová Bystrica, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

8.Martin (Mato) Šimunić, z Čepínu, nemá dokumenty, rkt, Chorvát, ženatý a zdvorilý.

9.Georg Eling, z Punitoviec, nemá dokumenty, rkt, Nemec, ženatý a zdvorilý, kňaz osídlenia.

10.Janko Žovin, zo Starej Bystrice, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

oženjen je i uljudan.

14.Vencli Bažant, iz Punitovaca, ima dobre dokumente, rkt, Čeh, oženjen i uljudan.

15.Crkva

16.Jozo Pajeska, iz Čepina, vojni list, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

17.Štefan Zelnik, Novo Selo (Podravina), nema dokumente, rkt, Slovak, oženjen, pravdaš, nepokoran i bunđija.

18.Vavro Kanisek, iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

19.Gjuro Kristek, iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

20.Jozef Djundja, iz St. Tremavke, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

21.Andrija Brandis (Komak), iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen, srednje.

22.Jano Kanisek, iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

23.Gjuro Vavra, Velika Rudina, nema dokumenata, rkt. Slovak, oženjen i uljudan.

24.Michael Schmidt, iz Čepina, općinsku svjedodžbu, rkt, Nijemac, oženjen i uljudan.

25.Gjuro Šumunji, iz Gorjana, nema dokumenata, rkt, Hrvat, oženjen i srednje ruke.

26.Ivan Perić, iz Punitovaca, nema dokumenata, pravs (!), Hrvat, oženjen i srednje ruke.

27.Gjuro Skrbina, iz Punitovaca, nema dokumenata, rkt, Hrvat, u nezakonitom braku i srednje ruke.

28.Janoš Balaš, iz Gašinaca, nema dokumenata, rkt, Mađar, neoženjen i uljudan.

29.Gjuro Žiška (Šiška), iz Čepina, nema dokumenata, rkt, Čeh, oženjen vladanje nepoznato.

30.Joso Kovač, iz Tomašanaca, nema zabilježeno drugih podataka.

31.Franjo Zamečnik, iz Gorjana, nema dokumenata, rkt, Čeh, oženjen i uljudan.

32.Franjo Danihelko, iz Punitovaca, nema dokumenata, rkt, Čeh, oženjen i uljudan.

11.Martin Krha, zo Starej Bystrice, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý, no nezdvorilý.

12.Jozef Petraš, zo Satnice, má dobré dokumenty, rkt, Čech, ženatý a zdvorilý.

13.Ignác Šuľak, z Podruminy (Stará Bystrica), má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

14.Vencli Bažant, z Punitoviec, má dobré dokumenty, rkt, Čech, ženatý a zdvorilý.

15. KOSTOL

16.Jozo Pajeska, z Čepínu, má vojenský list, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

17.Štefan Zelnik, Novo Selo (Podravina), nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý, pravdáš, búrlivej povahy, nepokorný a vzdorovitý.

18.Vavro Kanisek, z Klubínu, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

19.Gjuro Kristek, z Klubínu, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

20.Jozef Ďunďa, zo St. Tremavky, nemá dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

21.Andrija Brandis (Komak) z Klubínu, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý, priemerne dobrého správania.

22.Jano Kanisek, z Klubínu, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

23.Gjuro Vavra, Veľká Rudina, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilého správania.

24.Michael Scmidt, z Čepínu, má obecné vysvedčenie, rkt, Nemec, ženatý a vľúdny.

25.Gjuro Šumunji, z Gorjan, bez dokumentov, rkt, Chorvát, ženatý a priemerného správania.

26. Ivan Perić, z Punitoviec, bez dokumentov, pravs (!), Chorvát, žije v nezákonnom manželstve, priemerného správania.

27.Gjuro Skrbina, z Punitoviec, bez dokumentov, rkt, Chorvát, žije v nezákonnom manželstve, je priemerného správania.

28. Janoš Balaš, z Gašiniec, bez dokumentov, rkt, Maďar, neženatý a zdvorilý.

Popis Žitelja

Naselnika u Josipovcu g. 883.

Tekući broj	Kućni broj	Ime i prezime	Od kuda je	Kakve ima svjedočbe	Koje je vjere	Koje narodnosti	Jeli zakonito oženjen ili ne	Kakva je vladanja	Koliko je vremena	Opaska
1	1.	Stipo Tančo	Ojakovo Tišova [illegible]		Katolik	magjar	zakonito ženjen	nije Dan	1.	
2	2.	Pali Kovač	Novica [illegible]		„	„	„	„	3	
3	3.	Janko Strucani	Čepina	„	„	Slovak	„	„	4	
4	4.	Janoš Gjeri	„	„	„	magjar	„	„	24	
5	5.	Stipo Kolar	„	„	„	„	nije ženjen	„	5	
6	6.	Ignac Kolar	„	„	„	„	„	„	5	
7	7.	Ivan Šimko	nova bistrica	„	„	Slovak	zakonito ženjen	„	5	
8	8.	Martin Simonić	Čepina	„	„	hrvat	„	„	5	
9.	9.	Georg Eling	Povitovaca	„	„	nemac	„	„	5	[illegible]
10.	10.	Jakob Zovin	stara bistrica	„	„	Slovak	„	„	5	
11	11	Martin Kerha	„	ima Dobre	„	„	„	nije [illegible]	5	[illegible]
12.	12.	Josef Petraš	Satnica	„	„	nemac	„	nije Dan	5	[illegible]
13.	13.	Ignac Tugjak	Podravina	„	„	Slovak	„	„	5	
14.	14.	Vendel Bažant	Povitovaca		„	nemac	„	„	5	

Tekući broj	Kućni broj	Ime i prezime	Od kuda je	[illegible]	Koje je vjere	Koje narodnosti	[illegible]	[illegible]	Ocjena
44	44.	Stefan Stubli	Hasna	od dobe [illegible] dobre [illegible]	Katol.	slovak	zakonito [illegible]	nije [illegible]	2
45	45.	Jozo Orović	Lipovica	[illegible]	〃	〃	〃	〃	2.
46	46.	Josef Cernava	Podgorač	〃	〃	〃	〃	〃	2½
47	47.	Stefan Granat	Čatrošinci	〃	〃	〃	〃	〃	1½
48	48.	Martin Čabaday	Podgorača	〃	〃	〃	〃	nije poznat	2½
49	49	Josef Horvaht	novi Bezdan	〃	〃	madjar	〃	[illegible]	3½
50	50	Petar Gujaš	dto	〃	〃	〃	〃	〃	3½
51.	51.	Andraš Seleši	dto	〃	〃	〃	〃	〃	1½
52	52.	Florijan Fehir	Gašinci	〃	〃	〃	〃	〃	2.
53	53.	Mačoš Bulaš	〃	〃	〃	〃	〃	〃	1.
54	54.	Adam Trabić	Punitovci	〃	〃	horvat	〃	〃	1½

33.Pavo Stipanović, iz Punitovaca, nema dokumenata, rkt, Hrvat, oženjen nepoznatog vladanja.

34.Štefan V(r)anjevac(?), iz Kupinova, ima dobre dokumente, rkt, u nezakonitom braku, uljudan.

35.Štefan Kukučka, iz Klubine, ima dobre dokumente, rkt, oženjen i uljudan.

36.Jano Konjušak, iz St. Bistrice, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i nepokoran.

37.Martin Kralik, iz Klubine, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

38.Martin Faktor(i), iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, udovac i uljudan.

39.Mišo Kukučka, iz Klubine, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i nepokoran.

40.Matija Kristek, iz Klubine, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

41.Štefan Funjak, iz Zborova, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

42.Gjuro Labak, iz Zborova, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

43.Adam Brija, iz Klubine, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

44.Štefan Stuhli, iz Krasna, ima dobre dokumente, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

45.Jozo Orovič (Dill), iz Lipnice, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

46.Jozef Černava, iz Podgorača, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

47.Štefan Granat, iz Ostrošinaca, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen i uljudan.

48.Martin Cabadaj, iz Podgorača, nema dokumenata, rkt, Slovak, oženjen, nepoznata vladanja.

49.Jozef Horvath, iz Novog Bezdana, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen i uljudan.

50.Petar Gujaš, iz Novog Bezdana, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen i uljudan.

29.Gjuro Žiška (Šiška), z Čepínu, bez dokumentov, rkt, Čech, ženatý a zdvorilý.

30.Joso Kovač, z Tomašaniec, niet zaznačených iných údajov o ňom.

31.Franjo Zamečnik, z Gorjan, bez dokumentov, rkt, Čech, ženatý a zdvorilý.

32.Franjo Danihelko, z Punitoviec, bez dokumentov, rkt, Čech, ženatý a zdvorilý.

33.Pavo Stipanović, z Punitoviec, bez dokumentov, rkt, Chorvát, ženatý, správanie neznáme.

34.Štefan V(r)anjevac(?), z Kupinova, má dobré dokumenty, rkt, ženatý a zdvorilý.

35.Štefan Kukučka, z Klubínu, má dobré dokumenty, rkt, ženatý a zdvorilý.

36.Jano Koňušak, zo Starej Bystrice, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a vzdorovitý.

37.Martin Králik, z Klubínu, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

38.Martin Faktor(i), z Klubínu, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a vzdorovitý.

39.Mišo Kukučka, z Klubínu, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a vzdorovitý.

40.Matija Kristek, z Klubínu, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

41.Štefan Fuňak, zo Zborova, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

42.Gjuro Labak, zo Zborova, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

43.Adam Brija, z Klubínu, bez dokumentov, rkt, ženatý a zdvorilý.

44.Štefan Stuhli, z Krásna, má dobré dokumenty, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

45. Jozo Orović, z Lipnicie, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

46.Jozef Černava, z Podgoraču, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

47.Štefan Granat, z Ostrošiniec, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

48.Martin Cabadaj, z Podgoraču, bez dokumentov, rkt, Slovák, ženatý a zdvorilý.

49.Jozef Horvath, z Nového Bezdanu, bez dokumentov, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

Dolazak Slovaka, skulptura u drvu,
rad grupe kipara iz Ernestinovačke kolonije:

Príchod Slovákov, skulptúra z dreva
práca skupiny sochárov z Ernestínova:

Mato Tijardović, Ivo Forjan, Saša Matković,
Ivica Tolić i Saša Sermek

50.Petar Gujaš, z Nového Bezdanu, bez dokumentov, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

51.Andraš Seleši, z Nového Bezdanu, bez dokumentov, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

52.Florijan Fehir, Z Gašiniec, bez dokumentov, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

53.Mačaš Balaš, z Gašiniec, bez dokumentov, rkt, Maďar, ženatý a zdvorilý.

54.Adam Trabić, z Punitoviec, bez dokumentov, rkt, Chorvát, ženatý a zdvorilý.

Z tohto súpisu z roku 1883 zostala v Josipovci 21 rodina.

Podpisy na prosbách pre odpustenie dávania potravín pre neúrodu, z 11. augusta 1889. prinášajú nové mená: **Jano Štenzs,** Ďuro Janošik, Martin Ozanjak, **Štefan Kufel,** Jano Fafula (Hahula), Josef Botek, **Jozef Kmetj, Mišo Batorek, Štefan Bosi, Jano Bagaj, Jozef Batorek, Andrija Jantošik, Martin Hulak, Ana Konjuh, Štefan Krupa, Đuro Pastva, Martin Kolembus.**

Teda, 17 nových priezvisk. Ale, ani títo nezostali všetci v Josipovci. Ostatní dochádzajú po roku 1890 a v 1900 ých rokoch. A tu je ukončené s osídľovaním starých Josipovčanov po skupinách. Iní prisťahovalci, ktorí prichádzali neskoršie, prichádzali jednotlivo, so svojimi rodinami.

V roku 1889 začínajú sa uzavierať jednotlivé zmluvy medzi jednotlivými rodinami a Biskupským veľkostatkárstvom. Pre Josipovčanov bolo určené, aby každá rodina dostala po asi 10 jutier očistenej zeme a najmenej 8 jutier.

Podľa týchto zmlúv, 1 jutro pozemku platilo sa 50 forint rakúskej hodnoty. Bola to najnižšia cena, ktorú štát povolil pre odkúpenie družstevného pozemku. Splácať to budú spôsobom amortizácie od 7,1/2 %, a to 5 % pre úroky a 2,1/2 % pre základný kapitál. Splácať budú vo dvoch splátkach ročne, čiže v 44 splátkach, čo znamená behom 22 rokov. Splácanie sa začne od 1. januára 1891. roku.

Osobitnými darovacími listinami Josipovec bezplatne dostal všetky verejné

51.Andraš Seleši, iz Novog Bezdana, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen i uljudan.

52.Florijan Fehir, iz Gašinaca, nema dokumenata, rkt, Mađar, oženjen i uljudan.

53.Mačaš Balaš, iz Gašinaca, nema dokumennata, rkt, Mađar, oženjen i uljudan.

54.Adam Trabić, iz Punitovaca, nema dokumenata, rkt, Hrvat, oženjen i uljudan.

Od ovog popisa iz 1883. ostala je u Josipovcu 21 obitelj.

Potpisi na molbi za oprost od davanja hrane zbog nerodice od 11. kolovoza 1889.: donose nova imena: **Jano Štenzs**, Đuro Janošik, Martin Ozanjak, **Štefan Kufel**, Jano Fafula (Hahula), Josef Botek, **Jozef Kmetj, Mišo Batorek, Štefan Bosi, Jano Bagaj, Jozef Batorek, Andrija Jantošik, Martin Hulak, Ana Konjuh, Štefan Krupa, Đuro Pastva, Martin Kolembus.**

Dakle 17 novih prezimena. Ali ni ovi nisu svi ostali u Josipovcu. Ostali dolaze poslije 1890-ih i 1900-ih godina. I tu je završeno naseljavanje starih Josipovčana po grupama. Daljnji dolazak je tekao po pojedinačnim obiteljima.

Godine 1889. počinju se sklapati pojedinačni ugovori između pojedinih obitelji i Biskupskog vlastelinstva. Za Josipovčane je bilo određeno da svaka obitelj dobije po oko 10 jutara očišćene zemlje - a najmanje 8 jutara.
Po tim ugovorima 1 jutro se plaćalo po 50 forinti austrijske vrijednosti. To je bila najniža cijena koju je država dopustila za otkup zadružnih zemljišta. Otplaćivat će se putem amortizacije od 7,1/2 %, i to 5% na ime kamata, a 2,1/2 % na ime glavnice. Otplaćivat će se u dvije rate godišnje, odnosno u 44 rate, to znači kroz 22 godine. Otplaćivanje će početi od 1. siječnja 1891. godine.

Posebnim darovnicama Josipovac je dobio besplatno sve javne površine: lenije kroz polja, 1 jutro za crkvu i seosku kuću 400 hvati za crkvu.

dobrá: cesty cez polia, 1 jutro pre kostol a dedinský dom 400 siah pre kostol.

ZAPOJENÍ DO ŽUPY A ŠKOLY PUNITOVCI

Osobitnou zmluvou medzi župným farárom a predstaviteľmi Josipovčanov, určené je dávanie pre župného farára, hlavne to bolo v tej výške ako čo dávali i ostatní príslušníci župy, čiže ako i ostatné filiálne dediny. A Biskupské veľkostatkárstvo dalo Punitovskej župe v mene Josipovca 2 jutrá obrábateľnej pôdy pre udržovanie župného farára. Pre cintorín im je darované ½ jutra zeme, ale niekoľko rokov Josipovčania svojich zosnulých pochovávali do Punitovského cintorínu.

Josipovčania najprv šli na sv. omše do župného kostola v Punitovciach, no behom času si vystavali malú drevenú kaplnku so zvonom. Väčšia kaplnka kostolík, vystavený na hold sv. Michaelovi, kde ročne budú mávať niekoľko omší, hlavne počas Adventu a v Jozefka) bude vystavaný a vybavený všetkým

Josipovačka crkva *Sv. Mihaela*
Josipovský kostol *Sv. Michala*

UKLJUČENI U ŽUPU I ŠKOLU PUNITOVCI

Posebnim ugovorom između župnika i predstavnika Josipovčana određeno je davanje za župnika, uglavnom su se izjednačili drugim župljanima odnosno filijalnim selima. A Biskupsko vlastelinstvo je dalo Punitovačkoj župi u ime Josipovca 2 jutra obradive zemlje za uzdržavanje župnika. Za groblje im je darovano 1/2 jutra zemlje, ali su se prvih nekoliko godina Josipovčani ukapali u Punitovačko groblje.

Josipovčani su išli u župnu crkvu u Punitovce, a s vremenom su si podigli malu drvenu kapelicu sa zvonom. Veća kapelica-crkvica na čast sv. Mihaelu gdje će imati godišnje nekoliko sv. misa, uglavnom u Došašću i korizmi te za veliki i mali god Miholje (Mihala) i Josipovo (Jozefka) - bit će izgrađena i opskrbljena svime što je za službu Božju potrebno troškom i radom Josipovčana te uz pomoć biskupa Antuna Akšamovića 1923. godine. Želim naglasiti vrijedan kip Majke Božje, koji je nabavljen prema Lukićevim bilješkama iz Poljske. Konačno je početkom 1970-ih godina, napose zalaganjem

pôstne obdobie (pred Veľkou nocou), ako i na veľké a malé hody - na sv. Michala a sv. Jozefa (Jozefka) bude vystavaný a vybavený všetkým čo je potrebné pre konanie bohoslužieb o trove samých Josipovčanov, ako i ich dobrovoľnou prácou, ale i za pomoci biskupa Antuna Akšimovića, 1923. roku. Chcem osobitne poukázať na veľmi cennú sochu Matky Božej, ktorá je zadovážená, podľa Lukićovich záznamov z Poľska. Konečne, začiatkom 1970.-ych rokov, nanajvýš zakladaním Antuna Gavljaka, vystavaný je dnešný kostol s novým mníšskym rádom služby Božej. Za patróna si zobrali sv. Michala, keďže väčšina prvých Josipovčanov bola zo župy Stará Bystrica na Slovensku a ktorá i dnes má za patróna sv. Michala.

Otázka školstva je vyriešená na spôsob, že je dohodnuté, aby josipovské deti navštevovali štátnu školu v Punitovciach. No, máme jeden zaujímavý údaj: v prvých rokoch prisťahovania, deti vyučovali sami obyvatelia. Lukić , podľa spomienok starých Josipovčanov uvádza i ich mená: Martin Kolembus, Jozo Kmet, Ivan Škorvaga, Jozo Pajeska a učiteľ v dôchodku zo Slovenska Alojz Lašak. Do Punitoviec josipovské deti

Učenici i učiteljica Angelina Komar
Žiaci a učiteľka Angelína Komárová

početkom 1970-ih godina, napose zalaganjem Antuna Gavljaka, podignuta današnja crkva s novim redom službe Božje. Za zaštitnika su si uzeli sv. Mihaela, jer je većina prvih Josipovčana bila iz župe Stara Bistrica u Slovačkoj, a ona ima i danas kao zaštitnika sv. Mihaela.

Pitanje škole riješeno je tako da će josipovačka djeca ići u državnu školu u Punitovce. No imamo jedan zanimljiv podatak: da su u prvim godinama djecu poučavali sami seljani. Lukić ih prema sjećanju starih Josipovčana navodi poimence: Martin Kolembus, Jozo Kmet, Ivan Škorvaga, Pajeska Jozo te umirovljeni učitelj iz Slovačke Alojz Lašak. U Punitovce su josipovačka djeca išla do 1946. godine, kad se u selskoj kući pokraj crkve otvara četvero razredna škola. A 1950-ih godina gradi se u Josipovcu nova osmogodišnja škola za cijelu općinu Punitovce, prethodnica ove današnje ljepotice. Trebao je to, zapravo, biti zadružni dom, kako su se tada takvi domovi gradili po mnogim selima Jugoslavije, ali je tadašnje vodstvo Josipovca, Rudolf Batorek, Jozo Mihalina i Jozo Batorek promijenilo unutrašnjost doma odlučivši da to bude škola.

Svećenici Haubrih i Vendelin Kristek sa članicama crkvenog zbora
Farári Haubrich a Vendelín Kristek s členkami cirkevného zboru

OBITELJSKE KUĆE JOSIPOVČANA

O prvim obiteljskim kućama novodoseljenih Josipovčana malo znamo, tek početkom i u prvoj polovici 20. stoljeća počinju se graditi kuće koje će biti trajnijeg vijeka. Selo je bilo zapravo jedna ulica na putu od Tomašanaca prema Punitovcima. Imalo je samo dva kratka odvojka, jedan u polje prema Širokom polju prema udaljenoj željezničkoj stanici Široko polje-Semeljci pa Alojz Lašak. Do Punitoviec josipovské deti šli po 1946. rok, keď sa v dedinskom dome pri kostole otvorila štvorročná triedna škola. V 1950.-ych rokoch v Josipovci sa buduje nová osemročná škola pre celú obec Punitovce, predchodkyňa tejto dnešnej krásavice. Mal to byť, vlastne, družstevný dom, aké sa vtedy stavali v mnohých dedinách Juhoslávie, ale vtedajšie vedenie Josipovca: Rudolf Batorek, Jozo Mihalina a Jozo Batorek vymenili vnútro doma a rozhodli, aby ten dom bol školou.

RODINNÉ DOMY JOSIPOVČANOV

Pokiaľ ide o prvé rodinné domy novo prisťahovaných Josipovčanov, máme málo poznatkov, viac vieme o ich domoch až zo začiatku a z prvej polovice 20. storočia, ktoré sa stavali na spôsob, aby dlhšie trvali. Dedinu tvorila vlastne iba jedna ulica, na ceste od Tomašaniec ku Punitovcom. Mala iba dve krátke vývojky, jeden do poľa k Širokému poľu smerujúcu k vzdialenej železničnej stanici Široko Pole-Semeľci, takže táto ulica dostala názov Kolodvorska ulica (Staničná ulica). Druhý vývojok viedol ku Gorjanom a dedinskému pastvisku Drľak. Záhumienky boli dosť široké, takže i dvory boli priestranné. No, behom času ony sa

Najstarija kuća u selu
Najstarší dom v dedine

je dobio ime Kolodvorska ulica, a drugi prema seoskom pašnjaku Drljak i prema Gorjanima. Okućnice su bile prilično široke pa su i dvorišta bila prostrana.. No malo po malo one su se usitnjavale, jer su sinovi gradili kuću u obiteljskom dvorištu. Danas su na nekim izvornim okućnicama čak 4 kuće.

Bile su to skromne kuće. Osim njih nekoliko, sve su bile s dva prozora i trijemom (ganjkom) čelom okrenute na ulicu. Bile su zidane, barem izvana, pečenom a dosta njih i prijesnom opekom. Pokrivene su bile crijepom. Mnoge su bile i neožbukane. One ožbukane bile su okrečene običnim gašenim

I u današnje vrijeme znaju se zadesiti poplave
I v dnešné časy dedinu občas postihujú záplavy

zmenšovali, lebo synovia budovali dom v rodinnom dvore. Dnes na niektorých pôvodných záhumienkoch stoja až štyri domy.

Boli to skromné domčeky. Okrem niekoľkých, všetky mali dva obloky s predsieňou, čelom obrátenými na ulicu. Boli murované, aspoň zvonku, pečenou a dosť domov i surovou tehlou. Pokryté boli črepom. Mnohé nemali ani omietku. Tie čo boli bez omietky boli vybielené haseným vápnom, s "coklom" (rímsou), najčastejšie v modrej farbe. Dvor bol od ulice ohradený obyčajnou drevenou ohradou. Až stredom 20. storočia, tí majetnejší občania začínajú stavať murované ohrady s drevenými a čoraz častejšie i plechovými bránami.

Obytná časť budovy mala ustálený slavónsky kolobeh: do ulice bola postavená predná izba, nasledovali - stredná izba alebo izby, už podľa veľkosti domu, kuchyňa, špajza, potom šopa alebo nejaká prístreška, ktorá súžila ako letná kuchyňa. V prednej izbe sa nebývalo, ona bola iba pekne vyriadená. Vo dvore, vedľa obytnej časti doma bol dvor so studňou a vahadlovou studňou, neskôr pokrytý, s bodom pre vyťahovanie vody a záväzne tu bola i pec na pečenie chleba. Vo dvore nebolo trávy ani kvetov, keďže i tu mala prístup hydina a ošípané. Iba tí majetnejší svoje dvory si vydláždili pečenou tehlou. Starí Josipovčania hovorili: *Aký je to gazda, ktorému vo dvore tráva rastie?*

Hospodárske budovy boli: maštaľ, šopa, chliev, kurín, stodola, pomocné budovy pre náčinie a stroje... Maštaľ bola vo dvore stavaná najčastejšie priečne, paralelne s ulicou, šopou a priechodom do hospodárskeho dvora, ale bývala i v predĺžení obytnej časti domu. V maštali zvyčajne bol cez prostriedok urobený priechod, z jednej strane bol priestor pre kone a z druhej pre kravy. Poza maštaľ bolo určené miesto pre hnoj a

vapnom, s "coklom" najčešće u plavoj boji. Dvorište je bilo od ulice ograđeno običnom drvenom ogradom. Tek sredinom 2o. stoljeća bolje stojeći počinju graditi zidane ograde s drvenim i sve češće i limenim kapijama.

Stambeni dio zgrade imao je uhodani slavonski raspored: do ulice prednja soba, srednja soba ili sobe, već prema veličini kuće, kuhinja, špajza, zatim šupa ili kakvo natkrovlje kao ljetna kuhinja. U prednjoj sobi se nije boravilo, ona je bila samo namještena. U dvorištu uz stambeni dio zgrade bilo je dvorište s bunarom i đermom, kasnije natkriven s točkom za vađenje vode i obavezno krušna peć. U dvorištu nije bilo trave ili cvijeća, jer i tu je imala pristup živad i prasci. Tek bolje stojeći su dvorište popločili pečenom opekom. Stari su Josipovčani govorili: *Kakav je to gazda kojem u dvorištu trava raste.*

Kokoši i sva druga perad ne traže puno,
a uvijek dobro dođu.
Sliepky a iná hydina
nepožadujú mnoho, a vždy ich je dobre mať

Gospodarske zgrade su bile štala, šupe, svinjac, kokošinjac, štagalj, pomoćne zgrade za alat i strojeve...Štala je najčešće bila popreko dvorišta, paralelno s ulicom, sa šupom i prolazom u gospodarsko dvorište, ali i u produžetku stambene zgrade. U štali je obično po sredini bio prolaz, a s jedne strane prostor za konje, odnosno s druge za krave. Iza štale je bilo mjesto za gnoj te gospodarsko dvorište (druhi dvor).

Sitnozrnastu hranu, žito, ječam, zob uglavnom su držali na tavanu. Rijetki su bili hambari. Kukuruz su držali najčešće u šupama na prozračnim tavanima, s

Krušna peć, nekoć važna stvar u svakoj kući.
Pec na pečenie chleba,
niekedy veľmi významná vec v každom dome

hospodársky dvor (druhý dvor).

Drobnozrnné plodiny: pšenicu, jačmeň, zob uskladňovali hlavne na povale. Zriedkavé boli sýpky. Kukuricu uskladňovali najčastejšie v šopách, na priezračných povalách a časom v sýpkach, vo veľkých košoch na uskladňovanie, tzv. čardákoch . Seno uschovávali buďto v stodolách, alebo zložené do stohov, čiže poskladané do menších kôp. Za humnom bola "bašča" (záhrada) v ktorej bolo zopár ovocných stromov: slivky, hrušky alebo jablká pre vysoké podzemné vody ale najčastejšie sa i táto pôda obrábala až po 1960. rok akoby po nejakej dohode tu sa sadili zemiaky. V jeseni a cez zimu tu sa do hrobieľ kladievali zemiaky a repa a do stohov sa kládli

U štalici kravice, muze ih Katica.
V maštali kravičky, dojí ju Katica

vremenom i u čardacima. Sjeno su čuvali u štagljevima ili u plastovima, odnosno složeno u manju kamaru.

Iza gospodarskih zgrada nalazilo se gumno gdje se uvažalo žito, vršilo i držala slama u kamarama. Iza gumna bila je "bašča" u kojoj je bilo pokoje stablo šljive, kruške ili jabuke zbog visokih podzemnih voda voće se nije mnogo sadilo tek oni koji su imali domaćinstvo na blagom humku - ali najčešće se ona obrađivala i sve do 1960-ih godina kao po dogovoru sadio krumpir. Ujesen i kroz zimu tu se rovio/trapio krumpir i repa, odnosno u stogove spremao kukuružnjak za hranu stoci.

Josipovčani su 1930-ih godina izgradili kroz selo drum, kamenu cestu, i to od Punitovaca do Kolodvorske ulice, a 1960-ih godina spojili selo tvrdom cestom s Tomašancima i otvorili put do Đakova i Osijeka. 1940-ih godina izgradili su ispred kuća i pješačke staze široke oko 1 m popločene običnom pečenom opekom. Postavili su i nekoliko mostića za prijelaz s jedne strane ulice na drugu. Tako se barem malo pomogli usred slavonskog jesenskog i proljetnog blata i olakšali put djeci do škole u Punitovcima, odnosno put u župnu crkvu u Punitovce.

Čim su se malo sredili, kako su obitelji bile s brojnom djecom trebalo je misliti i na njihovu budućnost, a nju su mogli osigurati samo s većom površinom obradive zemlje. Tako se rodio životni zakon povećavanja imetka novim njivama. Nije se toliko gledalo ni na ishranu, ni na odijevanje, nego samo

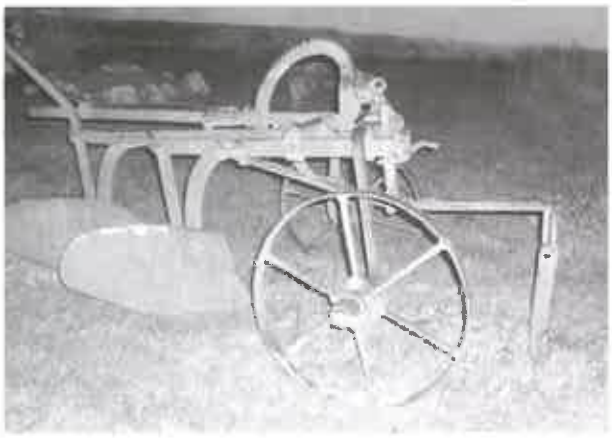

Stara poljoprivredna tehnika.
Stará poľnohospodárska technika

Franjo Konjušak pokazuje unuci kako se plete košara.
Franjo Konjušak ukazuje vnučke ako sa pletie košiar

kukuričné snopy pre chov dobytku.

Josipovčania v 1930.-ych rokoch vystavili cez dedinu "drum" kamennú cestu a to od Punitoviec po Kolodvorskú ulicu. V 1960.-ych rokoch spojili dedinu tvrdšou cestou s Tomašancami a tak otvorili cestu do Ďakova a Osieka. V 1940.-ych rokoch postavili pred domami i chodníky pre pešiakov široké asi meter, vydláždené obyčajnou pečenou tehlou. Postavili i zopár mostíkov pre priechod z jednej strany ulice na druhú. Tak si aspoň trochu uľahčili v obdobiach keď sa všade rozšírilo slavónske jarné a jesenné blato. Zľahčili tým deťom cestu do školy v Punitovciach a zároveň i cestu do župného kostola v Punitovciach.

Čím si trochu zariadili to najzákladnejšie pre živobytie, začali rozmýšľať o zväčšení obrábateľnej pôdy, keďže to radom boli rodiny s mnoho detí a bolo potrebné myslieť i na ich budúcnosť, ktorú mohli zabezpečiť iba týmto spôsobom. Tak sa zrodil životný zákon zveľaďovania majetku novými ornicami. Neprihliadalo sa toľko ani na stravu, ani na odev, iba na kúpu alo to, akoby sa odnímalo niečo čo je ich

Josipovac je bio poznat po uzgoju gusaka
Josipovec bol známy po chove husí

kupovanje zemlje: *zem, zem (zemlja, zemlja)*, govorili su naši stari. Kupovali su zemlju kad god se, i gdje god se, pružila prilika. Kako Josipovac nije imao svog atara, kupovali su u okolnim selima, tako da i danas imaju svoje njive raštrkane po okolnim selima. Već svojim doseljenjem kao "došlje" nisu bili uvijek dobro viđeni, a pogotovo ovim kupovanjem zemlje. Starosjedilačko stanovništvo u okolnim selima se osjećalo kao da se njima otima njihovo. Nisu uočavali mukotrpan rad i štedljivost života doseljenih Slovaka. Znali su se i narugati prevelikoj zaposlenosti žena, koje rade i muške poslove, pa čak i djece.

Doista, u obitelji su svi imali svoje zadaće. Djeca su morala čuvati guske (Josipovac je bio poznat po uzgoju gusaka), svinje tjerati na strnjake, krave na pašu po poljskim putovima i kanalima te druge kućne poslove, i to uz svoje školske obaveze. I sami Josipovčani su osjetili da u radu ponekad i pretjeruju. Prema sredini 20. stoljeća se

zeme: *zem, zem*. Kupovali zem vždy keď na to mali príležitosť. Keďže Josipovec nemal svoje polia, zem kupovali v okolitých dedinách, preto i po dnešné dni majú svoje polia roztrúsené po okolitých dedinách. Už samým svojím príchodom, keďže boli noví prisťahovalci, nehľadelo sa na nich vždy dobrým okom a staroosadlíkom sa najmä nepáčila táto ich kúpa zeme. Staroosadlícke obyvateľstvo pociťovalo to, akoby sa odnímalo niečo čo je ich vlastníctvom. Nebrali pritom do úvahy ťažkú, úmornú prácu ani šporovlivosť prisťahovaných Slovákov. Stávalo sa i že sa vysmievali preveľkej zamestnanosti žien, ktoré vykonávali i mužské práce a pracovali taktiež i deti.

V rodine všetci mali svoje pracovné záväzky. Deti museli strážiť husi (Josipovec bol známy po chove husí), ošípané hnať do strniská, kravy viedli na pašu po poľských cestách a kanáloch a vykonávali i iné domáce práce a pritom šli i do školy a vykonávali i svoje školské záväzky. I sami Josipovčania cítili, že v práci často preháňajú. Stredom 20. storočia bolo už viditeľné ako sa mnoho rodín stalo veľmi majetnými.

KÚPA LESOV TRUMBETAŠ A DRĽAK

Koncom 1930.-ych rokov poskytla sa im príležitosť, aby si zadovážili i les a tak si zabezpečili ohrevné drevo pre zimu a tiež ho i spracúvali podľa svojich potrieb pre rôzne účely. Bol to mladý a zanedbaný les bývalého majiteľa, grófa Rudolfa Normana, veľkosti 235 ha, medzi lesníctvami Valpovo a Koška. Kúpili ju ako spolumajitelia, takže jednotlivá rodina mala svoju časť, ale ňou spravovali a požívali ju spoločne. Lesom spravoval *lesnícky výbor*.

Ani príchodom komunistického nacionalizovania, nemohla byť nacionalizovaná, takže i dnes jestvuje. Bol to veľmi dobrý ťah, lebo tento les sa časom stal jedným z hlavných zdrojov príjmov nie iba pre jednotlivé rodiny, ale i pre spoločné dedinské zámery: pri elektrifikácii, výstavby modernej cesty, dedinského vodovodu (Josipovec je prvou dedinou v ďakovskom

vidjelo kako je dosta obitelji postalo i vrlo bogatim.

KUPOVANJE ŠUMA TRUMBETAŠ I DRLJAK

Koncem 1930-ih godina pružila im se prilika da nabave i šumu te si osiguraju ogrjev za zimu i drvene građe za svoje potrebe. Bila je to mlada i zapuštena šuma bivšeg vlasnika grofa Rudolfa Normana, površine 235 ha, između šumarija Valpovo i Koška. Kupili su je kao suvlasnici, te je pojedina obitelj imala svoj dio, ali su njome upravljali i koristili je zajednički. Njome je upravljao *šumski odbor*. Ni dolaskom komunističke nacionalizacije nije mogla biti nacionalizirana, te i danas postoji. Bio je to dobar potez, jer je ta šuma s vremenom postala jedan od glavnih izvora prihoda ne samo za pojedine obitelji nego i zajedničke seoske pothvate: uvođenje elektrifikacije, gradnja moderne asfaltne ceste, seoskog vodovoda (Josipovac je prvo selo u Đakovštini koje je uvelo seoski vodovod), gradnja vatrogasnog doma, škole, obnova crkve...

Nešto prije kupovanja šume Trumbetaš Josipovčani su kupili i šumu soke

Seoska šuma Trumbetaš zimi.
Dedinský les Trumbetaš počas zimy

kraji, ktoré si zaviedlo dedinský vodovod), výstavbe Hasičského domu, školy, obnove kostolu...

Drva za ogrijev stižu iz Trumbetaša.
Z Trumbetášu stíha drevo na ohrev

Radna akcija na izgradnji seoskog vodovoda.
Pracovná akcia pri výstavbe dedinského vodovodu

Drljak, tik uz selo uz put prema Gorjanima. Površina mu je bila nešto preko 100 jutara. Drvo nije bilo visoke kvalitete nego ponajviše divlje kruške i jabuke. Stabla su po potrebi rušili i šuma je sve više postajala vrlo prikladan pašnjak za krave i svinje, oni koji su stanovali bliže tjerali su na nj i živad, naročito guske. Ovdje je također bio sustav suvlasništva. Nisu svi imali jednaki dio u pašnjaku, ali su po dogovoru svi svoje blago držali na pašnjaku. Krave i svinje su ujutro kroz selo, obavještavajući seljane trubom, skupljali i tjerali svinjar i kravar (čordaš), a guske su obično djeca svatko svoje otjerali na pašnjak i dva ili tri puta predvečer otišli po njih, kasnije su se guske same vraćale kroz selo kući. Na pašnjaku su bila i dva bunara, za krave i za svinje s kalilom za kaljanje svinja, napose u ljetu.

Za nas je djecu postojao kroz ljeto lijep običaj. U rano jutro bismo pojedinačno ili u grupicama tjerali svinje i krave na pašu u polja. Oko 9 sati kad je sunce počelo jače grijati sa svinjama bismo se vratili kući, krave bismo otjerali u Drljak u seosko stado (čordu), a poslije podne oko 16 sati, no mi smo došli već sat ili dva ranije i u igri čekali trenutak ...da nam kravar da znak i da svaki svoje krave izdvaja iz stada (trčka) i tjera u polje na bogatiju pašu. Krave su se tako navikle da su često već na zov izlazile iz stada i

O niečo driev ako kúpili les Trumbetaš, Josipovčania si kúpili i les Drľak, v bezprostrednej blízkosti cesty, ktorá smerovala ku Gorjanom. Rozsah lesa bol o niečo väčší než 100 jutier. Drevo nebolo vysoko kvalitné, pozostával najviac z jablkových a hruškových stromov. Stromy po potrebe sekali a les sa stával čoraz vhodnejším pastviskom pre kravy a ošípané, tí ktorí bývali bližšie dovádzali na toto pastvisko i hydinu, osobitne husi. Tu taktiež platilo právo spolumajiteľstva. Nemali všetci jednaký podiel na pastvisku, než podľa dohody svoj rožný, drobný statok a hydinu držali na pastvisku. Ráno, oznamujúc dedinčanov trúbou, šli sviniar a kraviar (čordáš), ktorí na tento spôsob oznamovali sedliakov, že je čas, aby pustili svoj dobytok na pastvisko. Husi na pastvisko hnali zvyčajne deti a dvakrát, alebo trikrát predvečerom šli po ne. Neskôr sa husi samé cez dedinu vracali domov. Na pastvisku boli i dve studne, pre kravy a ošípané s kalužou pre váľanie sa ošípaných v kale, najmä v lete.

Pre nás deti v letnom čase existoval krásny zvyk. Vo včasné ráno ojedinele, alebo v skupinách hnali sme ošípané a kravy na pastvisko do poľa. Keď bolo asi 9 hodín a slnko začalo tuhšie pripekať s ošípanými sme sa vracali domov, kravy sme odohnali do Drľaku do dedinského stáda (čordu) a odpoludnia, okolo 16. hodine sme sa sem vracali. No, my sme vždy prišli i hodinu alebo dve hodiny driev a v hre čakali na chvíľu kedy nám kraviar dá znak, aby sme si každý zo stáda vyčlenili svoje kravy a aby ich potom hnal do poľa, na bohatšiu pašu. Kravy sa už na to tak zvykli, že často už na samé pozvanie samostatne vychádzali zo stáda a šli s nami na pastvisko.

navikle da su često već na zov izlazile iz stada i išle s nama na pašu.

DRLJAK POSTAJE ŠPORTSKO-REKREATIVNI CENTAR

Na pašnjaku je bilo i nogometno igralište, jer je Josipovac vrlo rano imao svoj nogometni klub. Utakmice su se igrale nedjeljom i bile su vrlo posjećene, napose mladima i djecom. No među redovitim posjetiteljima bilo je i dosta odraslih muškaraca. Danas je Drljak prestao biti pašnjak, a postao pravi rekreacioni centar. Na njemu su Josipovčani izgradili stadion sa tribinama i ugostiteljskim objektima, te mjestom za razne kulturne manifestacije. Izgradili su i ribnjak, poribili ga plemenitom ribom i lijepo ga održavaju, te je užitak za ribiče. Tu su podigli i otkupnu stanicu za poljske plodove. Uz te objekte u novije vrijeme je na isparceliranim okućnicama niknulo i novo naselje s lijepim kućama mladih obitelji.

Josipovčani su imali nešto posebno

DRĽAK SA STÁVA ŠPORTOVO REKREAČNÝM STREDISKOM

Na pastvisku bolo i futbalové ihrisko, keďže Josipovec si už veľmi včas založil svoj futbalový klub. Zápasy sa odohrávali zväčša nedeľou a boli veľmi navštívené, najviac záujmu prejavovali mladí a deti. No, medzi riadnymi návštevníkmi bolo dosť i dospelých mužov. Dnes Drľak už nie je pastviskom, ale sa z neho stalo prekrásne rekreačné centrum. Na ňom Josipovčania vystavili štadión s tribúnami, pohostinnými objektmi a miestom pre rôzne kultúrne manifestácie. Zariadili si i rybník, v ktorej je mnoho šľachetných druhov ryby a krásne sa oň starajú je to opravdivým pôžitkom pre rybárov. Vedľa spomenutých objektov, v novší čas na vyparcelovaných záhumniciach vzniklo i nové osídlenie s krásnymi domami mladých rodín.

Josipovčania mali niečo osobitne krásne, pocit spolupatričnosti a solidarity. Keď daktorá rodina, najmä tá chudobnejšia, utrpela nejakú škodu, alebo tragédiu, ak im l

Drljak je danas raj za ljubitelje boravka u prirodi, ribiče i druge rekreativce duše i tijela.
Drľak je dnes rajom pre zaľúbencov do prírody, pre rybárov, ale i pre iných, ktorí si chcú rekreovať dušu i telo.

Konjuh Stjepan, čuvar polja - poljar
Štefan Konjuh, strážca polí – *poliar*

lijepo, osjećaj zajedništva i solidarnosti. Kad bi koja obitelj, a napose ona siromašna, doživjela kakvu nezgodu ili tragediju, ako bi im izgorjela kuća, štagalj sa sjenom, uginulo živinče i slično, za takve postradale bi se skupljala pomoć da mu se ublaži gubitak.
Možda upravo zbog tog živog osjećaja solidarnosti Josipovački Slovaci vrlo cijene vatrogastvo. Imaju vrlo brojno i dobro uvježbano članstvo. Nabavili su i vrlo kvalitetnu opremu i tehniku. Izgradili su vatrogasni dom (koji bi trebalo obnoviti i dovršiti). A visoki vatrogasni toranj diže se nad selom i poljima i bdije nad sigurnošću domova i plodnih polja.

Josipovački Slovaci su bili vrlo radini, voljeli su zemlju. Nju su obrađivali, kako se to već u prvoj polici 20. stoljeća radilo posvuda u Slavoniji, konjima i ručno. Kontaktirali su sa stanovnicima okolnih sela i od njih učili, napose od Nijemaca iz Krndije i Gorjana, jer su ovi gorjanski imali blizu Josipovca salaše s

vyhorel dom, stodola so senom, zahynula kravička a pod., pre nich sa vždy zoskupovala pomoc, aby sa im koľko- toľko zjemnila strata.

Možno, že práve pre takýto živý pocit solidarity, josipovskí Slováci si veľmi vážia hasičstvo. Môžu sa popýšiť veľmi početným a dobre nacvičeným členstvom. Zadovážili si i veľmi kvalitné vybavenie a technické aparáty. Taktiež si vystavali i Hasičský dom (ktorý čaká na obnovu a ukončenie prác). A vysoká hasičská veža dvíha sa nad dedinou a poľami a bdie o bezpečnosť domov a plodných polí.

Josipovskí Slováci boli veľmi usilovní, mali rada zem. Obrábali ju na spôsob ako sa to už v prvej polovici 20. storočia robilo všade v Slavónsku, za pomoci koňov , ale i ručne. Kontaktovali s obyvateľmi okolitých dedín a učili sa od nich, najmä od Nemcov z Krndiji a Gorjan, kedže títo mali v blízkosti Josipovca veľké salaše, ktoré sa rozprestierali až po Drľak. Pamätám sa na to, ako nám deťom rozprávali prví Josipovčania, Horňaci, že po

Vršalica za žito i brojna radna snaga za opsluživanje.
Mláťačka na žito a početná pracovná výpomoc pre obsluhovanie

Kada se radi nema im premca ali u veselju su još bolji !
Keď robia, nik sa im nevyrovná, no veseliť sa dokážu ešte lepšie!

velikim površinama polja koja su se prostirala sve do Drljaka. Sjećam se da su nam djeci pripovijedali kako prvi Josipovčani, Hornjaci, kad su doselili nisu znali kako se sadi kukuruz ili kako se klip kukuruza kruni. Da su ga sadili tako da bi jedan drvena vrata iz ograde stavio na leđa, dok bi drugi idući za njim bacao sjeme kukuruza na ta vrata i sjeme bi se odbijalo i širom padalo na pooranu zemlju. A klip kukuruza bi krunili zubima. No brzo su naučili biti slavonski ratari. Kako su bili radini, imali brojnu djecu, a zemlje malo u okolnim su selima iznajmljivali zemlju, napose od starih domaćinstava, i obrađivali je na trećinu ili napola, da je trećina ili polovina uroda pripalo njima. Bilo je slučajeva da pojedine obitelji obrađuju ovako «napola» više zemlje nego što posjeduju vlastitih njiva.

Josipovački su Slovaci poznati po posjedovanju poljoprivrednog oruđa i strojeva. Već u prvoj polovici 20. stoljeća nabavljaju moderne poljoprivredne strojeve. Bogatija domaćinstva siju žito ne ručno nego sijačicama, kose žito ne ručnom kosom, nego kosilicom na konjsku vuču, sa tzv. stolom i s četiri grablje koje sa stola skidaju pokošen pola snopa (pološka) žita i polažu ga na strnjak. Sličnim kosama kose djetelinu, grahoricu i travu za sjeno. Žito, zob, grahoricu, djetelinu vrše vršilicama, parnim

ako sa kukurica sadí, ani ako sa kukurica mrví. Vraj ju spočiatku sadili na spôsob, že si jeden drevené dverce z ohrady postavil na chrbát, pokým ten druhý čo šiel za ním, hádzal kukuričné semená na tie dverce, potom sa tie semená odrážali a širom padali po ornici. A kukuricu mrvili zubami. No, veľmi rýchlo sa stali z nich opravdivý slavónski roľníci. A keďže boli veľmi usilovní, mali mnoho detí a zeme bolo málo, boli prinútení zem brať do nájmu, najmä ju brávali od starých domácností a obrábali ju na spôsob, že sebe ponechávali tretinu úrody, alebo polovicu z úrody. Bolo prípadov, že niektoré rodiny obrábali viac najatých ako vlastných orníc.

Josipovskí Slováci sú známi po vlastníctve poľnohospodárskeho náradia a strojov. Už v prvej polovici 20. storočia zadovažujú si moderné poľnohospodárske stroje. Bohatšie domácnosti sejú žito už viac nie ručne, ale sejačkami, žito kosia už viac nie ručnou kosou, ale kosačkou, ktorú ťahal kôň s tzv. stolom a štyrmi hrabľami, ktoré zo stola zmietajú pokosenú polovicu snopa (pološku) žita a kladú ho na strnisko. Podobnými kosami kosia i ďatelinu, hrachovinu a trávu pre seno. Žito, zob, hrachovinu, ďatelinu zberajú mláťačkami, parnými strojmi, (damfericami) drešom a levátorom. Pri každej mláťačke bola potrebná i pracovná skupina, väčšinou to boli mladí ľudia, mládenci a dievky.

Takýchto mláťačiek bolo v dedine šesť, či sedem. Keď ukončili zber na dedinských humnách, šli po okolitých dedinách, v ktorých buďto vôbec nebolo takýchto strojov, alebo ich nebolo nadostač. Mali i iné stroje: dreer pre rozvrstvovanie a čistenie žita pre semä, sečku pre rozdrobovanie slamy, kukuričného šúštia... Keď sa zjavili traktory, zadovažovali si ich,

grahoricu, djetelinu vrše vršilicama, parnim strojevima (damfericama), drešom i elevatorom. Uz svaku vršilicu je bila potrebna i radna grupa, većinom mladi ljudi, momci i djevojke. Takvih je vršilica bilo u selu i šest do sedam. Kad bi završili vršidbu na seoskim gumnima, išli su po okolnim selima, jer u njima nije bilo tih strojeva ili ih nije bilo dovoljno. I drugih strojeva su imali: dreer za klasiranje i čišćenje žita za sjeme, sječka za usitnjavanje slame, kukuružnjaka...Kad su se pojavili traktori, nabavljali su njih i s njima priključne strojeve: plug, drljaču, tanjuraču...Posjedovali mnogo gospodarskog alata, kako za kućanstvo tako i za obradu polja.

Vršalica Zuzjak Steve - kratka stanka za slikanje, 1955.
Mláťačka Števa Zuzjaka – krátky oddych pre fotografovanie, 1955

Nisu bili samo ratari, u selu je bilo dosta i raznih obrtnika: kovača, kolara, stolara, užara, urara, tesara...

Kad bi završili poljoprivredne radove, čak i dobro stojeći, išli bi u nadnicu na poljoprivredna dobra, u Đakovo na izgradnju gradske infrastrukture ili na kopanje kanala. U Josipovcu nije bilo mrtve sezone i rijetke su bile klupe na ulici pred kućom, a pogotovo onih koji bi u radne dane sjedili na njima. I kroz zimu se našlo posla, pletenje košara, pravljenje metala, ručni rad, tkanje...

ŠKOLOVANJE DJECE

Sve do tridesetih godina 20. stoljeća djeca su završavala četverogodišnju osnovnu školu u Punitovcima i ostajala kod kuće raditi na zemlji, a tada se počinje rađati i zanimanje za daljnje školovanje ili naukovanje za kakav zanat. Među prvima su u školu pošli Vendelin Kristek koji je postao svećenik i i

ako i príslušné stroje: pluh, brány, diskové brány. Zadovážili si mnoho hospodárskeho náradia, ako pre domácnosť, tak i pre obrábanie zeme.

Neboli iba roľníkmi, v dedine bolo i rôznych remeselníkov: kováčov, kolárov, stolárov, povrazníkov, hodinárov, tesárov...

Keď ukončili s roľníckymi prácami, až i tí majetnejší, šli pracovať inde, zarobiť si dennú mzdu na poľnohospodárske polia, do Ďakova šli do výstavby mestskej infraštruktúry, alebo kopali kanály. V Josipovci nejestvovala mŕtva sezóna. Zriedkavé boli lavičky pred domami a najmä boli zriedkaví tí, ktorí v pracovné dni sedeli na nich. I počas zimy sa našlo hodne práce: plietli sa košiare, spracúval sa kov, ženy sa zaoberali ručnými prácami, tkali...

ŠKOLENIE DETÍ

Až po 30.-e roky 20. storočia deti ukončovali štvorročnú základnú školu v Punitovciach a potom zostávali robiť doma na roli. No v tomto čase sa začína zjavovať i záujem pre ďalšie školenie alebo pre učenie sa nejakého remesla. Medzi prvými sa rozhodli školiť Vendelín Kristek, ktorý sa stal farárom a v roku 1941. oslávil svoju prvú mladú omšu

JOSIPOVAC DANAS
(danas Josipovac Punitovački)

Anica Popović

Ovo malo mjesto danas ima oko 800 stanovnika i dalje pretežno slovačke nacionalnosti. Oni koji dođu živjeti u ovo mjesto, udajom ili ženidbom ili drugim povodom, ubrzo nauče slovački jezik, tako da se po govoru i ne primijeti da nisu Slovaci iz Josipovca. Većina prihvati kulturu i običaje kao svoje, a njihova djeca uče slovački jezik u školi. Josipovčane u okolini smatraju dobrim i vrijednim radnicima. Većina muškaraca je zaposlena, a oni koji nisu rade različite poslove, od građevinskih, poljoprivrednih, sezonskih poslova. Za Josipovčane vrijedi

Adam Brandis, posljednji kolar u selu
Adam Brandis, posledný kolár v dedine

ona *Svatko ko hoće raditi, može naći posao.* Kada Josipovac posjete ljudi iz drugih krajeva Hrvatske steknu utisak da je to bogato selo, jer sve se više gradi novih kuća, suvremenih, s dosta prostora. Josipovac je oduvijek ulagao u suvremene poljoprivredne strojeve, tako da su njegovi stanovnici išli raditi i u okolna mjesta. Danas se sve manje domaćinstva bavi poljoprivredom, a ostaju samo oni koji mogu obrađivati više zemlje i imaju svu potrebnu suvremenu mehanizaciju.

Male farme krava, svinja i ovaca ima tek nekoliko obitelji. Najviše zemlje

JOSIPOVEC DNES
(dnes Josipovec Punitovský)

Anica Popovićová

Toto malé mestečko má asi 800 obyvateľov, a i v súčasnosti v ňom žijú prevažne občania slovenskej národnostnej príslušnosti. Tí, ktorí sa sem prisťahujú - vydajom, ženbou, alebo nejakým iným dôvodom, čoskoro sa naučia rozprávať sa po slovensky, takže podľa reči ani nemožno vedieť, že to nie sú Slováci z Josipovcu. Väčšina z nich prijme slovenskú kultúru a zvyky ako svoje vlastné a ich deti sa taktiež učia slovenský jazyk v škole. O Josipovčanoch ľudia v okolitých dedinách majú dobrú mienku, hovoria o nich, že sú to dobrí a pracovití ľudia. Väčšina mužov je zamestnaná a tí, ktorí nie sú, pracujú pri rôznych sezónnych prácach, v stavebníctve a poľnohospodárstve. Pre Josipovčanov platí porekadlo: *Každý ten čo chce, prácu si môže nájsť.* Keď Josipovec navštívia ľudia z iných krajov Chorvátska, majú dojem, že prišli do bohatej dediny, lebo sa čoraz viac budujú nové, moderné a priestranné domy. Josipovec vždy vkladal do kúpe nových, súčasných poľnohospodárskych strojov, takže jeho obyvatelia šli pracovať i do okolitých miest. Dnes sa čoraz menej domácností zaoberá poľnohospodárstvom, zostávajú iba tí, ktorí

U pilani obitelji Konjuh
V piliarskej dielni rodiny Konjuh

Štencovi proizvode palete
Štencoví vypracúvajú palety

obrađuju: Stevo Brandis, Jozo i Stevo Hulak, Jozo i Pavo Boris Obiteljske firme u Josipovcu, nastaju devedesetih godina prošlog stoljeća.

Pilane *Štenc* i *Vernus* imaju obitelji Štenc i Konjuh, *Sinkolit* obitelj Pastva, *Danko*, obitelj Kukučka, *Iveko* obitelj Stuhli, *Baki* obitelj Tribuljak i Kuric i *Vavra* obitelj Vavra. Trgovine imaju obitelji: Kristek, Kukučka, Pastva, Kanisek, Mićan, a ugostiteljstvom se bavi Zlatko Kocur.

DRUŠTVA

Josipovčani vode bogat društveni život. Najveći broj mještana okuplja sport, vatrogasno društvo , folklor, lov, ribolov.

Matica Slovačka ima nekoliko sekcija: folklornu, ujedno i najbrojniju, koja okuplja djecu od sedam godina, mlade i starije; pjevačku; tamburašku i likovnu.

Josipovac je imao i *PVC sastav*, *Janko* i danas *Impuls*. Svi su oni uglavnom svirali za Kulturno umjetničko društvo..

sú majiteľmi veľkých pozemkov a vlastnia všetku potrebnú súčasnú poľnohospodársku mechanizáciu.

Malé farmy kráv, ošípaných a oviec vlastní iba niekoľko rodín. Najviac zeme obrábajú: Stevo Brandis, Jozo a Stevo Hulak, Jozo a Pavo Boris. Rodinné podniky v Josipovci sa začínajú zakladať v 90. – ych rokoch minulého storočia.

Piliarske podniky *Štenc* a *Vernus* vlastnia rodiny Štenc a Konjuh, podnik *Sinkolit* je majetkom rodiny Pastva, *Danko* – rodina Kukučková, *Iveko* – rodina Stuhli, *Baki* – rodiny Tribuľak a Kuric a *Vavra* – rodina Vavrová. Obchody majú nasledovné rodiny: Kristek, Kukučka, Pastva, Kanisek, Mićan, pokým sa pohostinstvom zaoberá Zlatko Kocúr.

SPOLKY:

Josipovčania majú bohatý spoločenský život. Najväčší počet občanov zoskupuje sa vôkol športu, hasičského združenia, folklórneho spolku, ako i pri love a rybolove.

Matica slovenská má niekoľko sekcií: folklórnu, zároveň i najpočetnejšiu, ktorá

Podpredsjednik Republike Slovačke, g. Dušan Čaplović, i veleposlanih u RH, g. Ján Banás, u posjeti Josipovcu
Zástupca predsedu Slovenskej Republiky, pán Dušan Čaplovič a veľvyslanec SR v RCH pán Ján Baňas v návšteve Josipovcu

MATICA SLOVAČKA – JOSIPOVAC

Matica slovačka čini s ostalim maticama Savez Slovaka u Hrvatskoj.
KUD "Braća Banas" s još tri KUD-a: iz Jelisavca, Markovca i Iloka 1992.g. istupio je iz Saveza Čeha i Slovaka u Hrvatskoj te su 14. lipnja u Našicama osnovali Maticu Slovačku u Republici Hrvatskoj. Prvi predsjednik bio je Josip Kvasnovski.

Nadzorni i izvršni odbor M S Josipovac Punitovački
Dozorný a výkonný výbor MS Josipovec Punitovský

U Josipovcu djeluje Matica slovačka u Republici Hrvatskoj-Ogranak Josipovac od 1994. g. kada KUD "Braća Banas" djeluje u okviru Ogranka. Prvi predsjednik Matice slovačke u Republici Hrvatskoj - mjesnog Ogranaka u Josipovcu bio je Pavo Kvasnovski. 1998. g. svaki ogranak dobiva naziv Matica slovačka i postaje pravni subjekt, a sve su matice povezane u Savez Slovaka u Republici Hrvatskoj. Pavo Kvasnovski je predsjednik Matice slovačke – Josipovac Punitovački do 2002. g. a nakon njega Zdenko Komar.

U sastavu Matice slovačke djeluje KUD"Braća Banas" s dječjom, tamburaškom i pjevačkom sekcijom, likovnom sekcijom i informativno-izdavačkom sekcijom.
Matica slovačka ima svog predstavnika u Izvršnom odboru Saveza Slovaka, a to je zoskupuje deti od sedem rokov, mladých a tých starších. Majú taktiež i spevácku, tamburášsku a výtvarnú sekciu.

Josipovec mal i *PVC kapelu, Janko* a dnes pôsobí kapela *Impuls*. Všetci oni ponajviac hrali pre Kultúrno – umelecký spolok.

MATICA SLOVENSKÁ – JOSIPOVEC

Matica slovenská Josipovec činí, spolu s ostatnými maticami slovenskými, Zväz Slovákov v Chorvátsku. KUS *Bratia Banas*, spolu s ešte štyrmi KUS: z Jelisavca, Markovca a Iloku, v roku 1992 vystúpili zo Zväzu Čechov a Slovákov v Chorvátsku a 14. júna v Našiciach založili Maticu slovenskú v Republike Chorvátsko. Prvým predsedom bol Jozef Kvasnovský.

Zdenko Komar predsjednik MS Josipovac Punitovački, u prostorijama Matice
Zdenko Komar, predseda MS Josipovec Punitovský, v miestnostiach MS

njezin predsjednik. Voditelji pojedinih sekcija ujedno su i u Izvršnom odboru Matice slovačke – Josipovac. Cilj je Matice slovačke očuvati kulturu, jezik i običaje Slovaka u Josipovcu, stoga njeguje pjesme i običaje Josipovca, surađuje sa Slovacima u Hrvatskoj, Slovačkoj i svijetu na brojnim manifestacijama: smotrama folklora odraslih i djece, smotrama izvornih slovačkih pjesama »Ked sa ruža rozvijala", "Slovaci do Drlaku", likovnim izložbama i kolonijama.

LIKOVNA SEKCIJA "KONTRAST"

Likovna sekcija je počela s radom 1994. u okviru ogranka Matice slovačke Josipovac. U to vrijeme likovna sekcija OŠ "Josip Kozarac", koja djeluje od 1972. postizala je zavidne rezultate na natječajima u zemlji i inozemstvu. Isti ti nadareni učenici poslije završetka osnovne škole nisu više imali nikakvog doticaja s likovnom umjetnošću, osim onih rijetkih, koji su išli u gimnaziju i slušali povijesti umjetnosti.

Sekcija *Kontrast* radi na Drljaku, neiscrpnoj inspiraciji likovnjaka
Sekcia *Kontrast* pracuje na Drľaku, nevyčerpateľnej inšpirácii výtvarníkov

Linorez u boji Adama Konjušaka
Linoryt vo farbe, autora Adama Konjušaka

V Josipovci pôsobí Matica slovenská v RCH – Pobočka Josipovec od 1994. roku a KUS *Bratia Banas* pôsobí v rámci tejto Pobočky. Prvým predsedom Matice slovenskej v Republike Chorvátsko – miestnej Pobočky v Josipovci bol Pavo Kvasnovsky. V 1998. roku každá ojedinelá pobočka dostáva názov Matica slovenská, stáva sa i právnym subjektom a všetky matice zahrnuté sú pod strešnou organizáciou – do Zväzu Slovákov v RCH. Pavo Kvasnovsky bol predsedom Matice slovenskej – Josipovec Punitovský po 2002. rok a po ňom na túto funkciu nastúpil Zdenko Komár.

V rámci Matice slovenskej pôsobí KUS *Bratia Banas*, ktorý má detskú, tamburášsku, spevácku sekciu, ako i výtvarnú a informatívno – vydavateľskú sekciu.
MS má svojho predstaviteľa v Spravujúcom výbore ZväzuSlovákov – a je to jej predseda. Vedúci jednotlivých sekcií zároveň sú i v Spravujúcom výbore Matice slovenskej, Josipovec. Cieľom Matice slovenskej je zachovať kultúru, jazyk a zvyky Slovákov v Josipovci, preto pestujú piesne a zvyky Josipovca, spolupracujú so Slovákmi v Chorvátsku, Slovensku a širom sveta, berúc účasť na početných podujatiach: folklórnych prehliadkach dospelých a detí, na prehliadkach pôvodných slovenských piesní *Keď sa ruža rozvíjala*, *Slováci do Drľaku* a berú taktiež účasť i na výtvarných výstavách a kolóniách.

Anica Popović, prvi nastavnik likovnog odgoja u Josipovcu, došla je na ideju da se nadarenim učenicima omogući da se i dalje likovno izražavaju i razvijaju svoj talent, da se okupljaju i druže. Tako je nastala likovna grupa "Kontrast".

Mnogi učenici koji su osvojili prva mjesta i brojne nagrade, medalje priznanja u Hrvatskoj i mnogim drugim zemljama: Poljska, Mađarska, Češka, Švicarska, Makedonija, Slovenija, Japan, Amerika, Slovačka, Ukrajina, Norveška, ne samo da su stekli samopouzdanje i ljubav prema likovnom izražavanju, nego su je izabrali i kao svoju profesiju. Tako će uskoro Josipovac imati i prvu kiparicu, a dva člana su na likovnoj akademiji i postati će profesori likovne kulture, a to je zanimanje za naše područje uvijek bilo deficitarno. Članovi "Kontrasta" surađuju i s udrugom"Suncokret" iz Đakova, sudjeluju na izložbama i likovnim kolonijama. Ove godine će dvije članice sudjelovati na izložbi u Bratislavi. Sredina potiče i podržava ovu

Katarina Kuric, mlada kiparica
Katarína Kuricová, mladá sochárka

VÝTVARNÁ SEKCIA "KONTRAST"

Táto výtvarná sekcia začala so svojím pôsobením v roku 1994, v rámci pobočky Matice slovenskej Josipovec. V tie časy, výtvarná sekcia Z. Š. *Josip Kozarac*, ktorá pôsobí od 1972. roku získavala závideniahodné rezultáty na súbehoch – ako v Chorvátsku, tak i v zahraničí. Tí istí nadaní žiaci po ukončení základnej školy už viac nemali žiadneho styku s výtvarným umením, okrem tých zriedkavých, ktorí sa školili na gymnáziách a mali predmet - dejiny umenia.

Matiju Labaka nadahnjuju radovi u polju
Matiju Labaka inšpirujú práce v poli

Anica Popovićová, prvá učiteľka výtvarného umenia v Josipovci prišla na ideu, aby nadaným žiakom umožnila, aby sa i naďalej výtvarne vyjadrovali a rozvíjali svoj talent, aby sa zoskupovali a priatelili sa. Tak vznikla výtvarná skupina *Kontrast*.

Mnohí žiaci, ktorí obsadili prvé miesta a získali početné odmeny, medaily, uznania, ako v Chorvátsku, tak i v iných štátoch: Poľsku, Maďarsku, Česku, Švajčiarsku, Macedónsku, Slovinsku, Japonsku, Amerike, Slovensku, Ukrajine, Nórsku – nielen, že týmto získali sebavedomie a lásku k výtvarnému stvárňovaniu, ale sa mnohí rozhodli i profesionálne sa zaoberať výtvarníctvom. Tak Josipovec čoskoro bude mať i prvú vyškolenú sochárku a dvaja členovia na Umeleckej akadémii sa stanú profesormi výtvarnej kultúry – a toto zamestnanie pre náš kraj vždy bolo deficitné. Členovia výtvarnej skupiny *Kontrast* spolupracujú i so

grupu jer je svjesni, da ti nadareni mladi ljudi ostaviti značajan trag u umjetnosti Josipovca.

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "BRAĆA BANAS"

Kanisek Katica,Kubatka Stjepan,Batorek Ana,Bažant Marko,Batorek Kaja,Cabadaj Mišo,Batorek Anica, Komar Josip, Kukučka Ana, Kukučka Slavko,Kuric Ana,Bažant Marija,Toman Stjepan,Krha Antun,Gavljak Antun,Kukučka Adam i Bosi Andrija

Početkom održavanja smotre folklora *Đakovački vezovi*, poticalo se osnivanje i obnavljanje rada kulturno- umjetničkih društava sela Đakovštine.

1967. g. Antun Gavljak okupio je mlade u Josipovcu kako bi prvi puta na *Đakovačkim vezovima* predstavili svoje mjesto sa slovačkim pjesmama i igrama. "Devča devča" i "A ta hora javorova" prve su pjesme i igre izvedene na *Đakovačkim vezovima*, a mladi su bili obučeni u tadašnju josipovačku nošnju. O radu KUD-a tih godina nema pisanih dokumenata, jedino ostaju sjećanja tadašnjeg voditelja i samih sudionika. Sačuvane su i fotografije, na kojima se vide nošnje u kojima su nastupali, no nitko se sa sigurnošću ne sjeća, koliko puta su nastupali na *Đakovačkim vezovima*, kao i u razdoblju od 1992. pa do danas. Zna se

združením *Suncokret* (*Slnečnica*) z Ďakova, účinkujú na výstavách a výtvarných kolóniách. Tohto roku dve členky budú účinkovať na výstave v Bratislave. Prostredie podnecuje a podporuje túto skupinu, lebo sú si vedomí, že títo mladí talentovaní ľudia ponechajú významné stopy v umeleckej sfére dediny Josipovec.

KULTÚRNO – UMELECKÝ SPOLOK "BRATIA BANAS"

Začiatkom usporadovania folklórnej prehliadky Ďakovské výšivky, začalo sa podnecovať zakladanie a obnovovanie práce kultúrno – umeleckých spolkov dedín v ďakovskom kraji.

V roku 1976, Antun Gavljak zoskupil mladých Josipovčanov s cieľom, aby po prvýkrát na *Ďakovských výšivkách* predstavili svoju dedinu so slovenskými piesňami a hrami. Devča, devča a A tá hora javorová prvé sú piesne a hry prezentované na podujatí Ďakovské výšivky. Mladí boli oblečení do vtedajších josipovských krojov. Práca KUS – u v tých rokoch nie je dokumentovaná, jedine zostali pamiatky vtedajších vedúcich, no nikto sa s úplnou istotou nepamätá koľko krát

odmah iza Osnivačke skupštine. Tih nekoliko godina do 1980. josipovačko Društvo je u svom programu imalo uglavnom folklor Hrvatske i Jugoslavije, a manje slovačkog folklora.1 980. g. izabrano je novo rukovodstvo KUD-a: predsjednik Josip Kvasnovski, zamjenik Pavo Kvasnovski, tajnica Anica Popović i Mišo Vavra, blagajnik. Prvi puta se šalje jedna osoba na seminar folklora u Slovačku, koji se održava svake godine za Slovake koji žive izvan domovine. Na seminar je otišla Anica Popović i imala ulogu koreografa Društva. Redovito počinje raditi i dječja skupina. Zajedno s Tonkom Kuric okupila se grupa žena iz Josipovca koje su voljele i znale dobro pjevati. Pjevale su od djetinjstva, a od svoje mladosti pjevaju i u crkvi. Znaju gotovo sve izvorne josipovačke pjesme, jednostavne plesove i kola, koja su plesale u svatovima, u nedjelju na plesu i drugim prilikama. Poznaju i narodne običaje koje postupno uvode u program za nastupe: *svatovi, maškare, ćijanje perja, božićni i uskršnji običaji.*

Društvo je nastupalo ne samo na najvažnijim smotrama u domovini, nego i izvan granica. S vremenom, ženama su se u Društvo priključili i muškarci.Uz izvorni slovački folklor, Društvo je imalo u svom

Pred muzejem Mimara u Zagrebu, nastup na otvorenju izložbe dječjih radova *Suvremenost i tradicija*

Pred múzeom Mimara v Záhrebe, vystúpenie na otvorenom výstava detských prác *Súčasnosť a tradícia*

Dječja skupina izvodi narodni običaj *Morena*

Detská skupina predvádza národný zvyk – *Morenu*

Kultúrno – umelecké spolky majú možnosť zasielať svojich choreografov na semináre do Slovenskej republiky, ale taktiež – i choreografi zo Slovenska prichádzajú nacvičovať a pomáhať v práci jednotlivým spolkom. Po prvýkrát choreograf prišiel zo Slovenska do Josipovca a nacvičil s členmi zopár tancov a niekoľko piesní. KUS vystupoval hlavne na *Ďakovských výšivkách*, v Josipovci, Jelisavci, Markovci a Iloku a slovesnké KUS –y navštevovali Josipovec. Spolupráca s Ilokom sa začala hneď po valnom zhromaždení. Behom tých niekoľkých rokov, po 1980. rok, josipovský Spolok vo svojom repertoáre mal hlavne folklór Chorvátska a bývalej Juhoslávie, menej bol zastúpený slovenský folklór. V 1980. roku zvolené je nové vedenie KUS – u : predsedom sa stal Jozef Kvasnovský, zástupcom predsedu Pavo Kvasnovský, tajomníčkou – Anica Popovićová a pokladníkom – Mišo Vavra. Po prvýkrát sa zasiela jedna osoba na folklórny seminár do Slovenskej republiky, ktorý sa pre Slovákov, žijúcich v zahraničí organizuje každého roku. Na seminár odišla Anica Popovićová a mala úlohu choreografa Spolku. S raidnou prácou začína i detská folklórna skupina. Spolu s Tonkou Kuricovou, zoskupila sa

Mirko Knežević i Zdenko Komar suradnja koja ne prestaje
Mirko Knežević a Zdenko Komar - nepretržitá spolupráca

programu i atraktivne koreografije iz Slovačke koje je Anica Popović učila tijekom šest godina na seminarima. Dječje igre, koje je također naučila u Slovačkoj, bile su djeci vrlo zanimljive tako da je dječja grupa uvijek bila najbrojnija. Društvo je prilagođavalo svoj program, a na Međunarodnoj smotri u Slovačkoj uvijek je posebno bilo cijenjeno izvorna josipovačka igra i ples. Obična publika voljela je koreografije iz Slovačke kao i mladi plesači, dok su oni koji imaju više znanja o folkloru rado čuli i izvorne pjesme i običaje koje su stariji članovi dobro znali. Roza Labak najviše je toga pamtila iz prošlosti pa zahvaljujući njoj kao i Tonki, Pavki, Slavici, Ani i drugima, danas poznajemo tradiciju te brižno sve zapisujemo, da je buduće generacije ne zaborave.

Godinama je problem Društva bila glazba, svirači. Stari josipovački sastav sve je manje mogao zadovoljiti potrebe KUD-a, a nije bilo stručne osobe koja bi besplatno i kontinuirano osposobljavala mlade. Dosta su pomogli Batorek Josip i Slavko, koji su živjeli u Osijeku, te Jurjevački svirači, posebno Hmura Andrija Mihalina. Slavko je najmanje desetak godina svirao harmoniku, a Ivica Kocur je isto tako dugo svirao tamburu. Zajedno

skupina žien z Josipovca, ktoré mali rada spev a vedeli pekne spievať. Spievali od detstva a od svojej mladosti spievali v kostole. Vedia takmer všetky pôvodné josipovské piesne, jednoduché tance a kolá, ktoré tancovali na svadbách, na nedeľných tancoch a v iných príležitostiach. Dobre sú im známe i národné zvyky, ktoré postupne začleňujú do svojich vystúpení: *svadba, páračky, vianočné a veľkonočné zvyky*.

Spolok vystupoval nie iba len na dôležitejších prehliadkach v Chorvátsku, ale i v zahraničí. Behom času, ženám sa v Spolku pripojili i muži. Vedľa pôvodného slovenského folklóru, Spolok svoj folklórny repertoár obohacoval atraktívnymi choreografiami zo Slovenska, ktoré sa Anica Popovićová učila behom šiestich rokov na seminároch. Detské hry, ktorými taktiež ovládla na Slovensku, boli deťom veľmi zaujímavé, takže detská folklórna skupina bola vždy i najpočetnejšia. Spolok prispôsoboval svoj program a na Medzinárodných prehliadkach na Slovensku vždy si osobitne vážili pôvodný josipovský tanec a zvyky.

Obyčajné obecenstvo malo rada choreografie

Nastup u Našicama - TV emisija *Lijepom našom*
Vystúpenie v Našiciach – TV vysielanie *Lijepom našom*

s izvrsnim Adamom Pavićem iz Gorjana, devedesetih godina, stvorili su cijeli mali orkestar mladih tamburaša, Josipovčana i Jurjevčana. Ivica Kocur, kao predsjednik Društva i voditelj tamburaša, uspio je svojim radom održati tamburaše sve do oko 2000.g, a onda je nastala kriza, jer nije bilo stručnih voditelja mladih plesača i svirača .

zo Slovenska, ako i mladí tanečníci, pokým tí, ktorí majú viac vedomostí o pôvodnom folklóre, radšej si vypočuli pôvodné piesne a veľmi rada pozerali ukážky pôvodných národných zvykov, na ktoré sa starší členovia ešte dobre pamätali.

Roza Labaková najviac si toho zapamätala z minulosti, takže vďaka jej, ako i Tonke, Pavke, Slavici, Ane a iným, dnes poznáme svoju tradíciu a bedlivo všetko zapisujeme, aby ani generácie čo po nás nasledujú na nich nezabudli.

Rokmi problémom Spolku bola hudba, čiže – hudobníci. Stará josipovská kapela čoraz menej mohla uspokojiť potreby KUS – u, nebolo odbornej osoby, ktorá by zdarma a v kontinuite uschopňovala mladých. Dosť nám pomohli Josip a Slavko Batorek, ktorí žili v Osieku, jurjevskí hudobníci – zvlášť Hmura Andrija Mihalina. Slavko najmenej desať rokov hral na harmonike, pokým Ivica Kocúr tak isto dlho

Atraktivne koreografije i šarene nošnje na neumornim tijelima Josipovčana, trajno su obilježje *Đakovačkih vezova*
Atraktívne choreografie a pestré kroje na neúnavných telách Josipovčanov, trvalým sú príznakom *Ďakovských výšiviek*

Nastup KUD-a "Braća Banas" na Međunarodnoj smotri u Zagrebu
Vystúpenie KUS – u "Bratia Banas" na
Medzinárodnej folklórnej prehliadke v Záhrebe

Predsjednici KUD-a "Braća Banas" osamdesetih godina bili su, osim Josipa Kvasnovskog: Antun Gavljak, Josip, Kristek te Ivica Kocur. 1992. Savez Čeha i Slovaka razdvaja se i nastaje Matica slovačka u Republici Hrvatskoj, a josipovački KUD, zajedno s društvom iz Jelisavca i Markovca glavni su osnivači.

1993. KUD-o djeluje u sastavu Matice slovačke u Hrvatskoj –Ogranka u Josipovcu. Prvi predsjednik Ogranka Matice slovačke je Pavo Kvasnovski, koji

Ivica Kocur sa folklorašima
Ivica Kocur s folkloristami

Nastup na manifestaciji *Šarana jaja bojama grada* u Osijeku
Vystúpenie na podujatí *Maľované vajcia farbami mesta* v Osijeku

hral na tambure. Spolu s výnimočne dobrým hudobníkom Adamom Pavićom z Gorjan, v 90 – ych rokoch utvorili malý orchester mladých tamburášov, Josipovčanov a Jurjevčanov. Ivicovi Kocúrovi, ako predsedovi Spolku a vedúcemu tamburášskej sekcie, sa podarilo, aby svojou húževnatou prácou udržal tamburášsku kapelu až po 2000. rok. Vtedy nastala kríza, lebo Spolok zostal bez odborných vedúcich mladých spevákov a tanečníkov.
Predsedami KUS –u Bratia Banas

v 80–ych rokoch, okrem Jozefa Kvasnovského boli: Antun Gavľak, Josip Kristek a Ivica Kocúr. V roku 1992 Zväz Čechov a Slovákov sa rozdeľuje a vzniká Matica slovenská v Republike Chorvátsko. Josipovský KUS, spolu so spolkami z Jelisavca a Markovca boli hlavnými zakladateľmi.

1993. roku KUS pôsobí v rámci MS v Chorvátsku – Pobočka Josipovec. Prvým predsedom Pobočky MS bol Pavo Kvasnovský, ktorý spolu s Jozefom Kvasnovským pracoval na zoskupovaní

Članovi KUD-a, Zdenko Komar i g. Pavel Cenik, koreograf iz Slovačke
Členovia KUS – u, Zdenko Komar a pán Pavel Cenik, choreograf zo Slovenska

je s Josipom Kvasnovskim radio na okupljanu Slovaka u Sadašnji Savez Slovaka u Hrvatskoj. Sljedeći predsjednik Matice slovačke Josipovac od 2002. je Zdenko Komar. Te godine u Josipovcu se snima emisija o pokladnom narodnom običaju "Vrijeme Medvjeda", a 2003. g. žene sudjeluju na smotri folklora "Na Neretvu misećina pala" s izvornim pjesmama i kolima. Ponovo se pojavljuje problem glazbe u Društvu, kao i česte izmjene koreografa. Najčešće su to mladi, koji se ne zadržavaju u mjestu, ili jednostavno brzo odustaju. Bilo je problema i s vježbanjem dječje skupine od 1992. Nije se vježbalo u sklopu škole, a mladi koreografi su se mijenjali. Kratko vrijeme dječja skupina i prestala je s radom. Već nekoliko godina dječju skupinu vodi Anica Popovića u školi kroz njegovanje slovačke kulture koja ulazi u nastavničku satnicu. Za to je zaslužan ravnatelj škole Ivan Smoljo. Valja istaknuti čvrstu školei Društva, napose kada su učitelji uključeni u rad Matice slovačke, što olakšava rad Društva i pridonosi

Slovákov do dnešnej strešnej organizácie Slovákov v Chovátsku – Zväzu Slovákov v Chorvátsku. Nasledovným predsedom Matice slovenskej Josipovec, od 2002. roku je Zdenko Komár. Toho roku sa v Josipovci nahráva i vysielanie pre Chorvátsku TV o fašiangovom národnom zvyku, pod názvom „Obdobie medveďa". V 2003. roku ženy účinkujú na folklórnej prehliadke pod názvom „Na Neretvu misečina pala", kde sa predstavili so svojimi pôvodnými piesňami a tancami. Znovu sa zjavuje problém hudby v Spolku, ako i časté výmeny choreografov. Najčastejšie choreografmi boli mladí ľudia, ktoré sa nezdržovali dlho na jednom mieste, alebo jednoducho sa tej roboty vzdali. Bolo problémov i s nacvičovaním detskej folklórnej skupiny od 1992. roku. Necvičilo sa v škole a mladí choreografi sa menili. Za krátke obdobie detská skupina prestala s prácou. Už niekoľko rokov detskú skupinu vedie Anica Popovićová v škole, v rámci pestovania slovenskej kultúry. O toto sa zaslúžil riaditeľ školy Ivan Smoljo. Treba

njegovoj kvaliteti. Društvo je nastupalo na prvoj crti bojišnice za vrijeme Domovinskog rata u Vladislavcima i Dopsinu za hrvatsku vojsku, međunarodnim smotrama u Zagrebu, više puta u Slovačkoj, često na Vinkovačkim jesenima, na smotrama u Vojvodini, kao gosti u Mađarskoj. Smatra se dužnošću svakog slovačkog društva u Hrvatskoj da sudjeluju na smotrama folklora Slovaka u Hrvatskoj, koje se održavaju svake godine, a povremeno i u Josipovcu. Treba na kraju spomenuti i stalnu suradnju sa društvima u Slovačkoj

ŠKOLA

Josipovac ima svoju školu od 1946. godine, a prva učiteljica bila ja Marija Bogdanović. Djeca su uglavnom u učila kod

vyzdvihnúť pevnú zviazanosť školy a Spolku, najmä keď sú učitelia zapojení do práce Matice slovenskej, čo potom zľahčuje prácu Spolku a pridáva mu na kvalite. Spolok vystúpil i na prvej línii frontu počas Domovinskej vojny vo Vladislavciach a Dopsíne, kde prichystali program pre chorvátske vojsko. Spolok vystupoval na medzinárodných prehliadkach v Záhrebe, viackrát na Slovensku, často na podujatí Vinkovské jesene, na prehliadkach vo Vojvodine, hosťovali i v Maďarsku. Mienia, že je povinnosťou každého slovenského spolku v Chorvátsku brať účasť na slovenských folklórnych prehliadkach, ktorú sa uskutočňujú každého roku a občas je to i v Josipovci. Na konci treba podčiarknuť i nepretržitú spoluprácu so spolkami zo Slovenskej republike.

ŠKOLA

Učenici marljivo održavaju okoliš svoje škole

Žiaci bedlivo udržujú a chránia okolie svojej školy

SPORTSKI ŽIVOT

Sport je od uvijek predstavljao najmasovnije okupljanje Josipovčana svih uzrasta. Na lijepom nogometnom igralištu u Drljaku, nekada pašnjaku, nogomet se igra cijele godine. Tijekom zime, osim na igralištu, u dvorani u večernjim satima odrasli igraju nogomet, ali i druge sportove. Dvorana postoji tek desetak godina, a nogometno igralište u Drljaku, mnogo duže.

Veterani NK Omladinac u Slovačkoj
Veteráni FK Omladinac na Slovensku

Seniori NK Omladinac, muška i ženska ekipa zajedno
Seniori FK Omladinac, mužský a ženský tím spolu

svoje vzorné správanie. Oni sú dobrými a usilovnými pracovníkmi. Napriek tomu, že ide iba o veľmi malú školu, o nej sa počulo nie iba v Chorvátsku a Európe, ale i v ďalekom Japonsku. Žiaci, pokiaľ ide o vedomosti z dopravnej kultúry, rokmi boli povšimnutými v Chorvátsku a boli najlepšími na európskych súťaženiach. Školský list *Tintilinić* jedným je z najlepších školských listov na úrovni celého Chorvátska. Dobré rezultáty žiaci dosahujú i z matematiky a iných predmetov. Riaditeľ Ivan Smoljo, nielen že je hrdý na dosiahnuté rezultáty, než rokmi podporuje a stará sa o čím lepšiu a kvalitnejšiu prácu školy.

ŠPORTOVÝ ŽIVOT

V Josipovci sa vždy vôkol športu zoskupovalo najviac Josipovčanov všetkých vzrastov. Na peknom futbalovom ihrisku na Drľaku, niekdajšom pastvisku, futbal sa hrá počas celého roku. Počas zimy, okrem na ihrisku, futbal a iné športové hry sa hrajú vo večerných hodinách v športovej sále. Športová sála jestvuje iba asi desať rokov, pokým futbalové ihrisko na Drľaku meria omnoho viac času. Ako sa budovala a šírila dedina, tak narastalo i ihrisko. Dnes, okrem statív, jestvujú i

Kako se izgrađivalo selo tako je raslo i igralište. Danas, osim stativa, postoje i prostorije nogometnog kluba, svlačionice, tribine, prostorije za sastanke i vanjska pozornica. Ovdje su počeli Josipovčani igrati nogomet još 1931.godine kada je Stjepan Zuzjak donio prvu loptu koju je kupio od đakovačkog kluba "Certisa". On, Andrija Cabadaj i Jozo Kvasnovski su prvi okupili nogometnu ekipu i igrali prijateljske utakmice i turnire. Prva utakmica odigrana je u Tomašancima na kojoj su Josipovčani pobijedili sa 11:1. Prvi josipovački klub zvao se "Concordia", a igrači su bili: Stjepan Zuzjak, Stipo Banas, Jozo Kvasnovski, Rudolf Batorek, Stjepan Batorek, Martin Hulak, Andrija Cabadaj, Franjo Kukučka, Mišo Kanisek. Nakon šest godina klub je promjenio ime u "Tomislav" . Na nekoliko godina rat je prekinuo sportske aktivnosti, a

Juniori (gornja slika) i pioniri (doljnja slika), poziraju za uspomenu

Juniori (horná fotografia) a pionieri (dolná fotografia)

1946. godine nastavlja se s nogometom i prvi veliki uspjeh Josipovčani postižu 1948. kada u Vuki, na turniru, osvajaju općinski pehar.

Od 1951. klub "Tomislav" zove se "Crvena zvijezda". Još uvijek nema organiziranih natjecanja već se igraju prijateljske utakmice. Dobra ekipa nogometaša: P. Kubatka, A. Labak, J. Brandis, J. Komar, P. Komar, Đ. Kanisek, M.

miestnosti Futbalového klubu, prezliekarne, tribúny, miestnosti pre schôdze a vonkajšie javisko. Tu Josipovčania začali hrať futbal ešte dávneho 1931. roku, keď Stjepan Zuzjak priniesol prvú loptu, ktorú kúpil od ďakovského klubu *Certisa*. On, Andrej Cabadaj a Jozo Kvasnovský prví zoskupili futbalový tím a organizovali hranie priateľských futbalových zápasov a futbalové turnaje. Prvý futbalový zápas bol odohraný v Tomašancoch – v tomto zápase Josipovčania vyhrali rezultátom 11 : 1. Prvý josipovský klub niesol názov *Concordia* a hráčmi boli: Stjepan Zuzjak, Stipo Banas, Jozo Kvasnovski, Rudolf Batorek, Stjepan Batorek, Martin Hulak, Andrej Cabadaj, Fraňo Kukučka, Mišo Kanisek. Po šiestich rokoch, klub premenil názov - namiesto *Concordie*, teraz sa menoval *Tomislav*. Na niekoľko rokov vojna pretrhla športové aktivity, no už v 1946. roku sa pokračuje s futbalom a prvý veľký úspech Josipovčania dosahujú 1948. roku, keď vo Vuke, na turnaji, získali obecný pohár.

Kukučka, A. Đunđa,M. Kanisek, P. Kanisek, I. Gavljakje često pobjeđivala. Sve je više mladih bilo zainteresirano za nogomet, a ekipu je sačinjavalo samo jedanaest igraća. Stvorena je i druga ekipa mladih koji su nosili ime "Omladinac". Na jednom turniru osvojili su prvo mjesto i kao nagradu dobili dresove. Uskoro se moralo odlučiti o jedinstvenom imenu kluba. Odigrana je utakmica između domaćih "Tomislava" i "Omladinca".

Pobijedio je "Omladinac" i tako je odlučeno o imenu josipovačkog kluba, koji se od 1962. godine pa do danas zove NK "Omladinac". Mišo Vavra i Adam Kopecki dovodili su i pojačanja iz drugih mjesta kako bi klub bio jači. Takav klub mogao se natjecati i u Prvom osječkom razredu, Međuopćinskoj ligi Đakova, pa čak i u Prvoj županijskoj ligi.

Sada je klub uspješan u Drugoj županijskoj ligi. Josipovac je uvijek imao dobre igraće i organizatore i sve bolje uvijete za igru. Danas ima pionirsku, juniorsku i seniorsku ekipu, te veterane koji imaju svoja organiziranja natjecanja. Nemoguće je spomenuti sve dobre igraće, rukovodstva koja su vodila klubove.

Svakako treba spomenuti jedno ime, dosada najboljeg nogometaša iz Josipovca - Antun Labak, koji je igrao za Prvu ligu Hrvatske i Bundeslligu u Njemačkoj.

1976. osnovan je i stolnoteniski klub inicijativom učitelja tjelesne kulture Josipa Kristeka te 1978. godine šahovski klub koji je vodio Ivan. Smoljo. Klubovi su djelovali samo nekoliko godina i natjecali se u općini Đakovo.

2008. godine okupilo se dvadesetak žena koje igraju nogomet na turnirima i prijateljskim utakmicama. Silvija Kristek i Karolina Bosi igrale su za ženski klub iz Tomašanaca, a Anica Kristek-Popović za Đakovački ženski klub.

Od roku 1951, klub *Tomislav* mení názov v *Červenú hviezdu*. Ešte vždy nejestvujú organizované zápasy, ale sa hrajú iba priateľské zápasy. Dobrý tím futbalistov: P. Kubatka, A. Labak, J. Brandis, J. Komár, P. Komár, Ď. Kanisek, M. Kukučka, A. Ďunďa, M. Kanisek, P. Kanisek, I. Gavľak často víťazil. Čoraz viac mladých prejavovalo záujem o futbal a tím pozostával iba z jedenástich hráčov. Vytvorený bol preto i tím mladých, ktorý niesol názov *Omladinac*. Na jednom turnaji obsadili prvé miesto a ako odmenu dostali dresy. Čoskoro sa muselo

Seniorke spremne za obranu boja svoga kluba i sela
Seniorky prichystané pre obranu farieb svojho klubu a dediny

rozhodnúť o jedinečnom mene klubu. Odohraný bol futbalový zápas medzi domácimi z tímu *Tomislav* a taktiež domácimi z tímu *Omladinac*.

Zvíťazil *Omladinac* a týmto bolo rozhodnuté o mene josipovského klubu, ktorý sa od r. 1962 až po dnes menuje *FK Omladinac*. Mišo Vavra a Adam Kopecky priviedli i posilnenia z iných miest, aby klub bol ešte silnejší. Taký klub potom mohol súťažiť i v Prvej osieckej triede, Medzi obecnej lige Ďakova, ako i v Prvej župnej lige.

V tomto čase je klub úspešný v Druhej župnej lige. Josipovec mal vždy dobrých hráčov a organizátorov a časom sa i podmienky pre hru zlepšovali. Dnes má pioniersky, juniorský, seniorský tím a

VATROGASNO DRUŠTVO

Danas Društvo okuplja veliki broj mještana Josipovca. Velik je interes djece i mladeži, a Društvo vrlo aktivno sudjeluje na natjecanjima i postiže odlične rezultate. Iako je Josipovac mjesto sa oko 800 stanovnika, vatrogasci pobjeđuju na županijskim, a odlične rezultate postigli su nedavno, na državnom i međunarodnom natjecanju,

veteránov, ktorí majú svoje organizované súťaženia. Nemožné je pospomínať všetkých dobrých hráčov, ako ani vedúcich, ktorí viedli kluby.

V každom prípade, potrebné je spomenúť jedno meno, doteraz najlepšieho futbalistu z Josipovca – Antuna Labaka, ktorý hral pre Prvú chorvátsku ligu a Bundeslligu v Nemecku.

V roku 1976 založený bol i

Smotra DVD-a Josipovac

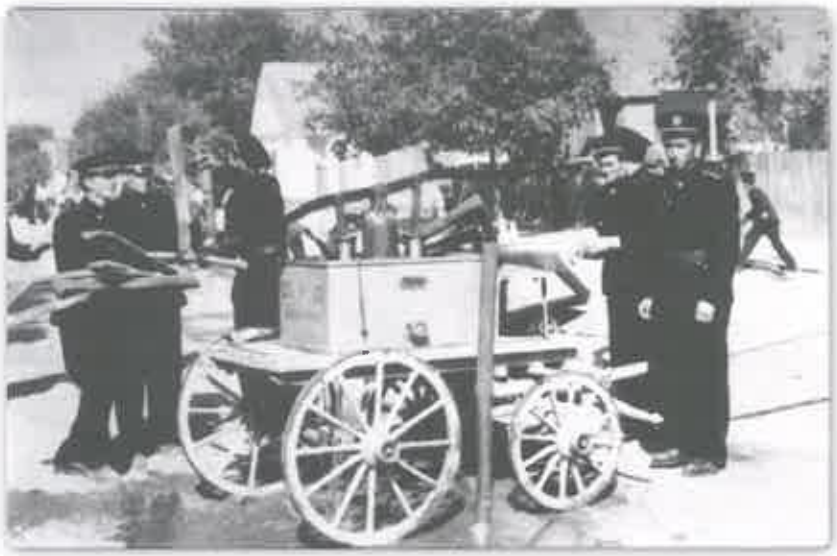

Prva vatrogasna pumpa DVD Josipovac
Prvé hasičské čerpadlo Dobrovoľného hasičského združenia Josipovec

stolnotenisový klub, ďakujúc iniciatíve učiteľa telesnej výchovy – Josipa Kristeka. 1978. roku bol založený šachový klub, ktorého viedol Ivan Smoljo. Kluby pôsobili iba niekoľko rokov a súťažili v obci Ďakovo.

2008. roku zoskupilo sa asi dvadsať žien, ktoré hrajú futbal na turnajoch a priateľských zápasoch. Silvija Kristeková a Karolína Bosi hrali pre ženský klub z Tomašaniec a Anica

posebno ekipa koju vježba Danijel Kmet. Društvo okuplja članove od sedam godina starosti pa nadalje, a brojni su i stariji članovi, a uključene su i žene koje na natjecanjima postižu zapažene rezultate. Dosta su dobro opremljeni, a surađuju s vatrogascima iz Njemačke, Slovačke i Mađarske.

Podmladak DVD-a osvaja medalje na natjecanjima.
Dorast Dobrovoľného hasičského združenia získava medaily na súťaženiach

Josipovčani su se pretežno bavili poljoprivredom, imali dosta žita slame, sijena i drugih lako zapaljivih poljoprivrednih proizvoda. Sredinom prošlog stoljeća često bi planuo požar, gorjele su kamare slame, sijena, ugrožena je bila stoka i kuće, vršalice. Požar su gasili svi sposobni muškarci i žene kantama i vodom iz bunara.

Neophodno je bilo bolje i brže organizirati gašenje požar, pa je 1950. g osnovano Vatrogasno društvo u Josipovcu. Martin Hulak, Jozo Batorek, Rudolf Batorek, Pavo Kanisek, Adam Kocur, Pavo Šuljak

Omladinci su vrlo uspješni na natjecanjima, ali i u gašenju pravih požara

Mládežníci sú veľmi úspešní na súťaženiach,
ale i v hasení opravdivých požiarov

Kristeková – Popovićová pre Ďakovský ženský klub.

HASIČSKÉ ZDRUŽENIE

Dnes hasičské združenie Josipovec zoskupuje veľký počet svojich občanov. Vládne veľký záujem i detí i mládeže a Združenie veľmi aktívne účinkuje na súťaženiach a dosahuje výborné rezultáty. Napriek tomu, že Josipovec má len asi 800 občanov, hasiči víťazia na župných súťaženiach a výnimočné rezultáty dosiahli prednedávnom, na štátnej a medzinárodnej súťaži, osobitne ten tím, ktorého nacvičuje Danijel Kmet. Hasičské združenie Josipovec zoskupuje členov vo veku od sedem rokov a naďalej. Početní sú i starší členovia a taktiež sú zapojené i ženy, ktoré na súťažiach dosahujú pozoruhodné rezultáty. Dosť dobre sú vybavení a spolupracujú i s hasičmi z Nemecka, Slovenska a Maďarska.

Vatrogasni časnici:
Adam Brandis, Mišo Kocur i Martin Mihalina
Hasičskí dôstojníci:
Adam Brandis, Mišo Kocur a Martin Mihalina

...prvi su istaknuti članovi Društva. Vremenom su nabavili ručnu špricu i nekoliko uniformi.

Vatrogasno društvo u to doba bilo je i nositelj kulturnog života Josipovca iako nisu imali svoj prostor sve do 1963. kada je izgrađen vatrogasni dom u kojem se nalazio i prostor za opremu. U vatrogasnom domu se održavali svatovi, zabave, priredbe. Mladi su se tu najviše okupljali, a održavali su se sastanci i dogovori o gotovo svim aktivnostima u selu. Osamdesetih godina prošlog stoljeća počela izgradnja novog većeg doma, tornja i spremišta za vatrogasnu opremu samodoprinosom mještana i sredstvima *Josipovačke šume*. Vremenom je Društvo nabavljalo suvremeniju opremu za gašenje požara, a izgradnjom vodovoda u Josipovcu od 1976. uvjeti za gašenje požara postali su bolji.

Nekada je ručnu štrcaljku, za koju su napravljena kola, vukli ljudi, a zatim konji. Sedamdesetih godina nabavljena je motorna štrcaljka, cisterna s prikolicom, motorni agregat, sirena za uzbunjivanje. Za vrijeme Domovinskog rata, uz pomoć Josipa Kvasnovskog, Slovačka je darivala josipovačkom Društvu suvremeno vozilo za gašenje požara, a nakon toga, uz pomoć Pave Angebrandta iz Đakova, donirano je vatrogasno vozilo iz Njemačke. Danas je Društvo dobro opremljeno i opremom i odjećom za gašenje požara

Vatrogasci su se neprestano obučavali na seminarima i polagali ispite, a prvi

Josipovčania sa prevažne zaoberali poľnohospodárstvom, mali vždy dosť žita, slamy, sena a iných ľahko pálivých poľnohospodárskych výrobkov. Stredom minulého storočia často sa stávalo, že vzplanul požiar, horeli stohy slamy, sena, ohrozený bol i dobytok ako i obytné domy a stroje. Požiar hasili všetci schopní muži a ženy vodou z kanví, ktoré plnili v studni.

Bolo nutnosťou čím lepšie a účinnejšie organizovať hasenie požiaru, takže v roku 1950 bolo založené Hasičské združenie v Josipovci. Martin Hulak, Jozo Batorek, Rudolf Batorek, Pavo Kanisek, Adam Kocúr, Pavo Šuljak... prvými sú významnými členmi Združenia. Behom času sa im podarilo zaobstarať si ručnú striekačku a niekoľko uniforiem.

Hasičské združenie v ten čas bolo i nositeľom kultúrneho života Josipovca, napriek tomu, že nemali svoje miestnosti až po 1963. rok, kedy bol vystavaný Hasičský dom v ktorom sa nachádzala i miestnosť pre požiarnické vybavenie. V Hasičskom dome sa uskutočňovali svadby, zábavy, rôzne kultúrne podujatia. Mladí sa najviac zoskupovali práve na tomto mieste. Tu sa uskutočňovali schôdze a dohody, týkajúce sa takmer všetkých aktivít v dedine. V 80 –ych

Predsjednik i tajnik DVD Josipovac:
Josip Konjušak i Pavo Kvasnovski
Predseda a tajomník DHZ Josipovec:
Josip Konjušak a Pavo Kvasnovski

rokoch minulého storočia začalo sa s výstavbou nového, väčšieho domu, veže a skladiska pre hasičské vybavenie samozdanením občanov a prostriedkami *Josipovských lesov*. Časom si Združenie zaobstarávalo súčasnejšie vybavenie pre

članovima surađuju s ostalim udrugama i predstavnicima općine.

Općina Punitovci postoji od 1993.godine, a prije toga je Josipovac pripadao općini Đakovo. Do sada su bila četiri načelnika opčine: Mirko Knežević iz Josipovca, kratko vrijeme Adam Kopecki iz Đakova, Antun Štefančić iz Punitovaca. Mirko Vavra iz Josipovca sadašnji je načelnik općine. Općina iz svog proračuna financira sve udruge koje djeluju u njoj, podržava i financira sve projekte Županije.

Andrija Kocur
predsjednik MO

Andrija Kocur
predseda MO

U Punitovcima je izgrađen je Kulturni dom, a trenutno se gradi i u Jurjevcu. Ovih se dana ruši stari vatrogasni dom u Josipovcu, a kreće izgradnja novog. Uskoro će biti otvoren novoizgrađeni vodovod, a u planu je izgradnja kanalizacije, dok je za sljedeću godinu planirana izgradnja plinovoda. Planira se izgraditi poslovna zona, prostor za privrednike na

MIESTNY VÝBOR A OBEC

V Josipovci vždy bol dobre organizovaný život vo všetkých oblastiach. Veľmi dôležitú úlohu malo Miestne spoločenstvo, ktoré sa staralo o organizáciu občanov pri výstavbe dediny a o čím lepšie podmienky života v Josipovci. Mnoho ľudí bolo angažované v práci Miestneho spoločenstva a Miestneho výboru. Preto je veľmi ťažko napočítať všetkých aktívnych členov, ktorí dali svoj prínos pre dobro svojej dediny.

V dedine sa nič nedialo bez angažovania sa ľudí z vedenia Miestneho spoločenstva. Dnes je to Miestny výbor. On ešte vždy má významnú úlohu, napriek tomu, že už vyše od 15 rokov významnejšiu úlohu majú obce. Josipovec s Jurjevcom a Krndijou patria do Obce Punitovci. Miestny výbor sa stará o josipovskú vodovodnú sieť a predsedom je Andrija Kocúr, ktorý spolu s ostatnými členmi spolupracuje s ostatnými združeniami a predstaviteľmi Obce.

Obec Punitovci jestvuje od 1993. roku, driev tohto roku, Josipovec patril Obci Ďakovo. Do tohto času na mieste prednostu

Članovi MO: Zvonko Kukučka, Vinko Ozanjak, Stjepan Kristek, Josip Labak, Igor Smoljo,
Členovia MV: Stjepan Pastva, Josip Krha, Slavko Mićan, Vinko Konjuh, Josip Mihalina

Tomašanačkom pašnjaku.

Općina se brine i za rad male škole, igraonice za djecu, izgradnju dječjih igrališta, pomaže u opremanju škole, potiče rad kulturno- umjetničkih društava, nogometnih klubova, održava pločnike i kanale. Mladi načelnik Mirko Vavra, u suradnji s tajnikom i vijećnicima nastoji za svoga mandata što više učiniti za mještane općine, omogućiti im što bolje uvijete života i obogatiti kulturni i sportski život.

JELA

Glavna namirnica koju su dugo godina Josipovčani najčešće koristili u prehrani je krumpir. Prvi susjedi, Punitovčani znali su govoriti da crkveno zvono u Josipovcu zvoni: "*Zemki z mlijekom, zemki z mlijekom...*" No, i Josipovčani su znali kako zvoni njihovo zvono. *Cele zemki z kišenim mlijekom*, jelo koje se često našlo na stolu Slovaka u Josipovcu *Zemki pod košku*, oprani krumpir, pekao se u pećnici i dok je još topao ogulila se koža i jeo se sa slaninom, čvarcima i drugim jelima.

Polesnjak je danas najpoznatije jelo koje rado jedu i u susjednim selima. Gotovo da nema žene, pa i one mlađe ili koje su se udale u Josipovac, a da ne zna ispeći *polesnjak*. *Zemki pod čorbu* i *zemki pod čorbu z haluškami* često je bio na jelovniku naših baka Danas ga kuhaju samo oni koji to jako vole jesti. Nekada nije bilo tako mnogo namirnica kao danas pa se nije moglo birati. Jelo se ono čega je bilo u kući, a ničega nije bilo u izobilju. Domaćin kuće često je puta za vrijeme ručka dijelio hranu ukućanima. Svaka kuća imala je kravu, pa je mlijeka uvijek bilo. Onaj tko je imao samo jednu kravu i kada bi se otelila bili su jedno vrijeme bez mlijeka pa su im ga donosili rođaci i susjedi. Čim se krava otelila, u gusto mlijeko stavili bi brašna, malo soli, izlili smjesu na tepsiju i to ispekli. To se zvalo *mlezivo*. Danas krave imaju samo oni koji se bave proizvodnjom mlijeka, a

Obce sa vystriedali: Mirko Kneževič z Josipovca, krátky čas túto funkciu obnášal i Adam Kopecký z Ďakova, Antun Štefančič z Punitoviec a Mirko Vavra je terajším prednostom obce. Obec zo svojho rozpočtu financuje všetky združenia, ktoré v obci pôsobia, podporuje a financuje všetky projekty Župy.

V Punitovciach je vystavaný i Kultúrny dom a v tomto čase sa buduje i v Jurjevci. V týchto dňoch sa rúca starý hasičský dom v Josipovci a začne sa s výstavbou nového. Čoskoro bude otvorený novovybudovaná vodovodná sieť, v pláne je i výstavba kanalizačnej siete, pokým sa pre budúci rok plánuje výstavba plynovodu. Taktiež sa plánuje i výstavba podnikateľskej zóny, priestor pre výrobcov na Tomašanskom pastvisku.

Obec má na starosti i prácu malej školy, výstavbu detských ihrísk, pomáha vo vybavovaní školy učebnými pomôckami, podporuje prácu kultúrno – umeleckých spolkov, futbalových klubov, stará sa o údržbu chodníkov a kanálov. Mladý prednosta Obce Mirko Vavra, v spolupráci s tajomníkom a výbormíkmi sa usiluje počas svojho mandátu urobiť čím viac pre svojich

Staro slovačko jelo: *trnovače* ili *trnove haluški*

Staré slovenské jedlo: *trnovače* alebo *tŕňové halušky*

mlezivo se još peče u nekim kućama. Blaženka Kukučka kaže da njezina mama Jozefina Kristek često pravi *mlezivo* jer imaju puno krava.

Mlijeko se jelo sa žgancima(*buhti*) s krumpirima, a kiselo isto tako. Sami su pravili vrhnje, sir i maslac. Od vrhnja se pravio maslac, a tekućina *mutene mlijeko*, koja je ostala kada se pokupio maslac također se jela. Maslac se pravio u drvenoj posudi *zbenki*.

Sadilo se dosta kupusa jer je zimi jedno od češćih jela bio kiseli kupus sa suhim mesom i krumpirom ili *kapusnjica*, koja se jela uglavnom s krumpirom. Često se kuhao grah i sa kobasicom kada je bilo ili sa slaninom, suhim rebrima, svinjskim mesom. *Zafrigana čorba* se često kuhala za doručak. *Trnovače* ili *trnove haluški*, koje su naši predci donijeli iz svoje domovine, još i danas pripremaju oni koji ih vole jesti. *Tenfane zemki* se najčešće jelo sa kiselim (*kišenim*) mlijekom.

Jeli su i ostalo ono što su jeli i njihovi susjedi: svinje, krave, ovce, koze, divljač, perad, golubove pa i ptice. Bilo je puno golubova u selu, a djeca su često lovila i sitne ptice pa su ih pekli i jeli. Mesa, naime, nije bilo svaki dan. Dobar gazda je bio onaj koji je imao svinje za klanje. Nije bilohladnjaka pa je bilo važno imati suhog mesa i proizvoda koji su se mogli duže sačuvati: čvarke, kobasica, krvavice, suha rebra, šunke, mast. Od ušiju, papaka, repa kuhala se zimi *huspenjina*. Jaja

Kiseli kupus sa suhim mesom i krumpirom - kapusnjica

Kyslá kapusta so sušeným mäsom a zemiakmi – kapustnica

spoluobčanov, umožniť im čím lepšie životné podmienky a obohatiť kultúrny a športový život.

JEDLÁ

Hlavná potrava, ktorú Josipovčania najčastejšie používali vo svojom stravovaní boli zemiaky. Prví susedia, Punitovčania, preto hovorili, že i kostolný zvon v Josipovci zvoní: *„Zemky s mliekom, zemky s mliekom...“* Ale, i Josipovčania vedeli ako zvoní ich zvon: *Celé zemky s kyšeným mliekom* – jedlo, ktoré sa často našlo na stoloch Slovákov v Josipovci. *Zemky pod kožku* tiež sa rada jedávali. Chystali sa tak, že sa dobre umyté zemiaky piekli v rúre a pokým boli ešte teplé, šúpala sa koža a jedli sa spolu so slaninou, škvarkami a inými jedlami.

Polesňaky sú dnes najznámejším jedlom, ktoré rada jedia i v susedných dedinách. Takmer nieto ženy, ani tej mladšej, alebo takej čo sa vydala do Josipovca, aby nevedela upiecť *polesňak*. *Zemky pod čorbu* a *zemky pod čorbu s haluškami* často boli na jedálnom lístku našich babiek. Dnes ho varia iba tí, ktorí majú veľmi rada toto jedlo. V dávne časy nebolo tak mnoho potravín ako dnes a ani sa preto nemalo z čoho toľko vyberať. Jedlo sa z toho, čo sa našlo v dome a ničoho nebolo v hojnosti. Domáci domu často krát počas obedu delil jedlo členom svojej rodine. Každá domácnosť mala kravu, takže mlieka vždy bolo. Ten, kto mal iba jednu kravu a keď sa mu otelila, určitý čas boli bez mlieka, takže im ho donášali rodáci alebo susedia. Čím sa krava otelila, do hustého mlieka vložili múky, trochu soli, vyliali zmes do ťapše a potom to upiekli. To nazývali *mlezivo*. Dnes kravy majú iba tí čo sa zaoberajú výrobou mlieka a *mlezivo* sa ešte pečie v niektorých domoch. Blaženka Kukučková hovorí, že jej mama Jozefína Kristeková často chystá *mlezivo*, keďže majú mnoho kráv.

Mlieko sa jedlo so džgancami (buchty) so zemiakmi a kyslé taktiež. Sami si robili

su imali od kokoši, pataka i gusaka. Nedostak mesa nadoknađivali su kobasicom od krumpira i čvaraka (*kobaru*) koju još uvijek pravi Marija Konjušak i (*kašaru*) kukuruznog brašna, krvi i čvaraka,

Kolači su se pekli kada se nešto slavilo te nedjeljom, za Božić, Uskrs, *kirvaj* (*god, hodi*) i druge blagdane, za babinje, a najviše za svatove. *Poheraje* su najstariji kolač, pa masna piškota gužvara (*hrubi*) s makom, orasima, rogačem, sirom, jabukama, sjemenkama od bundeve, *saldlove*, *bohnjički*, sa sirom ili pekmezom, makom. Vremenom se peklo sve više različitih kolača, tako da ih danas u svatovima ima i pedesetak vrsta.

ŽETVA

Za vrijeme žetve svi su ukućani išli u polje po cijeli dan. Ponekad je netko od starijih ostajao kod kuće naročito starije žene koje bi kuhale , ponekad čuvale djecu. Često puta bi malu djecu vozili u polje i tamo bi im napravili "kolibu" u kojoj bi spavala ili sjedila dok bi svi drugi radili. Starija djeca su prostirala zavijutke (gužve) za vezanje žita u snopove . Muškarci su kosili sa kosama ,a žene sa srpovima slagale u snopove (odbjerali) Poslije su slagali "granice".
"Gužve" su se pravile , ujutro ili dan ranije nego se išlo kositi žito. Pravili su ih od zelene raži i to najčešće u društvu sa susjedima ali svatko za sebe .U društvu uz priče i pjesme se uvijek lakše radilo. Ana Kukučka znala je praviti "krutit hužvi" na ornice.
Pjevale su i žene i muškarci jer je uz pjesme vrijeme brže prolazilo , a vrućina se lakše podnosila.

Kosilo se cijeli dan i po više dana. Kada je došao posljednji dan žetve, a zaprežna kola sa žeteocima došla pred kuću, gazdarica ih je dočekala i bacila vodu iz kante na njih .To je značilo da je žetva gotova.

Poslije žetve, pripremalo se za vršenje žita. Žito je trebalo dovesti kući i složiti u kamaru.U tome su pomagali rođaci i susjedi jedni drugima sa kolima i konjima.. Kola su stavili na "dugi trag" i dodali "rudaše". Kada je bilo blata upregli bi i po dva para konja da

smotanu, syr a maslo. Zo smotany sa robilo maslo a *mútené mlieko*, ktoré zostalo keď sa pozbieralo maslo, taktiež sa jedlo. Maslo sa robilo v drevenej nádobe – *zbenke*.

Sadilo sa i mnoho kapusty, lebo v zime jedným z najčastejších jedál bola kyslá kapusta so sušeným mäsom a zemiakmi, alebo *kapusnica*, ktorá sa jedla hlavne so zemiakmi. Často sa varil bôb s klobásou, keď jej bolo, alebo so slaninou, sušenými rebrami, mäsom z ošípaných. *Zafriganá čorba* sa často varievala pre raňajky.
Trnovače, alebo *tŕňové halušky*, je jedlo ktoré si naši predkovia taktiež priniesli sebou zo svojej bývalej domoviny a ešte vždy ich chystajú tí, ktorí ich rada jedia. *Tenfané zemky* sú najčastejším jedlom s kyslým (kyšeným) mliekom.

Jedli i ostatné jedlá, jedlá ktoré na svojom jedálnom lístku mali ich susedia: jedlá z ošípaných, kráv, oviec, kozí, divočiny, hydiny, holubov a vtákov. Bolo mnoho holubov v dedine a deti ich často chytali. Chytali i drobné vtáčence, ktoré potom piekli a jedli. Mäsa, totiž, nebolo každého dňa na stole. Dobrý gazda bol ten, ktorý mal ošípané na zakáľanie. Nebolo mrazničiek, takže bolo dôležité zaobstarať nadostač suchého mäsa a výrobkov z mäsa, ktoré mohli stáť dlhšiu dobu: škvarky, klobásy, hurky, sušené rebrá, šunky, masť. Z uší, paprčiek, chvostu v zime sa varila *huspenina*. Vajcia im poskytovali sliepky, kačice a husi. Nedostatok mäsa nahrádzali klobásou zo zemiakov a škvariek (*kobara*), ktorú ešte vždy chystá Marija Konjušak a *kašaru* – urobenú z kukuričnej múky, krvi a škvariek.

Koláče sa piekli keď sa niečo oslavovalo, nedeľou, počas Vianoc, Veľkej noci, počas cirkevných hodov a zastúpené boli i pri iných sviatkoch, donášali sa žene, ktorá narodila, no najviac sa koláčov pieklo pre svadbu. *Poheraje* sú najstarším druhom koláčov, naďalej, je tu mastný piškótový závin – s makom, orechmi, syrom, jablkami, tekvicovými semiačkami, sadlové koláčiky, *bochničky*, so syrom, lekvárom, alebo makom. Časom sa pieklo čoraz viac rozličných druhov koláčov, takže ich je v súčasnosti na svadbách i 50 druhov.

mogu dovući žito sa udaljenih njiva i blatnim cestama. Djevojke i žene pomele su prvo i drugo dvorište i same sudjelovale sa muškarcima u dovozu žita (zvažanje). One su za tu priliku oblačile svakodnevnu radnu odjeću ali štirkanu i pažljivo izglačanu, a pregače vezane u široke mašne. Zvali su ih "natovarački". "Zvažanju" žita su se najviše radovala djeca igrajući se oko kamara. Za vrijeme vršidbe nisu morali tjerati svinje na pašu jer je bilo žita okolo kamara. Kamaru su mogli slagati samo muškarci koji su u tome bili vješti da se ne bi srušila prije vršenja.

Prvi strojevi na kojima sa kojima se vršilo žito bili su «treška» i « elivator» a njih je vukla i pokretala "danferica" na drva .Za rad na tim strojevima trebalo je dosta ljudi, žena i muškaraca. Vlasnik, gazda dao je zadatak , " kaparašu" da nađe potrebne radnike za vršenje. Potrebno je bilo šest djevojaka ili žena i osam muškaraca. Dvije djevojke su radile na "treške", dvije kod pljeve i dvije na "uhrapke".Dvojica muškaraca bili su "alegeri" dvojica "kamaraši" četvorica "snopari" i jedan "kaparaš".Drugi dan su se

ŽATVA

Počas žatvy, všetci členovia rodiny šli do poľa na celý deň. Niekedy niekto zo starších zostával doma, v najviac prípadov to boli staršie ženy, ktoré doma varili, alebo mali na starosti drobné deti. No, často krát i malé deti viezli do poľa, tam im urobili *kolibku*, v ktorej deti spali, alebo sedeli, pokým dospelí pracovali. Staršie deti chystali húžvy (povriesla) na viazanie žita do snopov. Muži kosili kosami a ženy odkosené obilie pomocou kosáka alebo holými rukami odoberali a ukladali do snopov. Neskôr *skladali hranice/povriesla*.

Húžvy sa robili ráno alebo deň driev než sa šlo žať žito. Robili ich zo zelenej raže a to najčastejšie spolu so susedmi, alebo každý pre seba. V spoločnosti, pri rozprávkach a piesňach sa vždy ľahšie pracovalo. Ana Kukučková vedela vypracúvať – *krútiť húžvy* na ornice.

Spievali i muži i ženy, keďže im na takýto spôsob čas rýchlejšie prebiehal a

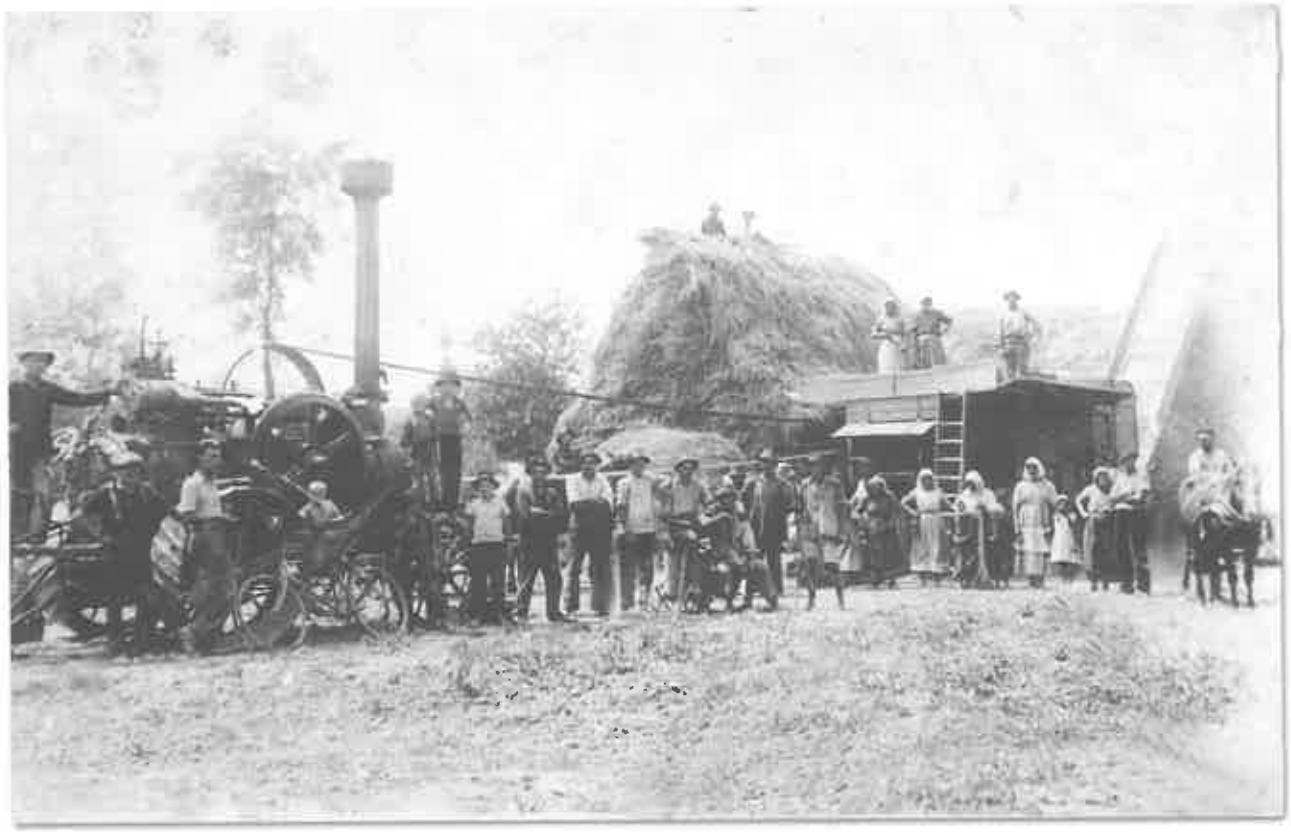

Poslije odmora slijedi naporan rad po vručini, u prašini punoj pljeve i slamice koja bocka svuda po znojnom tijelu.
Po oddychu nasleduje namáhavá práca na horúčave, v prachu plnom plevy a slamy, ktoré pichá celé upotené telo.

Sedi Janko na košičku peknje sebe hra
A Hanjička njeborjaček sluđe utera, za njim pozjera"

Mladići su znali uhvatiti vrapca i iznenada pustiti u prostoriju gdje se čijalo perje tako da su pahulje perja letjele po sobi, a djevojke su vrištale i hvatale vrapca. Domaćica bi s vrećom u kojoj je bilo perje vrebala kojeg mladića da mu vreću stavi na glavu kako bi sljedeće godine imali dobrog gusana i puno gusaka i perja. Mladići su bili počašćeni kukuruzom, sjemenkama kao i djevojke. Mladići su imali priliku djevojke pratiti kućama.

Često puta su mladi rasuli perje od kuće djevojke do kuće njezinog mladića.

PALJENJE KOLIBA

Običaj paljenja koliba održao se do danas. Koliba je hrpa kukuružnjaka ili slame koja gori ispred kuće djevojke ili mladića

Paljenje koliba - i u njima starih ljubavi
Pálenie kolíb – a v nich starých lások

dedine, v ktorom sa nechovali husi, najviac pre ich perie z ktorého sa robili vankúše a periny pre spanie. Aby sa dievka čím dôstojnejšie prichystala pre vydaj, musela mať mnoho vankúšov a perín. Dnes je čoraz menej husí, ako i žien ktoré vedia *škubať*/šklbať husi. Páračky trvali i do troch dní, čo bolo podmienené tým, koľko peria mali domáci. Dievka deň driev páračiek chodila po dedine a pozývala svoje priateľky, aby jej prišli pomôcť párať perie.

I prípravy pre páračky sa v dome konali deň driev – do veľkého hrnca sa naskladala kukurica, ktorá sa varila celý deň, niekde sa vysúšali i semiačka z tekvíc, pukali pukance a piekli záviny. Pre túto príležitosť dievčatá obliekali každodenný pracovný odev, ale naškrobený a pekne vyžehlený: sukňu, blúzku, šatku a vysokú zásteru zaviazanú do veľkej mašle. V tejto práci účinkovali hlavne dievky, menej vydané ženy, pokým dnes to robia takmer výlučne iba staršie ženy. Pokým dievky sedeli za stolom a párali perie, žartovali, smiali sa, rozprávali a spievali, skupina mládencov stála za oblokom, pozerali sa na dievčatá a spievali rozličné piesne a záväzne túto:

Drápte, drápte, drapulenky, pojdeme domov,
kerá najvyš nadrápete, doložíme, hej.
A tá naša Halulenka najvyš nadrápala
jako sa ten pán Janíček ku nej ponáhla.
Sedí Janko na košíčku, pekne sebe hrá,
a Hanička, neboráčik, slude uterá, za ním poziera.

Mládenci mali i taký zvyk, že chytili vrabca a znenazdajky ho vpustili do miestnosti, kde sa páralo perie, takže perie lietalo na všetky strany a dievky výskali a chytali vrabca. Domáca s vrecom, v ktorom bolo perie číhala na niektorého mládenca, aby mu na hlavu položila vrece, lebo sa verilo, že ak sa jej to podarí, bude to znamenať, že idúceho roku budú mať dobrého husiara a mnoho husí a peria. Mládenci boli pohostení kukuricou a semiačkami, ako i dievčatá. Pre mládencov toto bola i príležitosť, aby dievky vyprevadili po dom.

Často krát mladí rozsypali perie od domu dievky po dom jej mládenca.

subotom na večer, povodom slavljenja zaruka mladih. Zaruke (aldomaš) se slavi u kući djevojke. Koliba se pali ispred kuće bivšeg mladića ili više njih, već prema tome koliko ih je djevojka imala prije zaručnika. Isto tako, koliba je mogla gorjeti pred kućom jedne ili više djevojaka s kojima se mladić zaručnik-prije zabavljao. Time se otkrilo i podsjetilo

Nema svatova bez glazbe i zaprege,
samo su danas kola od lima a vuče ih puno konja
Niet svadby bez hudby a záprahu,
iba je dnes záprah z plechu, ktorého ťahá mnoho koní.

koliko je djevojka prije imala mladića ili koje je djevojke mladić imao prije zaručnice. Kolibe su palili mještani, momci, a ponekad i djevojke.

U nedjelju ujutro, kada su ljudi išli u crkvu, mogli su vidjeti pred čijom kućom je gorjela koliba, ako prije toga zgarište nije bilo pometeno. Djevojke su morale vrlo rano ustati da sklone tragove paljenja, dok ih nisu vidjeli prvi susjedi. Mladićevu kolibu je morala pomesti majka ili sestra jer to nije bio muški posao.

Gotovo nije bilo moguće skloniti tragove kolibe a da to nije netko vidio. Roza je rano uzela u ruke metlu da pomete tragove kolibe koju su zapalili njezinom sinu, ali susjeda je već vidjela. "Što je ? Gorjela je koliba?" pita susjeda. "Pa kakav bi to momak bio da mu ni jedna koliba ne gori"-branila se Roza. U novije vrijeme rijetko gori koja koliba. Možda zato što nema kukuružnjaka.

PÁLENIE KOLÍB

Zvyk pálenia *kolíb* zdržal sa po dnešné dni. *Koliba* je vlastne, kopa kukuričia alebo slamy, ktorá horí pred domom dievky alebo mládenca sobotou večer, v príležitosti osláv zasnúbenia mladých. Zásnuby (*aldomáš*) sa oslavujú v dome dievky. *Koliba* sa páli pred domom bývalého mládenca, alebo viacero nich, už podľa toho koľkých dievka mala driev terajšieho snúbenca. Taktiež, *koliba* mohla horieť i pred domom jednej alebo viacero dievok s ktorými sa snúbenec driev zabával. Tým sa odhalilo a pripomenulo na to, koľko dievka driev zasnúbenia mala mládencov, alebo ktoré dievky mládenec mal driev zásnub.

V nedeľné ráno, keď ľudia šli do kostola, mohli vidieť pred čím domom horela *koliba*, ak driev toho zhorenisko nebolo dobre vyzametané. Dievky museli veľmi včas vstať, aby odstránili dôkazy pálenia, aby sa prví susedia

nezobudili driev a to nevideli.

Kolibu mládenca musela vymiesť matka, alebo sestra, keďže zametanie nie je mužskou robotou. No, takmer bolo nemožné skryť pálenie *koliby* aby to nik nevidel. Roza ráno vzala metlu do rúk, aby zamietla pálenisko na ktorom horela *koliba*, ktorú zapálili jej synovi, no suseda ju už zazrela a opýtala sa: "*Čo je? Horela koliba?*" "*No, a aký by to bol mládenec, ktorému by ani jedna koliba*

Svatovi pedesetih godina prošlog stoljeća
Svadba v päťdesiatych rokoch minulého storočia

SVATOVI

Stari svatovski običaj opraštanja mlade i mladoženje od svojih roditelja, prije nego što krenu u crkvu na vjenčanje, održava se još danas, naročito ako su mladenci Slovaci iz Josipovca.

Svatko od mladenaca oprašta se u svojoj kući. Kada kumovi sa svatovima dođu po mladoženju uđu u sobu gdje se na stolu

Mladenci Hulak Marija i Pavo (gore)
Mladomanželia Hulakovci – Marija a Pavo (hore)

Mladenci Stjepan i Marija Macanga, 1959. (desno)
Mladomanželia Stjepan a Marija Macanga, 1959. (vpravo)

nehorela?" – bráni sa Roza. V novšie časy len zriedkavo horieva *koliba*. Snáď preto, že niet kukuričia?

SVADBA

Ovi su medvjedi i ciganke još mladi
ali odlučni da iz sela otjeraju sve što je zlo
Tieto medvede a cigánky sú ešte mladí,
ale rozhodní v tom, že z dediny vyženú všetko to, čo je zlé.

i u žensku odjeću. Maskirali su se samo muškarci, a navečer bi se ponekad maskirale i djevojke i žene i tako došle na ples. Danas se maskiraju svi. Do danas se sačuvao običaj da na pokladni utorak po selu idu maskirani samo muškarci i to najčešće mladići. Dječaci su hodali maskirani po selu u nedjelju na male poklade dok danas u pokladnim povorkama i na maskenbalima sudjeluju svi i maskirani u raznovrsne maske. Maskirani u slamu vjerovalo se prizivali su rodnu i bogatu godinu, a zajedno s *ciganka*ma tjerali su iz sela sve što je zlo.

Mladići su se već u nedjelju, na male poklade, dogovarali tko će biti *medvjed* a tko *ciganka*, gdje će se spremati i tko će im pomagati. Mladići su se nekad spremali u medvjede tamo gdje je bilo dosta ražene slame. *Medvjede* je mogao praviti (*krutit*) samo tko je u tome bio vješt, a ostali su samo pomagali. Danas problem predstavlja slama jer se žito vrši kombajnom, a ne ručno kao nekad. No mladići koji i danas vole biti medvjedi od slame misle već ljeti i pripreme se za poklade jer su pozvani da stari običaj

dňom, mnohí sú na svojom pracovnom mieste a väčšina mladých je v škole. Základná škola v ten deň najčastejšie nemá vyučovanie, práve preto, aby žiaci a učitelia mohli účinkovať vo fašiangovom sprievode. Stredoškoláci a študenti si musia pýtať od svojich profesorov povolenie, aby v ten deň vystali z vyučovania.

Ráno, vo fašiangový utorok mládenci a muži, ktorí sú šikovní vo vypracovaní *medveďov* zo slamy, zoskupujú sa v dome, kde sa uschováva ražná slama. Najprv sa robia húžvy – povrazy zo slamy, dlhé i do dvadsať metrov a nechávajú sa na zemi. Pokým jedni húžvy krútia, druhí ich motajú mládencom vôkol nôh, tela, rúk – až po samý krk. Mládenca celého zamotajú do slamy, iba nie chodidlá a hlavu. Na nohách má najčastejšie čižmy a na hlavu mu navlečú ženskú pančuchu na ktorej vystrihnú malé otvory pre oči a ústa, niekedy i pre nos. Na vrch hlavy mu položia starý klobúk a líce mu namažú sadzou z chlebovej pece. Ruky mu taktiež namažú a nimi potom mávajú – natierajú a špinia sadzou koho len stihnú.

Vrlo opaki, crni *medvjedi* hodaju selom
Veľmi zákerné, čierne medvede chodia dedinou

Mariju zapjeva pred vratima :

"Oj Josipe puštaj mene....."

Josip je pušta unutra, iza nje ulaze dvoje s *betlemom*, a za njima ostali. *Betlemaši* tada zapjevaju jednu ili dvije slovačke pjesme . " *Pri salaši velmi straši, Pasli ovce valasi*" ili "*Slišite li pastuškovia, Z hantej strani hajka*" i druge.

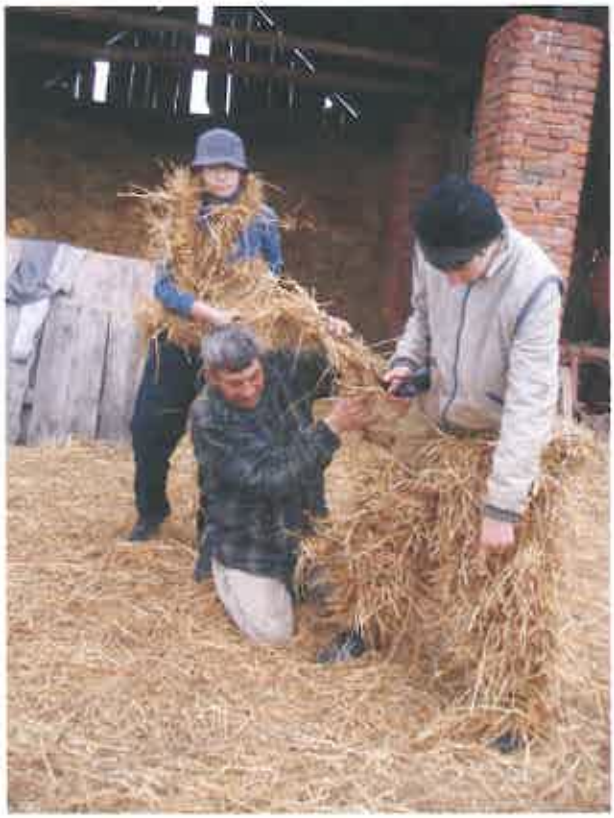

Nakon pjevanja domaćini ih daruju orasima, jabukama, slatkišima i novcem. Danas je to uglavnom novac. *Betlemaši* zahvaljuju pjesmom, pjevajući izlaze iz kuće i odlaze u sljedeću, sve dok ne obiđu cijelo selo.

POKLADE MEDVIJEDI I CIGANKE

Pokladni narodni običaj održava se u Josipovcu, od kada su Slovaci došli živjeti na ovaj prostor pa sve do današnjih dana, gotovo u izvornom obliku. Običaj je oblačenje muškaraca u slamu (nešto drugačije nego u Slovačkoj)

Zvykom je obliekanie sa chlapov do slamy (trochu sa to líši od podobného zvyku na Slovensku) a do ženského odevu. Maskovali sa iba muži a navečer sa niekedy maskovali i dievky a ženy a také potom prišli na tanec. Dnes sa maskujú všetci. Po dnešné dni sa zachoval zvyk, že na fašiangový utorok po dedine idú maskovaní iba muži a to najčastejšie mládenci. Chlapci chodili maskovaní po dedine v nedeľu, na malé fašiangy, pokým dnes vo fašiangových sprievodoch a bálmi pod maskami účinkujú všetci a maskovaní sú do rozličných masiek. Verilo sa, že chlapi maskovaní do slamy prizývajú rodný a bohatý rok a spolu s *cigánkami* vyháňali z dediny všetko zlé.

Mládenci sa už v nedeľu, na malé fašiangy, dohodovali o tom kto bude *medveďom* a kto *cigánkou*, kde sa budú chystať a kto im bude pri tom pomáhať. Mládenci sa niekedy maskovali do *medveďov* tam kde bolo nadostač ražnej slamy. *Medvede* mohol robiť (*krútiť*) iba ten kto bol zručný v tejto práci a ostatní iba pomáhali. Dnes je problémom slama, lebo sa žito tlačí kombajnom a nie ručne ako v minulosti. No, preto mládenci, ktorí i dnes chcú byť *medveďmi* o slame myslia už v lete a chystajú ju pre fašiangy, keďže ich často volajú, aby tento starý zvyk prišli ukázať i mimo Josipovca. No, utorok je pracovným

Oblačenje *medvjeda* u *krzno* od slame

Obliekanie medveďov do kožuchu zo slamy

prikažu izvan Josipovca. Međutim, utorak je radni dan, mnogi su zaposleni a većina mladih ide u školu. Osnovna škola taj dan najčešće nema nastavu nego učenici i učitelji sudjeluju u pokladnoj povorci, a srednjoškolci i studenti moraju od profesora tražiti opravdanje izostanka s nastave za taj dan.

Ujutro na pokladni utorak mladići i muškarci, koji su vješti u pravljenju *medvjeda* od slame, okupljali su se u kući gdje se čuva ražena slama. Najprije prave "hužvi" užad od slame dugačke i do dvadeset metara i ostavljaju na zemlji. Dok jedni prave zavijutke drugi ih motaju mladiću oko nogu, oko tijela, ruku i sve do vrata. Mladića cijelog umotaju u slamu, samo ostaju stopala i glava. Na nogama su najčešće čizme, a na glavu mu stave žensku čarapu na kojoj se izrežu mali otvori za oči i usta te ponekad i nos. Na glavu mu stave stari šešir, lice se maže s gari iz krušne peći. Ruke isto tako namažu, pa *maljaju* koga god uhvate. Žrtve su najčešće djevojke. Često *medvjed* ima rep od slame na koji se zaveže zvono ili stari lonac koji vuče po zemlji i pravi buku. Ovakvih *medvjeda* bude po desetak i više dok se ostali spremaju u *ciganke*. Mladići sakupe staru žensku odjeću i obuku se, na glavu najčešće stavljaju čarapu kao i *medvjedi* i maramu ili *đegu*. Dok su prije *ciganke* nosile suknju ili *spodnjik* (nosile su ga starije žene ispod suknje) *reklu*,

Još jedna grupa medvjeda u pratnji ciganke
Ešte jedna skupina medveďov za sprievodu cigánok

Da li se mali medo izgubio
ili je njegov čopor negdje u blizini ?
Či sa to malý medvedík stratil,
alebo je jeho čieda v blízkosti?

Obeťami sú najčastejšie dievky. Často *medveď* má i chvost zo slamy na ktorý sa zaviaže zvonec, alebo starý hrniec, ktorý sa vlečie po zemi a robí hluk. Takýchto *medveďov* je desať, alebo i viac, pokým sa ostatní maskujú v cigánky. Mládenci zoskupia starý ženský odev a oblečú sa doňho, na hlavu najčastejšie kladú pančuchu, ako i *medvede* a šatku alebo čepiec. Pokým cigánky nosievali sukňu alebo spodník (nosievali ho staršie ženy pod sukňou), prusliak, blúzku, zásteru, dnes sa *cigánky* obliekajú hlavne do modernejšieho ženského odevu. *Medvede*, zamotané do hrubých záhybov zo slamy, sú ťarbavé, pomaly sa pohybujú, pokým sú *cigánky* omnoho rýchlejšie a živšie a preto ľahšie chytia dievku, ktorú potom dobre namažú sadzovými rukami, alebo ich dobre natrú snehom ak ho jesto.

Pri maskovaní sa do *medveďov* a v *cigánky*, pri stohu slamy, pila sa

Katarina hrani medvjede
Katarína chová medvede

bluzu, pregaču, danas *ciganke* uglavnom oblače moderniju žensku odjeću. *Medvjedi* umotani u debele zavijutke od slame tromi su i sporo se kreću, a ciganke su mnogo brže i življe i lakše uhvate djevojku i namažu je čađavim rukama ili muljaju snijegom ako ga ima.

Prilikom spremanja *medvjeda* i *ciganki* kod kamare popilo se rakije i zapjevalo slovačke, pa i hrvatske pjesme. Oko deset jedanaest sati počeli su *medvjedi* i *ciganke* izlaziti na ulicu i hodati po selu. Svaki *medvjed* i *ciganka* imalo je u ruci štap i kada bi nekoga vidjeli na ulici trčali bi prema njemu da ga uhvate i namažu po licu. Djeca su se plašila, sakrivala se u kuću, a djevojke su ih izazivale i bježale i zaključavale se u sobama. Maškare su bile uporne dok nisu uhvatili djevojku koju su htjeli. Često su dugo čekali i sakriveni vrebali dok djevojka ne izađe iz kuće te je uhvate. Bilo je to lakše *cigankama* nego sporim *medvjedima*. Mladići *medvjedi* osjećali su se snažni, žrtvovali su se skoro cijeli dan bili u slami gotovo bez hrane i vode jer medo ne može čak ni na zahod.

Maškare su ulazile u kuće, a domaćini su ih častili rakijom i krofnama. Vjerovalo se da što su veće krofne da će se roditi veći krumpiri. Maškare su prilikom obilaska sela ispušle zastrašujuće krikove, pa nije ni čudo što ih se djeca najviše

pálenka a spievali sa slovenské a chorvátske piesne. Okolo desať – jedenásť hodín, začali *medvede* a *cigánky* vychádzať na ulicu a chodiť po dedine. Každý *medveď* a *cigánka* mali v ruke palicu a keď niekoho zazreli utekali k nemu, aby ho chytili a natreli mu sadzou líce. Deti sa ich báli a dievky ich dráždili a potom utekali a zamkýnali sa do izieb. *Medvede* a *cigánky* boli vytrvalý a nevzdávali sa pokým nechytili dievku, ktorú si zaumienili chytiť. Často dlho čakali a schovaní číhali kým dievka nevyjde z domu, aby ju chytili. Ľahšie to šlo *cigánkam* ako nemotorným *medveďom*. Mládenci *medvedia* cítili sa silnými, rada sa obetovali a boli po celý deň zakrútení v slame, takmer bez jedla a vody, keďže *medveď* tak pozakrúcaný nemôže ani na záchod.

Takí zamaskovaní vchádzali i do domov a domáci ich pohostili pálenkou a pampúchmi. Verilo sa, že čím sú väčšie pampúchy, tým sa urodia väčšie zemiaky. *Medvede* a *cigánky* kým chodili dedinou vykrikovali čím strašnejšie a hrozivejšie mohli, takže nie ani div, že sa ich deti tak báli. Už vyše dvadsať rokov odpoludnia na fašiangy dedinou prechádza sprievod a *medveďom* a *cigánkam* pripájajú sa maskované deti a ostatní, ktorí sa obliekli pre túto príležitosť. Niekedy fašiangový sprievod navštívi i susedné dediny. Na fašiangový utorok do Josipovca prichádzajú početní hostia, príbuzní a priatelia, len s jedným cieľom – vidieť fašiangový sprievod. Unavené *medvede* neskoro odpoludnia odchádzajú, aby zo seba konečne strhli slamu a mohli slobodne jesť a piť. Odpoludnia a predvečer začínajú sa prípravy pre večerný ples. Niekedy sa muži obliekali do ženského obleku, ale nie do starej, ale do slávnostnejšej. Dievky sa obliekali do mužského odevu alebo do krojov zo susednej dediny, Punitoviec. Tancovalo sa po jedenástu hodinu, pokým nezazvonilo kostolný zvon.

Hudba vtedy okamžite prestávala húsť, tanečníci zastali. Všetci sa museli rozísť

bojala. Već više od dvadeset godina poslije podne na poklade kroz selo prolazi povorka, a *medvjedima* i *cigankama* pridruže se maskirana djeca i ostali koji se se obukli za tu priliku. Nekada maškare posjete i susjedna sela. Na pokladni utorak u Josipovac dolaze gosti, rodbina i prijatelji samo zato da vide maškare. Umorni medvjedi kasno poslije podne odlaze da sa sebe skinu slamu i mogu slobodno jesti i piti. Poslije podne i pred večer počinju pripreme za večernji ples. Nekada su se muškarci oblačili u žensku odjeću, ali ne staru nego svečaniju, a djevojke u mušku ili nošnje iz susjednog sela, Punitovaca. Plesalo se do jedanaest sati dok nije zazvonilo crkveno zvono.

Glazba je tog trenutka prestala svirati, plesači su stali. Svi su morali otići kući. Počela je korzima, što znači da nema plesa do drugog dana Uskrsa.

"KORBAČOVANJE" I POLIJEVANJE VODOM

Običaj polijevanja vodom, Josipovčani su donijeli iz svoje pradomovine Slovačke i zadržali ga sve do današnjih dana. Uskrsne običaje vezane uz vjeru, usvojili su živeći ovdje od svojih susjeda Hrvata, koji su pripadali istoj župi. "Korbačovanje" I Polijevanje vodom vezani su uz Uskrs, i potječu iz Slovačke

Ujutro, na uskrsni ponedjeljak dječaci su išli kod rodbine i susjeda čestitati Uskrs. Netko od ukućana pomogao im je napraviti "korbač", pleten od najmanje devet šiba, s kojim su odlazili u kuću rodbine, šibali ih i izgovarali. "Živi zdravi po šibanji, od korbača, pet dinari" Ako su domaćini još bili u krevetu udarali bi po perini.Kad su im zaželjeli dobro zdravlje, dobro ih išibali, domaćini su ih darivali,

domov. Začalo sa pôstne obdobie, čo znamená, že tancu nebude až po druhý deň Veľkej noci.

KORBÁČOVANIE A OBLIEVAČKA

Zvyk oblievania vodou, Josipovčania si priniesli sebou zo svojej pravlasti, Slovenska a udržali si ho až po dnešné dni. Vianočné zvyky, pokiaľ ide o náboženstvo, privlastnili si žijúc na týchto priestoroch od svojich susedov Chorvátov s ktorými žili v tej istej župe. Korbáčovanie a oblievanie vodou späté sú s Veľkou nocou a svoj pôvod majú na

Stari običaj polijevanja vodom
srećom, danas više nije blato u Josipovcu
Starý zvyk oblievania vodou - šťastie, že dnes už niet blata v Josipovci

novcem, slatkišima ili šaranim jajima. Ovaj običaj je ostao do danas , a isto tako i polijevanje vodom, u kojem najradije sudjeluju mladi.

Polijevanje počinje već ujutro i traje do večeri. Ako je lijepo i toplo vrijeme polijevanje je žešće.Onaj tko želi nekoga politi , sakrije se iza ograde da bi "žrtvu" iznenadio sa kantom vode. Teško je netko ostao drugome dužan. Svatko nastoji da vrati vodu, osobi koja je njega polila.Nitko se ne smije ljutiti ako ga netko iznenada polije. Znali su neki muškarci uzeti koš, u kojem je bila posuda sa vodom. Tobože idu negdje nabrati trave, da bi usput istresli vodu na nekoga tko se tome najmanje nadao. Neki su se taj dan i pet puta morali presvlačiti. Vjerovalo se da će im polijevanje donijeti bolje zdravlje.

Slovensku.

Ráno, vo Veľkonočný pondelok chlapci šli k rodákom a susedom vinšovať im Veľkú noc. Niekto z domácich im pomohol upliesť korbáč, ktorý bol upletený z najmenej deviatich prútov. S tým korbáčom potom odchádzali do domov svojich rodákov a šibujúc ich hovorili: *Živí, zdraví po šibaní od korbáča päť dinári.* V prípade, že domáci ešte boli v posteli, šibali po perine. Keď im zaželali dobré zdravie a dobre ich vyšibali, domáci im darovali peniaze, sladkosti a vajíčka. Tento zvyk sa uchoval po dnešné dni, ako i oblievanie vodou – pri čom najradšej účinkujú mladí.

Oblievačka sa začína už ráno a trvá do večera. Ak je počasie pekné a teplé, oblieva sa *tuhšie*. Ten, ktorý si zaumienil niekoho obliať skryje sa poza ohradu, aby tak „obeť" prekvapil oblejúc ju kanvou vody. A zriedka sa stávalo, že niekto niekomu pri tomto zostal *dlžný*. Každý sa usiluje, aby oblial tú osobu, ktorá obliala jeho. Pritom sa nikto nesmie hnevať, ak sa stane, že ho znenazdajky oblejú. Stávalo sa, že niektorí muži zobrali kôš, v ktorom skryli nádobu s vodou. Tvárili sa, že akože idú niekam naoberať trávy, no cestou vyliali tú vodu z nádoby na prvého/prvú koho cestou postretli a pritom ho/ju veľmi prekvapili. Niektorí sa v ten deň museli viackrát prezliekať do suchého odevu. Verilo sa, že im oblievanie vodou prinesie lepšie zdravie.

Anica Popović, autorica prethodnih tekstova, aktivno sudjeluje u društvenom životu Josipovca. Slika, pleše, igra nogomet .... organizira i piše o svemu tome

Anica Popovićová, autorka predchádzajúcich textov, aktívne sa zúčastňuje v spoločenskom živote Josipovca. Maľuje, tancuje, hrá futbal... organizuje a k tomu, píše o tom všetkom.

PRVA ETNOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U JOSIPOVCU

Branka Uzelac, dipl. etnologinja

Muzej Đakovštine Đakovo osnovan je 1951. godine, a otvoren za javnost 1952. Osnovani su odjeli: arheološki, etnološki, kulturno-povijesni i galerijski. Sakupljala se građa isključivo iz šokačkih sela koja gravitiraju Đakovu; pravile tematske izložbe, pisalo se i objavljivalo, ali sela sa slovačkom tradicijskom kulturom unutar Đakovštine nisu bila predmet istraživanja.

Na vlastelinskom posjedu osnovana su u 19. stoljeću tri sela sa slovačkim stanovništvom, ali i u ostalim selima Đakovštine možemo govoriti o sporadičnom naseljavanju slovačkog stanovništva. Do danas održala su se dva sela: Josipovac i Jurjevac.

PRVÉ ETNOLOGICKÉ VÝSKUMY V JOSIPOVCI

Branka Uzelac, dipl. etnologička

Múzeum Ďakovštiny, Ďakovo založený bol v roku 1951 a pre verejnosť otvorený 1952. roku. Založili sa oddelenia: archeologické, kultúrno-historické a oddelenie v ktorom je galéria. Tu sa uschovával materiál výlučne zo šokeckých dedín, ktoré gravitujú k Ďakovu; chystali sa tematické výstavy, písalo sa a zverejňovalo, ale dediny so slovenskou kultúrnou tradíciou v rámci Ďakovštiny neboli predmetom skúmania.

Na veľkostatkárskom majetku v 19. storočí boli založené tri dediny so slovenským obyvateľstvom, ale i v ostatných dedinách Ďakovštiny môžeme hovoriť o ojedinelom prisťahúvaní sa slovenského

Niša u kuhinjskom zidu, ukrašena vezenim podmetačem i živahno oslikanim predmetima.
Zid *molovan* cvjetnim uzorkom.

Výklenok v kuchynskej stene, okrášlený vyšívanou podložkou a predmetmi vymaľovanými živými, pestrými farbami.
Stena vymaľovaná kvetnou vzorkou.

Stari kolovrati za obradu niti lana i konoplje
Staré kolovraty pre spracovanie nití z ľanu a konôp

Nekoliko puta sam obavljala kraća etnološka istraživanja u Josipovcu i to u vrijeme poklada, kada atraktivni pokladni likovi - medvedi *zavladaju* selom. Tada sam čula od stanovnika da imaju namjeru osnovati muzej te da skupljaju predmete za budući muzej i bilježe običaje koji sve brže nestaju. Kako je vrijeme prolazilo, shvatila sam da bih trebala nešto poduzeti kao etnolog.

Prošle godine sam prijavila na Ministarstvo kulture RH izložbu pod radnim nazivom "Slovaci u Đakovštini" koja je i prihvaćena. Već u najavljenom projektu naznačila sam sudjelovanje suradnika. Tako će o povijesti Josipovca pisati dr. Andrija Šuljak, a o aktivnostima i životu u Josipovcu danas Anica Popović, nastavnica likovnog odgoja. Tada je predviđeno da ću kao etnolog Muzeja Đakovštine pisati o etnografskim

obyvateľstva. Do dnes sa udržali dve dediny: Josipovec a Jurejevec.

Niekoľkokrát som konala kratšie etnologické výskumy v Josipovci a to počas fašiangov, keď sa tu zjavujú atraktívne fašiangové postavy - keď medvede *zavládnu* dedinou. Vtedy som počula od obyvateľov, že majú zámer založiť si múzeum a že zoskupujú i predmety pre budúce múzeum, aby tak zaznamenali zvyky na ktoré sa čoraz rýchlejšie zabúda, ktoré každým dňom zanikajú. Čas prechádzal a pochopila som, že by som mala niečo podniknúť, ohľadom na to, že som etnologičkou.

Minulého roku na Ministerstvo kultúry RCH podala som návrh pre výstavu pod pracovným názvom "Slováci v Ďakovštine" a tento návrh bol potom i schválený. Už v zahlásenom projekte naznačila som i účasť svojich spolupracovníkov. Tak o minulosti Josipovca písal dr. Andrija Šuljak a o aktivitách a živote v Josipovci v súčasnosti písala Anica Popovićová, učiteľka výtvarného umenia. Bolo počítané s tým, že ako etnologička Múzea Ďakovštiny budem písať o etnografických elementoch.

Treba pripomenúť na významný fakt a ten je, že sa spolupracovníci narodili práve v Josipovci. Pokým dr. Andrija Šuljak, pre skupinu "*Kontrast*" a stáva sa vedúcou tejto

Tonka Kuric i Roza Labak - čuvarice kulturne baštine
Tonka Kuricová a Roza Labaková – ochrankyne kultúrneho dedičstva

ću kao etnolog Muzeja Đakovštine pisati o etnografskim značajkama.

Važno je napomenuti da su suradnici rođeni u Josipovcu. Dok je dr. Andrija Šuljak školovanjem za svećenika pa zatim za profesora predavača na Bogoslovnom fakultetu u Đakovu otišao iz Josipovaca, Anica Popović je nakon školovanja i povratka u rodno selo postala voditeljica KUD-a "Braća Banas", a nakon niza godina rada u folkloru osniva likovnu grupu "*Kontrast*" i postaje njen voditelj.

Nakon nekoliko zajedničkih radnih susreta otkrivam da Anica Popović ima zapise o gotovo svim običajima koji su nestali ili se još uvijek održavaju u Josipovcu, a svjesna sam da su moji planovi etnološki ispitati običaje Josipovca za tako kratko vrijeme i bez tuđe stručne pomoći / grupa studenata etnologije odnosno kolega/ica etnologa - preambiciozni.

Ženska kapica - *đega*, ukrašena vezenim uzorkom
Ženská čiapočka, čepiec – *đega*,
okrášlená vyšívanou vzorkou

Kako se cijeli projekt ne bi ugasio, odlučila sam objaviti ova dva teksta i dio svojih etnoloških istraživanja koja sam provela kroz nekoliko terenskih odlazaka u selo.

Zidni "džep" za šibice vezen plavim koncem
Vrecko na stene pre zápalky vyšitý modrou niťou

školenie najprv pre kňaza a potom pre profesora prednášateľa na Bohoslovnej fakulte v Ďakove, odišiel z Josipovca, Anica Popovićová sa po školení navrátila do rodnej dediny a stala sa vedúcou KUS u "Bratia Banas". Po dlhom rade rokov práce vo folklórnej sekcii, založila i výtvarnú skupinu "*Kontrast*" a stáva sa vedúcou tejto výtvarnej skupiny.

Po ukončených spoločných pracovných stretnutiach, zistila som, že Anica Popovićová má zápisy o takmer všetkých zvykoch, ktoré už zanikli, alebo sa ešte udržali v Josipovci a vtedy som si ozrejmila fakt, že sú moje plány, urobiť etnologický výskum v Josipovci bez odbornej pomoci iných ľudí / skupiny študentov etnológie, alebo kolegov/kolegýň etnológov príliš ambiciózne.

Aby celý projekt nevyšiel nazmar, rozhodla som sa zverejniť tieto dva texty a časť vlastných etnologických výskumov, ktoré som vykonala tak, že som niekoľkokrát urobila terénne výskumy, odišla do dediny a v priamom kontakte s ľuďmi snažila sa preskúmať dedinu, jej obyvateľov a ich zvyky.

Tak som odhalila, vďaka pamiatkam

Prekrivanje kreveta prekrivačima u boji, s puno jastučića vezenih u živim bojama
Prikrývanie postelí farebnými prikrývkami s mnoho pestrofarebne vyšitých vankúšikov

Tako sam otkrila, po sjećanju kazivačica, da se uzgajao lan i konoplja, da se tkalo platno za odjevne predmete, ručnike, salvete, krpe za kruh i plahte. Od krupnijih niti tkalo se platno za vreće a tijekom dvadesetog stoljeća raširilo se tkanje šarenica krpara. Osnovne dijelove ženske odjeće, prvotno načinjene od domaćeg otkanog platna, čine suvrstice podsuknji uz pripadni oplećko, oplećak i gornju suknju nazivano različito, ovisno o vrsti tkanine (pamuk, svila, baršun) te pregača i marama oko vrata. Žensku predajnu odjeću dopunjavale su raznovrsne tvorničke marame za glavu i osobito šivane i ukrašavane kapice udatih žena.

Već u godinama poslije Prvog svjetskog rata kupuju se tvornički proizvedene pamučne i ostale tkanine.

Danas se stanovnici odijevaju u tradicijsku odjeću (suknja, bluza i pregača, bijelo platno ukrašeno vezom) i stavljaju kapice (*đege* ukrašene svilom ili zlatom po papiru, rađene u Punitovcima) samo kada nastupaju s KUD-om. Nastanak te odjeće je skorijeg datuma i vjerojatno i pod utjecajem odlazaka i nastupa u Slovačkoj.

Karakteristika slovačkog doma je prekrivanje ležajeva, kreveta prekrivačima u šireno i po drugim selima Đakovštine. Karakteristično je što se tim bave žene.

preskúmať dedinu, jej obyvateľov a ich zvyky.

Tak som odhalila, vďaka pamiatkam žien, s ktorými som rozprávala, že sa pestoval ľan a konope z ktorých sa tkalo plátno pre odevné predmety, ale i pre domácnosť uteráky, obrúsky, handry na riad a plachty. Z hrubších nití sa tkalo plátno pre vrecia a behom dvadsiateho storočia rozšírilo sa tkanie handrových pokrovcov pre dlážku. Základné časti ženského odevu, prvotne vypracované z domáceho tkaného plátna činia: súčiastky odevu prislúchajúce oplecku, oplecko a horná sukňa, ktoré sa rozlišujú vo svojom názve v závislosti od druhu látky z ktorej sú vypracované (bavlna, hodváb, zamat) a sem patria ešte i zástera a šatka zaviazaná vôkol krku. Ženský pôvodný, tradičný odev doplňovali rozličnými fabricky vypracovanými šatkami na zakrývanie hlavy a na osobitný spôsob šitými a okrášľovanými čepcami, ktoré nosievali vydané ženy. Už rokmi, po Prvej svetovej vojne, kupujú sa fabricky vypracované bavlnové a iné látky na šitie odevu.

Dnes sa odievajú do tradičného odevu (sukňa, blúzka a zástera z bieleho plátna, okrášlené výšivkami) a kladú si čepce (*đege* okrášlené hodvábom, alebo zlatom na papieri, ktoré sa vypracúvali v Punitovciach) iba keď vystupujú na rôznych podujatiach v rámci KUS u. Vznik tohto odevu je novšieho

boji, ukrašavanje s puno jastučića vezenih u živim bojama. Po zidovima u kuhinji stavljaju zidnjake (platnene krpe vezene plavim koncem i porukom), a po sobama su slike svetaca i vjenčane. Ukrašavanje zidova pomoću „mustri" i valjaka (molovanje) je specifično za Josipovac, iako je raširenо i po drugim selima Đakovštine. Karakteristično je što se tim bave žene.

Tonka Kuric se sjeća kako se prvo bojalo pomoću metlice koja se umakala u boje i s njom se špricao zid.Težilo se dobiti što

Bojanje mustrama u više slojeva raznih boja, umijeće i puno rada
Maľovanie pomocou vzoriek vo viacerých rôznofarebných vrstvách, ktoré si vyžaduje mnoho šikovnosti ako i mnoho práce

Ponešto jednostavnija mustra u dvije boje
Trochu jednoduchšia vzorka vo dvoch farbách

manje točkice, a što šarenije. Kasnije je radila pomoću mustri koje je kupovala na vašaru u iba keď vystupujú na rôznych podujatiach v rámci KUS u. Vznik tohto odevu je novšieho dátumu a istotne je ovplyvnený i odchodmi na folklórne podujatia do Slovenskej republiky.

Charakteristikou slovenského domu je prikrývanie lôžkovín, postelí farebnými prikrývkami okrášlených s mnoho pestrofarebných vankúšikov, vyšívaných intenzívnymi farbami; na stenách v kuchyni kládli sa nástenné plátna (vyšívané modrými niťami, s odkazom). V izbách stáli obrazy svätcov a mladomanželské fotografie domácich. Steny sa okrášľovali a vymaľúvali za pomoci mustier (vzoriek) a špecifických váľkov, ktorými líčili izby. Takýto spôsob okrášľovania a maľovania stien je špecifický pre Josipovec, ale rozšírený je i po iných dedinách ďakovského kraju. Špecifikum tohto je, že sa týmto zaoberajú výlučne iba ženy.

Tonka Kuricová sa pamätá na časy keď sa najprv maľovalo za pomoci metličky, ktorá sa zmáčala do farieb a ňou sa potom striekali steny. Pri takomto spôsobe líčenia, usilovali sa o to, aby urobili čím menšie a pestrejšie bodky. Neskôr to robila za pomoci vzoriek, ktoré si kupovala na jarmoku v Ďakove a často si tie vzorky ženy i prekresľovali jedny od druhých. Tonka pracovala i v cudzích domoch...

Katica Kuricová sa profesionálne zaoberá okrášľovaním stien za pomoci vzoriek, ako i váľkami. Pracovala v mnohých dedinách Osiecko- baraňskej župy a tak si zarábala pre život a školenie detí.

Rozprávajúc sa o zvykoch, Tonka Kuricová mi vyrozprávala svoje spomienky počas vianočného obdobia. Pamätá sa na vnášanie slamy do domu, okrášľovanie haluze z borovice, osobitne zariadeného stola, ako i

Majstorica Katica s pomoćnicama
Majsterka Katica s pomocníčkami

bavi profesionalno bojanjem mustrama, ali i valjcima. Radila je u mnogim selima Osječko-baranjske županije i tako je zarađivala za život i školovanje djece.

Razgovarajući o običajima, Tonka Kuric mi je ispričala svoja sjećanja na božićne običaje. Sjeća se unošenja slame, kićenja borove grane, uređenog stola i kako se sjeklo onoliko kriški kruha koliko je bilo u štali životinja (ali i pas, mačka i perad) te namazavši ih medom nosilo životinjama. Prije večere domaćin je namazao i bravu na vratima da bi ljudi rado dolazili. Potom je medom napravio križ na čelu svim ukućanima.

Inače, sve kazivačice se sjećaju da se pored puno posla i obaveza u Josipovcu uvijek našlo vremena za pjesmu, ples i druženje.

Ovo su samo neke crtice od zabilježenog materijala u Josipovcu ljeta 2008. godine koje ću obrađene objaviti u nekom stručnom časopisu.

na to, že sa krájalo toľko plátok chleba koľko bolo v maštali zvierat (vrátané tu boli i pes a mačka a hydina). Tieto plátky chleba natierali medom a niesli ich zvieratám. Driev večere, domáci natrel i kľučku na dverách aby ľudia rada prichádzali do domu. Potom medom urobil kríž na čele každého z domácich.

Detalj zida i bordure uz strop
Detail steny a bordúry pri strope

Ináč, všetky ženy s ktorými som sa rozprávala pamätajú sa na to, že sa vedľa mnoho práce a záväzkov v Josipovci predsa len vždy našlo času pre pieseň, tanec a priatelenie sa.

Toto sú iba niektoré črty zo zaznamenaného materiálu v Josipovci, v lete 2008. roku, ktoré sa po spracovaní zverejnia v niektorom odbornom časopise.

OSVRT UREDNICE

Prvi dio kataloga pod nazivom *Selo Josipovac* napisao je Andrija Šuljak, svećenik, doktor povijesnih znanosti, bivši profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu danas u mirovini. Dr. Šuljak je Josipovčanin po rođenju čiji su preci bili među Slovacima koji su 18. siječnja 1881. godine "po snijegu do koljena" išli cestom iz Tomašanaca prema Punitovcima da im vlastelinski nadzornik Hugo Sudarević podijeli potkućnice.

Koristeći kao izvore literaturu Biskupijskog arhiva u Đakovu, privatnu dokumentaciju kao i osobna sjećanja na život u rodnom selu, dr. Šuljak piše o Josipovcu na znanstven ali prihvatljiv način. Počevši od utemeljitelja, velikog đakovačkog biskupa Josipa Juraja Strossmayera po kojemu selo nosi i ime, autor piše o razlozima i načinu nastanka sela (očistiti krčevine u punitovačkoj i gorjanskoj općini te pretvoriti ih u plodne njive), zemljopisnom položaju; podrijetlu prvih doseljenika (sjeverozapadni dio Slovačke, siromašni, brdoviti kraj Kysuce), prvim josipovačkim Slovacima koji su prihvatili *Uvjete*, kao zajednički privremeni ugovor između Vlastelinstva i naseljenika.

Sam biskup Strossmayer, znajući za opasnosti i težinu uvjeta koji vladaju u tom području, na dokument Uvjeti iz 1881. godine bilježi osobnu opasku: *Neka se pokuša, ali dvojim da će ti ljudi uspjeti.*
To se potvrdilo, pa je od prvih Josipovčana ostalo samo sedam obitelji. Međutim, uskoro su se doselili novi i već ujesen 1881. godine uz cestu Punitovci – Tomašanci stoji pedesetak drvenih kućica.

Autor navodi i *Popis žitelja naseljenika u Josipovcu*, statistički obrađene podatke o josipovačkim naseljenicima iz 1883. godine koji se čuvaju u Biskupijskom arhivu u Đakovu. Grupno naseljavanje Josipovčana završeno je 1900-ih godina.

Dalje u svojoj studiji o selu Josipovac dr. Šuljak se bavi školstvom, župom i obiteljskim gospodarstvom. Autor je posebno emotivno opisao sjećanje na seoski pašnjak Drljak (prvotno šuma a danas športsko-

POZNÁMKA REDAKTORKY

Prvú časť katalógu pod názvom *Dedina Josipovec* napísal Andrija Šuljak, kňaz, doktor historických vied, bývalý profesor na Katolíckej bohoslovnej fakulte, ktorý je dnes už v dôchodku. Dr. Šuljak je po narodení Josipovčanom, čí predkovia boli medzi Slovákmi ktorí 18. januára 1881. roku "po snehu po kolená" šli cestou z Tomašaniec k Punitovcom, aby im veľkostatkársky dozorca Hugo Sudarović udelil záhumienky.

Používajúc ako pramene literatúru Biskupského archívu v Ďakove, súkromnú dokumentáciu, ako i osobné spomienky na život v rodnej dedine, dr. Šuljak píše o Josipovci odborne a vedecky, no pritom pochopiteľným spôsobom. Začnúc od zakladateľa, veľkého ďakovského biskupa Josipa Juraja Strossmayera, po ktorom dedine i nesie názov, autor píše o príčinách a spôsobe vzniku dediny (bolo potrebné očistiť klčoviská v punitovskej a gorianskej obci a vytvoriť z nich obrábateľné, plodné pozemky), nadalej píše o zemepisnej polohe; pôvode prvých prisťahovalcov (severozápadná časť Slovenska, chudobný, briežkovitý kraj Kysuce), o prvých josipovských Slovákoch ktorí prijali a podpísali *Podmienky*, ako spoločnú dočasnú zmluvu medzi biskupským Veľkostatkárstvom a prisťahovalcami.

Sám biskup Strossmyer, keďže bol dobre oboznámený s nebezpečnosťami a ťažkými podmienkami, ktoré vládli toho času v tom kraji, na dokument *Podmienky* z 1881. roku zaznamenáva osobnú poznámku: *Nech sa pokúsia, ale obávam sa, že sa tým ľuďom to naozaj podarí.*
Potvrdilo sa, že biskup Strossmayer mal pravdu, lebo z prvých Josipovčanov zostalo iba sedem rodín. Predsa, čoskoro sa prisťahovali noví a už v jeseni 1881. roku, vedľa cesty Punitovci – Tomašanci stálo asi päťdesiat drevených domčekov.

Autor uvádza i *Súpis obyvateľov prisťahovalcov do Josipovca*, štatisticky spracované údaje o josipovských prisťahovalcoch z 1883. roku, ktoré sú uschované v Biskupskom archíve v Ďakove.

rekreativni centar). Kroz razgovor s dr. Šuljakom (ljeto 2008. godine) saznala sam da mu sjećanje na čuvanje stoke i dječje igranje na Drljaku budi iskrene osjećaje na najdraža događanja djetinjstva u Josipovcu.

Drugi tekst koji koristimo za potrebe kataloga su zabilješke Anice Popović, Slovakinje iz Josipovca, koje dajemo u izvornom obliku uz nužne jezične preinake.

Anica Popović je nastavnica likovnog odgoja. Godinama je vodila sekciju dječjeg folklora u Josipovcu njegujući stare dječje slovačke igre i pjesme iz Josipovca te koreografije iz Slovačke koje je naučila pohađajući šest godina folklorne seminare u Slovačkoj. Na satu likovnog odgoja s učenicima često likovno obrađuje narodne običaja kako iz slovačke tako i iz hrvatske narodne baštine i to iznimno uspješno. Radovi njenih učenika osvajali su nagrade na natječajima širom svijeta.

Da bi se talentiranim učenicima omogućilo likovno izražavanje i nakon završene škole, Anica je osnovala likovnu grupu „Kontrast" koja danas djeluje kao sekcija Matice slovačke Josipovac. Osoba koja je veliki dio svog života posvetila edukaciji mladih na taj način je realizirala i svoju veliku ljubav koju je njegovala od djetinjstva prema folkloru, običajima, starom jezičnom izričaju, pjesmi i plesu, jednom riječju kompletnoj slovačkoj kulturnoj baštini. Zato nije čudo da se javlja i kao autor ovih dragocjenih zapisa o običajima sela Josipovac.

Karakteristika Aničinog teksta je zanimljiv odabir riječi kojima dočarava jezičnu kulturu u Josipovcu. To je jezik Hrvata i jezik Slovaka koji je u Josipovcu pronašao svoje mjesto međusobnog podržavanja. Tekstovi Anice Popović mogu se podijeliti u dva dijela: Josipovac danas i tradicijski običaji. Prvi dio se odnosi na Maticu Slovačku u Josipovcu, aktivnosti KUD-a „Braća Banas", likovnu sekciju „Kontrast", školstvo, šport, razna društva koja su razvijena i sa svojom djelatnošću daju osobitost selu.

Drugi dio u kojem se bilježe običaji znatno nam je zanimljiviji u etnološkom pogledu. Možemo ih podijeliti na godišnje i

Skupinové prisťahovanie Josipovčanov ukončené je v 1900 – tých rokoch.

Naďalej, vo svojej študijnej práci o dedine Josipovec dr. Šuljak sa zaoberá školstvom, župou a rodinným hospodárstvom. Autor osobitne emotívne opísal pamiatky na dedinský pasienok Drľak (ktorý bol driev lesom a dnes je na tom mieste športovo – rekreačné centrum). Rozprávajúc sa s dr. Šuljakom (v lete 2008. roku) dozvedela som sa, že mu pamiatky na stráženie dobytku a detské hry na Drľaku budia úprimné city na najdrahšie udalosti z detstva v Josipovci.

Druhý text, ktorého používame pre potreby katalógu sú poznámky Anici Popovićovej, Slovenky z Josipovca, ktoré podávame v pôvodnom podaní za nevyhnutných jazykových zásahoch.

Anica Popovićová je učiteľkou výtvarnej výchovy. Rokmi viedla sekciu detského folklóru v Josipovci, pestujúc na tento spôsob staré detské slovenské hry a piesne z Josipovca a nacvičovala i choreografie zo Slovenska, ktoré sa naučila tak, že navštevovala behom šiestich rokov folklórne semináre na Slovensku. Na hodinách výtvarnej výchovy so žiakmi často spracúva národné zvyky – ako zo slovenského, tak i z chorvátskeho národného dedičstva a to sa jej darí výnimočne úspešne. Práce jej žiakov získavali odmeny na súbehoch širom sveta.

S cieľom, aby sa talentovaným žiakom umožnilo výtvarné vyjadrovanie i po ukončení školy, Anica založila výtvarnú skupinu "Kontrast", ktorá dnes pôsobí v rámci Matice slovenskej Josipovec. Osoba, ktorá veľkú časť svojho života venovala edukácii mladých na tento spôsob realizovala i svoju veľkú lásku, ktorú bedlivo pestovala od včasného detstva ku folklóru, zvykom, starému jazykovému výrazu, piesni a tancu – jedným slovom, celkovému slovenskému kultúrnemu dedičstvu. Preto nediví, že sa práve ona zjavuje ako autorka týchto cenných zápisov o zvykoch dediny Josipovec.

Charakteristikou textu Anici Popovićovej je zaujímavý výber slov, ktorý dosahuje jazykovú kultúru v Josipovci. Je to

životne običaje. Među godišnjim svakako plijene pažnju običaj poklada i pokladnih likova. To je poznato maskiranje mladića u lik medvjeda odnosno umatanje u upletenu slamu pri čemu bi se moralo angažirati više ljudi. Zatim su tu običaji oko Božića i Uskrsa (poznato je uskršnje korbačovanje, šibanje korbačem i polijevanje vodom). Od životnih običaja zanimljivo su opisani svatovski običaji, zaruke i svadba te paljenje koliba. Paljenje koliba je predsvatovski običaj kada se tijekom zaruka pale hrpe kukuružnjaka pred kućom bivše djevojke ili mladića.

Vjerujemo da će ovi etnografski zapisi Anice Popović poslužiti za sustavno istraživanje slovačke kulturne baštine u Josipovcu i rezultirati cjelovitim prikazom u jednoj lijepoj monografiji.

Objava prikupljene građe tada će se moći sustavnije etnološki proučiti i analizirati. Trebalo bi ukazati da u dosadašnjoj praksi znanstvenih institucija u Hrvatskoj nije bilo temeljitih stručnih i znanstvenih istraživanja osim televizijskih zapisa o pokladama i pokladnim likovima te snimanja glazbene tradicijske baštine od strane Vide Bagura i muzikologinje Naile Ceribašić iz Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Na žalost na objavljenom CD-u Glazbena baština nacionalnih manjina u Hrvatskoj (Zagreb, 2003.) zabilježena je samo jedna slovačka pjesma iz Josipovca.

Zapisi A. Popović, kako ih u ovom katalogu donosimo, poslužit će kao poticaj i smjernice budućim znanstvenim, prvenstveno povijesnim, etnološkim, etnomuzikološkim i folklorističkim istraživanjima, uključujući znanstvenu metodologiju.

Muzej Đakovštine za sada nema niti dovoljno stručnih uposlenika kao ni financijskih sredstava za tako opsežna istraživanja. Možda je to moguće realizirati u suradnji s nekom ustanovom kulture.

Do tada, izložba i katalog o Slovacima u Josipovcu poslužit će kao prvi koraci na putu ostvarenja daljnjih projekata.

Branka Uzelac, dipl.etnologinja

jazyk Chorvátov a jazyk Slovákov, ktorý si v Josipovci vynašiel svoje osobitné miesto vzájomnej podpory.

Texty Anici Popovićovej môžu sa rozdeliť v dve časti: Josipovec dnes a tradičné zvyky. Prvá časť sa vzťahuje na Maticu slovenskú v Josipovci, KUS "Bratia Banas", výtvarnú sekciu "Kontrast", školstvo, šport, rôzne združenia, ktoré sú v plnom rozmachu a svojou činnosťou dávajú náplň a zvláštnosť tejto dediny.

Druhá časť, v ktorej sa zaznamenávajú zvyky, značne sú nám zaujímavejšími, pokiaľ ide o etnologický náhľad. Môžeme ich rozdeliť na ročné a životné zvyky. Medzi ročnými zvykmi veľkú pozornosť púta zvyk v období fašiang v ktorých sa zjavujú zvláštne fašiangové postavy. Ide o známe maskovanie mládencov do *medveďov*, čiže zabaľovanie do pletenej slamy pri čom sa muselo angažovať viacero ľudí. Naďalej, sú tu zvyky týkajúce sa osláv Vianoc a Veľkej noci (známe je veľkonočné *korbáčovanie*, šibanie korbáčom a oblievanie vodou). Zo životných zvykov zaujímavo sú opísané svadobné zvyky, zásnuby a svadba, ako i pálenie kolíb. *Pálenie kolíb* je pred svadobný zvyk, keď sa počas zásnub pália kopy kukuričia pred domom bývalej dievky, alebo mládenca.

Veríme, že tieto etnografické zápisy Anici Popovićovej poslúžia pre sústavné skúmanie slovenského kultúrneho dedičstva v Josipovci a že budú rezultovať celistvou ukážkou v jednej krásnej monografii.

Vydanie zoskupeného materiálu, vtedy sa bude môcť sústavnejšie etnologicky preskúmať a analyzovať.

Treba poukázať na fakt, že v doterajšej praxe vedeckých inštitúcií v Chorvátsku nebolo dôkladných odborných a vedeckých výskumov, okrem televíznych zápisov o fašiangových zvykoch a fašiangových postavách ako i nahrávania tradičného hudobného dedičstva zo strany Vida Baguru a muzikologičky Naily Ceribašićovej z Inštitútu pre etnológiu a folkloristiku v Záhrebe. Žiaľ, na vydanom CD Hudobné dedičstvo národnostných menšín v Chorvátsku (Záhreb, 2003.) zaznamenaná je iba jedna slovenská pieseň z Josipovca.

Literatura:

• Biskupski arhiv, Đakovo
• Kuric, Andrej i Popović, Anica: Slovenská osada Josipovec, Našice 2007.
• Narodna kultura Slovaka u Hrvatskoj Našice 2002.
• Anica Popović: Osobni zapisi razgovora s kazivačicama od 2000.g.
• Branka Uzelac: Terenska etnološka istraživanja u Josipovcu, 2008.

Literatúra:

• Biskupský archív, Ďakovo
• Kuric, Andrej a Popovićová, Anica: Slovenská osada Josipovec, Našice 2007.
• Národná kultúra Slovákov v Chorvátsku, Našice 2002.
• Anica Popovićová: Vlastné záznamy na základe rozprávania spoluobčanov od r. 2000.
• Branka Uzelac: Terénne etnologické výskumy v Josipovci, 2008.

Záznamy A. Popovićovej, ako ich v tomto katalógu prinášame, poslúži nám ako podnet a smernice pri budúcich vedeckých, predovšetkým historických, etnologických, etno – muzikologických a folkloristických skúmaniach, vrátane vedeckej metodológie.

Múzeum Mesta Ďakovo v tomto čase nemá nadostač odborného kádru, ako ani finančných prostriedkov pre takéto obsiahle výskumy. Možno to bude možné realizovať v spolupráci s niektorou kultúrnou ustanovizňou.

Do tých čias, výstava a katalóg o Slovákoch v Josipovci poslúžia ako prvé kroky na ceste uskutočnenia budúcich, náročnejších projektov.

Branka Uzelac, dipl. etnologička

Cvjetni vez s jastučnice

Kvetná výšivka z vankúšovej obliečke